

**STRATEGIJA
LOKALNOG ODRŽIVOG
RAZVOJA GRADA SUBOTICE
2013 – 2022.**

Strategija lokalnog održivog razvoja grada Subotice 2013 – 2022.

SADRŽAJ

Poglavlje 1 – Uvod.....	5
Poglavlje 2 – Metodologija i proces izrade Strategije održivog razvoja Subotice	8
Poglavlje 3 – Situaciona analiza grada Subotice	10
Poglavlje 4 – Benchmarking analiza u regionu i indikatori održivosti.....	24
Poglavlje 5 – Izazovi i mogućnosti - SWOT analiza	30
Poglavlje 6 – Vizija i strateški pravci razvoja	38
Poglavlje 7 – Sistem upravljanja, praćenja i ocenjivanja Strategije	40
Poglavlje 8 – Strateški ciljevi, prioriteti, mere i aktivnosti - spisak Projekata	43
Poglavlje 9 – Akcioni plan.....	59
Aneks A – Učesnici u izradi strategije/Strateški tim, radne grupe i Partnerska skupština	A
Aneks B – SWOT tabela.....	B
Aneks C – Indikatori održivosti.....	C
Aneks D – Profil zajednice	D

Odluka o pokretanju procesa izrade Strategije lokalnog održivog razvoja

Na osnovu člana 33. stav 1. tačka 4. Statuta Grada Subotice («Službeni list Opštine Subotica», br. 26/08 i 27/08-ispravka),
Skupština grada Subotice, na 25. sednici održanoj dana 15.06.2011. godine, donela je

O D L U K U o pokretanju procesa izrade Strategije lokalnog održivog razvoja Grada Subotice za period 2012-2021. godine

Član 1.

Pokreće se proces izrade Strategije lokalnog održivog razvoja Grada Subotice za period 2012-2021. godine, uz tehničku podršku od strane Centra za planiranje i projekte Stalne konferencije gradova i opština kroz program Exchange 3.

Član 2.

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u «Službenom listu Grada Subotice».

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Grad Subotica
Skupština grada Subotice
Broj: I-00-011-37/2011
Dana: 15.06.2011.god.
S u b o t i c a

Predsednik Skupštine grada Subotice

Slavko Parać, s.r.

Za tačnost:

Sekretar Skupštine grada Subotice

Arpad Šveler, dipl. pravnik

Slika 1: Odluka o pokretanju procesa izrade strategije održivog razvoja

Strategija lokalnog održivog razvoja grada Subotice 2013 – 2022.

UVODNA REČ GRADONAČELNIKA

Poštovani sugrađani,

Osnovni cilj Strategije lokalnog održivog razvoja Grada Subotice je održivi razvoj, koji zadovoljava potrebe sadašnjosti, ali ne dovodi u pitanje sposobnosti budućih generacija da zadovolje vlastite potrebe. Cilj je da se dostigne održivi privredni rast i razvoj zasnovan na znanju i inovativnosti, koji će obezbediti konkurentnost i bolje ekonomski rezultate subotičke privrede, privlačenje kapitala u lokalnu privrednu i preduzetništvo, podizanje životnog standarda stanovništva, kao i stvaranje pogodne infrastrukture i drugih uslova koji podstiču privredni razvoj uz zaštitu životne sredine i jednake mogućnosti i slobode za sve građane.

Prepoznavanje razvojnih težnji i mogućnosti koje obuhvata strateški dokumenat podrazumeva postojanje jasne vizije poželjne budućnosti lokalne zajednice, odnosno Grada Subotice, a time i misiju koja podrazumeva nužnost i obavezu svih činilaca privrednog, javnog i političkog života zajednice, ka njenom ostvarenju.

Smatram da je proces izrade i usvajanja Strategije održivog razvoja Grada Subotice od 2013. do 2022. godine doveo do nastajanja značajnih vrednosti:

- unapređena je saradnja između javnog, privatnog i civilnog sektora
- povećano je učešće građana u procesu donošenja strateškog dokumenta
- strateški dokument je postao vlasništvo cele lokalne zajednice

Lokalni strateški dokument je nastao uz pomoć Stalne konferencije gradova i opština i sugrađana: stručnjaka, aktivista i volontera, koji su dali svoj doprinos izradi ovog dokumenta. Posebno ističem ulogu koordinacionog i radnog tima koji su uspešno vodili ceo proces.

Ovaj strateški dokument je vodič u razvoju grada i doprinosi sveukupnom produbljivanju razumevanja i dijaloga pripadnika svih zainteresovanih strana. U njega su utkani jasni ciljevi, mere i konkretni projekti čija realizacija osigurava sigurniji i kvalitetniji život Subotičana uz negovanje vrednosti interkulturnalnosti.

Razlike nas spajaju

Gradonačelnik Subotice

Modest Dulić

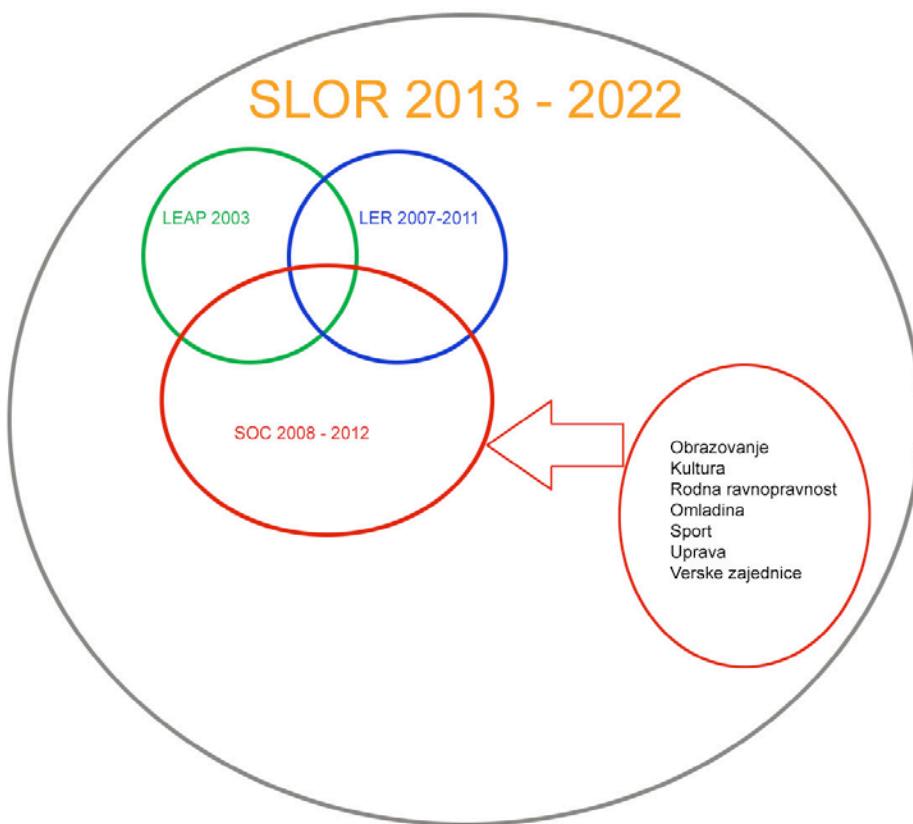
Poglavlje 1: Uvod

Strategija lokalnog održivog razvoja Grada Subotice (u daljem tekstu Strategija) je opšti strateški plan razvoja koji treba da pruži smernice i podsticaje za budući razvoj lokalne zajednice, ali i da bude koristan instrument u prilagođavanju promenljivom okruženju u kome živimo. Vremenski okvir za implementaciju Strategije je od 2013. do 2022. godine, odnosno 10 godina.

Strategija predstavlja nadogradnju i objedinjavanje već usvojenih strateških dokumenta kao i nastavak strateškog upravljanja razvojem u Gradu.

Skupština opštine Subotica je oktobra 2003. godine usvojila **Lokalni ekološki akcioni plan** (u daljem tekstu: LEAP), dokument koji predstavlja listu definisanih akcija za rešavanje najvažnijih problema u oblasti zaštite životne sredine.

Strategija ekonomskog razvoja opštine Subotica, u elementima koji se odnose na ciljeve, mere i projekte predviđena je na period od pet godina. Strategiju je usvojila 2007. godine Skupština opštine. Iste godine je doneta odluka o dugoročnoj projekciji željenog stanja socijalne zaštite u opštini Subotica u **Strateškom planu razvoja socijalne zaštite opštine Subotica** za period od 2008. do 2012. godine. U procesu donošenja Strategije rukovodilo se analizom ostvarenih projekata navedenih strateških dokumenata.

Slika 2: Ven dijagram Strategije lokalnog održivog razvoja

Strateško planiranje, u kontekstu integralnog lokalnog razvoja, objedinjuje teoriju i praksu participacije, pregovaranja i odlučivanja zainteresovanih strana. Ono

stavlja naglasak na teritorijalni pristup, osećaj vlasništva lokalne zajednice, partnerstvo i horizontalnu i vertikalnu koordinaciju. U tipičnom procesu strateškog planiranja, zainteresovane strane sebi postavljaju pitanja i nalaze odgovore na njih; postoji četiri osnovna pitanja: **(1) Gde smo sada? (2) Gde želimo da budemo? (3) Kako dotele da stignemo? i (4) Kako da znamo da li smo dotele stigli?**

Odgovornost izrade strategije zahteva prepoznavanje subjekta koji strategiju stvara, a potom je sprovodi i realizuje. Subjekt: to smo mi, zajednica na koju se strategija odnosi, a ta zajednica mora pronaći načine kako da strategija ne ostane mrtvo slovo na papiru. Ovo je zahtev za ličnim odnosom i učešćem u održivom razvoju društva u lokalnu. Reč je o tranziciji pojedinca, a to znači i zajednice: **PROMENA ODNOSA PREMA SEBI** je ključ prevazilaženja zadate situacije u opštem smislu i posebno u smislu realizacije ove strategije koja u svom korenu mora imati snage da se odupre devastiranju društva i nađe izlaz iz svakog vida krize: finansijske, privredno-ekonomiske, društvene, ekološko-zdravstvene ...

To podrazumeva razumevanje trenutne situacije, zamišljanje budućnosti, analizu strateških opcija, utvrđivanje prioriteta i donošenje odgovornih odluka. Moglo bi se reći da je strateško planiranje put i sposobnost zainteresovanih strana da zajedno oblikuju viziju razvoja i mobilišu resurse za njeno ostvarivanje, kroz svoje inovacije i socijalnu i političku snagu, kao i moguće promene do kojih bi doveli u institucijama i strukturi upravljanja.

Subjekt realizacije strategije lokalnog održivog razvoja su građanke i građani koji su svoju sudbinu vezali za zajednicu zvana Subotica!, koji su životno zainteresovani za održivost i razvoj Subotice i njene okoline.

Očekivane koristi od strateškog plana su:

- Prepoznavanje razvojnih težnji i mogućnosti zajednice.
- Definisanje razvojne ideje Subotice – šta je ona osnovna nit što nas izgrađuje kao Suboticu, šta je ono što je tačka okupljanja svih nas na jednom mestu sa svim različitostima koje posedujemo.
- Izgradnja novog/starog identiteta lokalne zajednice imenovane: Subotica – šta je to identitet, posebnost i autentičnost ovoga grada pa onda i nas samih.
- Osnova za formiranje partnerstva između institucija i interesnih grupa.
- Efikasno i efektivno upravljanje resursima u skladu sa tendencijama održivog razvoja.
- Olakšan pristup EU i drugim međunarodnim fondovima kao i domaćim izvorima finansiranja.
- Ostvarenje finansijske efektivnosti.

Strategija lokalnog održivog razvoja Grada Subotice bazirana je na dokumentu **Agenda 21**. Agenda 21 je akcioni plan za održivi razvoj u XXI veku, usvojen na najvišem nivou na Konferenciji Ujedinjenih nacija o zaštiti životne sredine i razvoju (UNCED) - Samitu planete Zemlje - održanoj u Rio de Žaneiru, juna 1992. godine. Kada se govori o Lokalnoj Agendi 21, mora se imati u vidu nekoliko činjenica:

- Lokalna Agenda 21 je svetski pokret za održivi razvoj;
- Veliki broj konferencija u periodu od Konferencije u Riju do Svetskog samita o životnoj sredini i razvoju u Johannesburgu 2002. godine, pokazuje da lokalne vlasti imaju veoma značajnu ulogu u planiranju i implementaciji održivosti;

- Lokalna Agenda 21 je u potpunom saglasju sa usvojenom politikom Evropske zajednice i mnogih drugih nacionalnih tela.

KARAKTERISTIKE ODRŽIVE ZAJEDNICE

Održivo društvo teži da:

zaštititi i unapredi životnu sredinu

- koristi zemlju, vodu, energiju i druge prirodne resurse efikasno i sa pažnjom za sebe kao i za pokolenja koja dolaze,
- ograničava zagađenja na nivoe koji neće ugroziti prirodne sisteme,
- minimizuje otpad, ponovo ga koristi kroz reciklažu, kompostiranje ili sagorevanje za dobijanje nove energije, a preostali deo održivo odlaže,
- vrednuje i štiti prirodnu raznovrsnost,
- prati i ne zaostaje u informisanju u vezi sa najnovijim ekološkim potrebama i dostignućima savremenog čovečanstva u oblasti očuvanja životne sredine sa naporom i intencijom da ne čeka na implementaciju-primenu kvalitetnih novina u ovoj oblasti koje su potrebne da u našoj sredini zažive i održe se.

poštuje društvene potrebe

- čini naselja "humanim" po funkciji i formi,
- vrednuje i štiti različitost i lokalnu raznovrsnost i ohrabruje kulturni identitet lokalne zajednice te podstiče i promoviše interkulturalnost u svojoj sredini,
- štiti ljudsko zdravlje omogućavajući bezbedno, čisto i prijatno životno okruženje,
- ističe preventivne akcije zdravstvenih servisa kao i negu,
- osigurava dobru hranu, vodu, stanovanje i gorivo (energente) po umerenim cenama,
- podmiruje lokalne potrebe iz lokalnih izvora kada god je to moguće,
- maksimalno omogućava svima obrazovanje za potrebe znanja i veštine koje će im omogućiti da potpuno učestvuju u društvenim aktivnostima,
- omogućava svim društvenim grupama da učestvuju u odlučivanju i uključuje društveni uticaj i uticaj zajednice u donošenju odluka – podstiče umrežavanje i interaktivnost pojedinaca i grupa.

promoviše ekonomski uspeh

- kreira aktivnu lokalnu privrednu gde ima dovoljno posla bez štetnih uticaja na životnu sredinu na lokalnom, nacionalnom i globalnom nivou,
- uspeh u ekonomiji zasniva na sposobnosti da se kreira privredni ambijent koji podstiče duh preduzetništva, inovativnosti i stvaranja nove vrednosti sopstvenim radom, znanjem i kreativnošću,
- promišlja podizanje kapaciteta konkurentnosti domaće privrede u skladu sa finansijskim, ekonomskim i privrednim kretanjima,
- pokušava da ublaži sve negativne efekte globalne finansijske krize, recesiju i pad vrednosti privređivanja,
- privredne aktivnosti posmatra partikularno shodno kretanjima na tržištu, ali podstiče interaktivna umrežavanja radi postizanja održivog ekonomskog rasta,
- vrednuje dobrovoljni rad i promoviše javne radove,
- ohrabruje pristup radnim mestima, uslugama, dobrima i drugim ljudima na takav način da se sopstvena vozila manje koriste i tako umanjuje štetni uticaji na životnu sredinu,
- otvara široke mogućnosti za kulturne i rekreacione aktivnosti za sve građane.

Strategija lokalnog održivog razvoja rađena je u skladu sa nacionalnim planovima i strategijama razvoja, ali se najviše oslanja na Nacionalnu Strategiju održivog razvoja Republike Srbije kao krovnim nacionalnim dokumentom čijoj implementaciji teži da doprinese.

Strategija se definiše, usvaja i sprovodi na nivou Grada i odnosi se na teritoriju Grada Subotice. Ipak, u mnogim ciljevima i aktivnostima, Strategija podrazumeva **zajednički pristup Grada Subotice i susednih opština** u rešavanju određenih problema i izazova, pa se u navedenim ciljevima i aktivnostima podrazumeva koordinasano delovanje.

Iskustvo u participativnom učešću u planiranju razvoja opština i gradova je tek u začetku, te načini institucionalizovanja učešća građana u procesu donošenja odluka predviđeni ovom strategijom predstavljaju novi doprinos razvoju lokalne demokratije. Značajno je naglašen sistem upravljanja neophodan za uspešno sprovođenje strateških dokumenata i praćenje njihovog sprovođenja, jer je **strateško planiranje i upravljanje živ proces, odnosno, putovanje a ne krajnje odredište**.

Poglavlje 2 – Metodologija i proces izrade Strategije

Metodologija za izradu Strategije lokalnog održivog razvoja kreirana je u okviru projekta Exchange 2 (2008 – 2010. godine) u cilju metodološke standardizacije procesa strateškog planiranja u Srbiji, a u izradi su učestvovala sva relevantna ministarstva Vlade Republike Srbije i međunarodni partneri.

Strategija održivog razvoja odnosi se na kontinuirano unapređenje života, rada i funkcionisanja na teritoriji Grada Subotice i uvodi integrisani sistem planiranja koji obuhvata sva bitna pitanja lokalne zajednice uključujući i pitanja od međusektorskog značaja (socijalnu inkluziju, opštu društvenu informisanost, zaštitu životne sredine i sl.).

Metodologija je zasnovana na participativnom pristupu, što podrazumeva direktnu uključenost svih zainteresovanih javnih i privatnih strana tokom celokupnog procesa i ne odnosi se samo na zajedničku izradu strateškog dokumenta i akcionog plana, nego omogućuje šire učešće zajednice u identifikaciji, aktiviranju i koordinaciji partnerstava za implementaciju pojedinih aktivnosti i projekata.

Participativni pristup doprinosi kvalitetu donetih odluka, time što omogućava:

- formiranje baze znanja za odgovoran proces donošenja odluka zasnovanih na činjenicama,
- široku bazu podrške za donete odluke,
- kolektivno vlasništvo nad problemima i njihovim rešenjima, kao moguća tačka okupljanja vlasti i opozicije,
- jačanje lokalnih kapaciteta za implementaciju projekata i
- praćenje povratnih informacija neophodnih za kvalitetnije rukovođenje.

Različiti subjekti, sa različitim ulogama i funkcijama, uključeni su u proces izrade Strategije lokalnog održivog razvoja, počev od faze planiranja pa do faze definisanja realizacije projekata i upravljačkih aktivnosti. Partnerska skupština okupila je javne i privatne zainteresovane strane koje žive i rade na teritoriji Grada, kao odgovorne aktere održivog razvoja. Operativnu i stručnu podršku tematskim radnim grupama i koordinacionom timu Grada, pruža tim za izradu Strategije.

Istovremeno, ne bez značaja, pozvani su i predstavnici i vlasti i opozicije bez obzira na razlike kako u predizbornoj godini tako i tokom nje, a i nakon izbora.

HRONOLOGIJA DOGAĐAJA PO METODOLOGIJI

Proces izrade Strategije započeo je donošenjem **Odluke o pokretanju procesa izrade Strategije lokalnog održivog razvoja Grada Subotice za period od deset godina.**

Za pokretanje, praćenje i upravljanje procesom izrade Strategije lokalnog održivog razvoja Grada Subotice za period 2013-2022. godine, u julu 2011. godine imenovan je **Koordinacioni tim**.

Za pripremu, operacionalizaciju aktivnosti izrade, odnosno praćenje procesa izrade Strategije, gradonačelnik, kao koordinator programa, imenovao je **Tim za izradu SLOR-a**. Zadatak tima za izradu SLOR-a je: organizovanje i učešće u izradi predloga objedinjenog strateškog plana održivog razvoja, priprema liste zainteresovanih strana u cilju potpune i široke participacije u aktivnostima definisanja SLOR-a, pružanje informacija o toku aktivnosti svim učesnicima direktnim putem i putem lokalnih medija, kao i efikasno povezivanje svih tela i organizacija uključenih u program.

Na prvoj sednici Partnerske skupštine (forum), održane u novembru 2011. godine, članovi Partnerske skupštine su definisali sledeće tematske radne grupe:

- Grupa za zaštitu životne sredine
- Grupa za društveni razvoj
- Grupa za ekonomski razvoj

Postupak izrade Strategije se posle pokretanja procesa sastojao od pet glavnih delova-faza koje se ponavljaju u desetogodišnjem ciklusu:

Faze	Dokumenta
0. Pokretanje procesa strateškog planiranja	Organizaciona struktura – regulativa
1. Analiza tekućeg stanja – Profilisanje zajednice	Profil zajednice
2. Definisanje vizije, ciljeva i prioriteta	Strateški dokument
3. Projekti i aktivnosti za određene rezultate	Akcioni plan
4. Implementacija, upravljanje, praćenje	Upravljački sistem
5. Marketing i komunikacija	Plan marketinga i plan komunikacije

Ciklus izrade Strategije lokalnog održivog razvoja grada počeo je izradom Analize tekućeg stanja – **Profilisanje zajednice** kojom su tekuće stanje i faktori održivosti u zajednici identifikovani i procenjeni. Kao sledeći korak sledilo je definisanje **vizije, ciljeva i prioriteta** u okviru strateškog dokumenta na lokalnom nivou. Posle ove faze, sledilo je definisanje aktivnosti i projekata u okviru lokalnog Akcionog plana. Na kraju, radi postizanja rezultata u fazi implementacije projekata, neophodno je uspostavljanje upravljačkog i nadzornog sistema.

Posle održane 1. Partnerske skupštine u novembru 2011. godine, na kojoj je učestvovalo 168 predstavnika lokalne zajednice, privrednika, obrazovnih institucija, NVO sektora, javne uprave, održani su sastanci koordinatora radnih grupa i 9 radionica po tematskim grupama.

Projektni tim i koordinatori tematskih grupa su učestvovali na prvoj radionici čiji je organizator bio Program EXCHANGE 3. jula 2011. gde su upoznati sa metodologijom izrade SLOR i gde su i definisane oblasti koje će biti obuhvaćene SLOR-om.

Nadalje, aktivnosti su se odvijale prema sledećoj hronologiji:

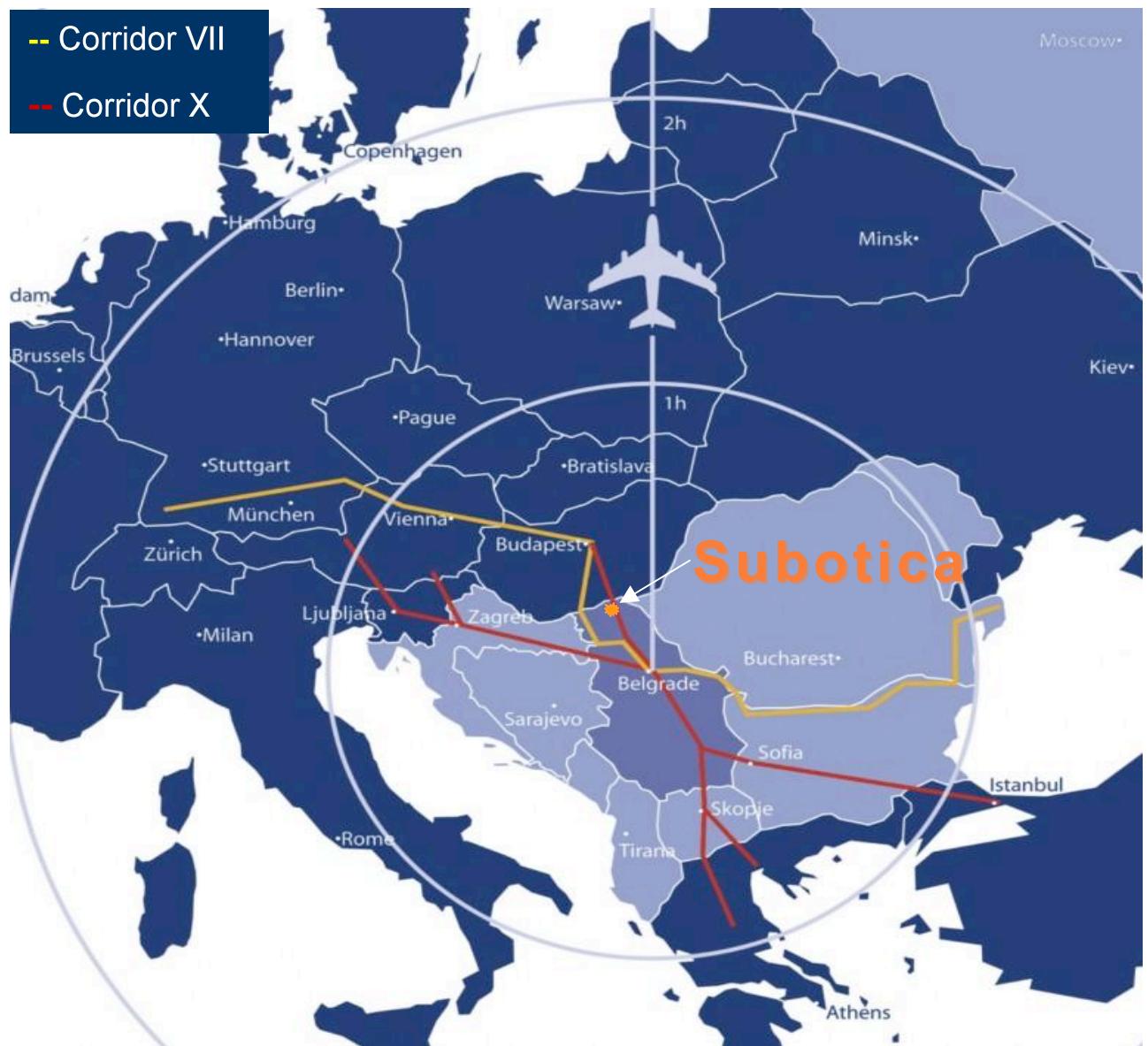
- 29. – 30.06.2011. – radionica u Andrevlju (upoznavanje sa Metodologijom),
- 16.09.2011. – radno planiranje i pripremne aktivnosti za Partnersku skupštinu ,
- 20.09.2011. – veštine facilitacije,
- 03.10.2011. – pripremna radionica ,
- 08.11.2011. – Partnerska skupština,
- 28.11.2011. – rad u radnim grupama, definisanje vizije, prioriteta i izrada SWOT analiza,
- 16.12.2011. – rad u radnim grupama, identifikacija i evidentiranje predloga projekata ,
- Od 01.02.2012. – definisanje i sumiranje projekata i izrada akcionog plana metodom intervjeta,
- Nacrt Strategije sa akcionim planom – 5. decembar,
- Usvajanje predloga, usvaja ga koordinacioni tim – 6. decembar,
- Javna rasprava od 7. decembra do 16. decembra,
- Izrada konačnog dokumenta – 16. decembra,
- Partnerska skupština – 14. decembra,
- Usvajanje SLOR-a, usvaja ga Gradsko veće – 14. maj 2013.,
- Usvajanje SLOR-a, usvaja ga Skupština grada – 30. maj 2013.

Poglavlje 3 – Situaciona analiza grada Subotice

OPŠTI PODACI O GRADU

Administrativni i geografski položaj

Subotica je najseverniji grad Republike Srbije, drugi po veličini grad Autonomne Pokrajine Vojvodine i administrativni centar Severnobačkog okruga. Geografski položaj je određen sa $46^{\circ} 5' 5''$ severne širine i $19^{\circ} 39' 47''$ istočne dužine. Graniči se sa Mađarskom i sa 4 jedinice lokalne samouprave: Sombor, Bačka Topola, Senta i Kanjiža.

Slika 3: Geografski položaj Grada Subotice

Teritorija Grada Subotica zauzima površinu od 1.007 km². Prema preliminarnim podacima popisa stanovništva 2011. godine, ukupan broj stanovnika na teritoriji Grada Subotice je 140.358 stanovnika koji žive u 19 naselja organizovanih u 37 mesnih zajednica. Zahvaljujući geografskom položaju i vrednim građanima, Grad Subotica je postao najznačajniji administrativno-upravni, industrijski, trgovачki, saobraćajni i kulturni centar Severnobačkog okruga, a obližnje Paličko jezero ga čini turističko-rekreativnim centrom šireg područja.

Kroz teritoriju Grada Subotica prolazi tranzitni panevropski put E-75, on ga povezuje sa Republikom Mađarskom na severu, a na jugu, preko Beograda, sa Južnom Evropom. U Gradu se ukrštaju magistralni pravci prema Novom Sadu, Somboru, Horgošu i Senti. U pogledu železničkog saobraćaja povezan je sa celom Evropom, trasa pruge Beograd – Budimpešta prolazi kroz urbano jezgro i tu se račva

sa pružnim pravcima prema Somboru, Horgošu, Crvenki i Baji. U blizini grada se nalaze i dva najfrekventnija granična prelaza: Horgoš i Kelebija.

Udaljenost Subotice od glavnih privrednih centara u okruženju:

Beograd – 184 km	Budimpešta – 203 km	Solon – 805 km
Zagreb – 537 km	Beč – 440 km	Bukurešt – 708 km

Prirodne karakteristike

U geomorfološkom pogledu ovo područje leži na kontaktu Telečke lesne zaravni i Subotičko-horgoške peščare. Poseban tip zemljišta predstavlja pesak a karakterišu dve važne osobine: karbonantan je i sa površine ima jaku sposobnost akumulacije vode. Pogodan je za uzgoj visoko kvalitetnog voća i grožđa, industrijsku papriku i šumsko drveće. Sa druge strane, karakter terena je takav da ima izvanredan poljoprivredni značaj, odnosno mogućnost primene potpune poljomehanizacije i optimalne organizacije zemljišnog prostora za poljoprivrednu eksploataciju, kao i mogućnost navodnjavanja.

Klima ovog područja ima karakteristike umereno kontinentalne klime koju čine vrlo oštре zime, vrlo topla leta i nestabilnost padavina po količini i vremenskom rasporedu. Prosek padavina je 491,3 mm, dok je prosečna godišnja temperatura 11,4° C a relativna vlažnost vazduha 69%.

Na sedam kilometara od Grada Subotica, nalazi se naselje Palić i Palićko jezero (102 metara nadmorske visine) kao neodvojivi deo Grada. Početkom XIX veka Palić je počeo da se pominje kao lekovito jezero, a sredinom XIX veka Palić je stekao status banje. Formiranje kulturnog predela

Nasuprot ranijim mišljenjima, noviji paleo-ekološki podaci ukazuju na mozaičnost vegetacije u centralnim delovima Panonskog regiona već od pleistocena. Pored postojanja refugijuma drvenastih vrsta za vreme glacijacije, postoje dokazi i o kontinuitetu postojanja stepske i slatinske vegetacije u periodima dominacije šuma (Sümegi 2011). Podaci analize treseta sa Bukvača (severno od Subotice) takođe ukazuju na dinamično menjajući mozaik šumske i nešumske vegetacije (Nikolić, 1986). Usled blizine podzemnih voda, u udubljenjima neravne površine peščare su nastala jezera, močvare i slatinske bare, a kroz paščaru su vijugala široka, zamočvarena korita sezonskih ili stalnih vodotokova prema Tisi.

Razvoj stepa i slatina je bio umnogome određen lokalnim uslovima, a kasniji antropogeni uticaji su samo doprineli širenju ovih tipova biljnog pokrivača. Mozaičnost predela je hiljadama godina pružala optimalne uslove za nomadsko i polunomadsко stočarstvo sa sezonskim migracijama stada (pregonska ispaša) između plavnih područja i suvih platoa (Frisnyák, 2001). Stočarstvo i potrebe naselja u blizini vodenih puteva su postepeno smanjili površine šuma na račun travne vegetacije. Šume su opstale najčešće na plavnim područjima, gde su uslovi njihovog obnavljanja bili najpovoljniji. U srednjem veku, na prostoru Vojvodine, se razvila gusta mreža naselja, ali ukupan broj stanovnika je bio mali (Székely, 1983, Székely&Ritz, 1998). Samo manji deo atara je bio obrađen, a između naselja su se pružali prostrani pašnjaci. Kao rezultat smanjenja broja stanovništva posle invazije Tatara, a kasnije i u periodu

vladavine Otomanske imperije, sve veće površine (nazvane „puste“) su bile ponovo korišćene za polunomadsko stočarstvo (Szekeres&Ritz, 1998).

Po podacima Hovanja (1999), hidrološki režim jezera Palić je od 16. veka pod uticajem ljudskih aktivnosti. Stare karte prikazuju zamočvareni pojas od Velikog pojilišta do Tise, koji nestaje posle 16. veka. Izgradnjom tvrđave u Subotici formirano je veštačko jezero, čime se smanjio dotok vode u Palić. Površina i dubina jezera se smanjila i varirala je u širokom opsegu, u zavisnosti od padavina. Rušenjem tvrđave i nasipa veštačkog jezera, sliv Palića u 18. veku se povećao.

Pretvaranje pašnjaka u oranice započinje u 18. veku, u periodu planskog naseljavanja Vojvodine. Početkom veka stanovnici Subotice su obrađivali svega 950 jutara zemlje (Magyar, 1999), da bi do kraja veka preorali gotovo celu površinu lesnog platoa. Preterana ispaša peščarskih površina, što je proizvod rastućeg broja grla, dovele je do uništenja peščarske vegetacije, naročito u suvim godinama. Jaki vetrovi su doprineli otvaranju i raznošenju peska, zbog toga se od sredine 19. veka planski povećavala površina šuma, sade se otporne, strane vrste kao što su bagrem i crni bor. Parcelisanje poslednjih prostranih peščarskih pašnjaka uz Kireš se odvijalo krajem 19. veka (iz ovih sredstava je finansirana izgradnja Gradske kuće) kada je došlo do formiranja pojasa vinograda severno i severoistočno od Grada.

Dok je Kelebijsko jezero bilo slatkovodno, jezera Ludaš i Palić su pripadala slanim jezerima. Koncentracija soli je bila najviša u Paliću, i dokazana lekovita svojstva slatinskog jezera su omogućila izgradnju lečilišta i sadnju parka sredinom 19. veka. Istovremeno se počela izgradnja kanalizacije u Subotici i dovod otpadnih voda u korito jezera, što je za jedan vek pretvorio slano jezero u eutrofno, zamočvareno jezero.

Istorijski osvrt

Subotica se u pisanim dokumentima prvi put pominje 1391. godine, ali je poznato da su ljudi na ovom prostoru živeli još pre tri hiljade godina. Sudbinu ovog mesta bitno je određivao položaj na putu između Evrope i Azije, a istorijski, na granici dve sukobljene sile - Ugarske i Turske.

U čestim i velikim seobama u ovu vojnu kрајину došli su mnogi narodi: Srbi, Mađari, Nemci, Slovaci, Jevreji, Bunjevci, Grci itd. Često su se menjali gospodari a i imena grada. Od prvog Zabadka 1391. godine - promenjeno je više od dve stotine naziva, ali su najkarakterističniji imena Szent-Marija, Maria-Theresiopolis, Maria Theresienstadt, Szabadka i Subotica.

Turci su Suboticu zauzeli 1542. godine i vladali njome do 1686. godine. Privilegijom iz 1743. godine Marija Terezija je proglašila Suboticu slobodnom komorskog varoši, za dobijanje ove privilegije Subotičani su darovali carici 150 konja. Za odanu službu subotičkih graničara habzburškom dvoru, Marija Terezija proglašila je Suboticu 1779. godine slobodnim kraljevskim gradom.

Status slobodnog kraljevskog grada doneo je Subotici veću autonomiju i novo ime - Maria Theresiopolis. Od tada počinje planski i ubrzani razvoj grada, kao i pretvaranje okolnih pašnjaka u oranice.

Posle nagodbe iz 1867. godine, sve do 1914. godine, u Subotici se naglo razvijaju građansko društvo i grad. Dolaskom železnice razvila se trgovina poljoprivrednim i stočarskim proizvodima. Krajem XIX veka, dolaskom

industrijalizacije, Subotica ima ulice osvetljene električnom strujom, pozorište, gimnaziju, muzičku školu i tramvaj.

Po uzoru na tadašnje evropske gradove, započinje izgradnja puteva, javnih objekata, privatnih i najamnih palata i sakralnih objekata. U arhitekturi grada dominira stil secesije čiji su najreprezentativniji objekti Gradska kuća, Sinagoga i Rajhl palata.

Posle I Svetskog rata, Trijanonskim sporazumom iz 1920. godine, Subotica je priključena Kraljevini SHS i od tog perioda počinje novija istorija grada.

Subotica je danas savremena, urbana, multinacionalna, multikulturalna i multikonfesionalna zajednica građana sa razvijenom mrežom kulturnih, obrazovnih, zdravstvenih i socijalnih ustanova.

Stanovništvo

Grad Subotica	
Ukupan broj stanovnika po popisu 2011	141.554
Radno sposobno stanovništvo (15-64 god.) procena 2010	99.620
Broj domaćinstava po popisu 2011	53.601
Prosečan broj članova po domaćinstvu po popisu 2011	2,62

Na osnovu analize kretanja ukupnog broja stanovnika, Subotica je do 1981. godine beležila konstantan porast broja stanovnika, dok je u periodu od 1981. godine do 2011. godine evidentna suprotna tendencija, odnosno dolazi do smanjivanja ukupnog broja stanovništva. Primetna su migratorna kretanja stanovništva iz sela u grad, a naročito je izraženo smanjivanje ukupnog broja stanovnika u manjim naseljima.

Suboticu karakterišu nepovoljna demografska kretanja, odnosno stanje duboke demografske starosti.

Komunikacije

Zahvaljujući povoljnom geografskom položaju kroz Suboticu prolazi magistralni optičko-kablovski prenosni sistem i povezuje telekomunikacionu mrežu Srbije sa ostalim zemljama centralne i jugoistočne Evrope.

Kada je reč o internetu, postoje samo procene, prema kojima preko 38% pretplatnika koristi internet, tako da se može pretpostaviti da isti procenat domaćinstava u Subotici raspolaže internetom, što se u odnosu na pokazatelje za Srbiju može smatrati visokim procentom.

Mediji

Postoji nekoliko lokalnih radio i televizijskih stanica kao i pisani mediji na jezicima sredine.

Perspektive: strategija razvoja medija na svim nivoima uz razvoj shodno naprednim komunikacionim tehnologijama. Interaktivnost građanstva, lokalne samouprave, privrede, obrazovno-zdravstvenog sektora i saobraćajno-bezbednosne strukture upravljanja gradom sa modernim medijskim komunikacijama.

Moguća strategija interaktivnog povezivanja medija sa svim vidovima društvenog angažmana (zdravstvena nega-prevencija, briga o starima, promocija porodica sa više dece, novi vidovi obrazovanja – permanentno usavršavanje kao karakteristika XXI veka, prednosti života na selu, organska poljoprivreda nasuprot GMO poljoprivredi, promocija stvaralačkog potencijala građanki i građana nasuprot konzumerizmu, trošenju i uništavanju, psihološko i sociološko "bildovanje" sugrađana, podizanje ukupnog kvaliteta života) kako na celokupnom obuhvatu Grada sa rubnim područjima tako i međugradske i regionalne međunarodne saradnje.

Privreda

Osnovni pokazatelji o privredi prikazuju se kroz analizu učešća pojedinih sektora u ukupnom nacionalnom dohotku, nivoa i strukture zaposlenosti po sektorima kao i nivoa zaposlenosti uopšte.

Nacionalni dohodak subotičke opštine je 2001. godine bio za 38,63% viši od proseka Republike Srbije. Međutim, primetan je značajan pad nacionalnog dohotka u odnosu na republički prosek i na kraju 2005. godine je za 17,98% viši od proseka Republike Srbije. Može se zaključak da je drastično opao ideo subotičke privrede u nacionalnom dohotku kako Srbije tako i Vojvodine.

Industrija Subotice tradicionalno je diverzifikovana. Pored prehrambene industrije sa raznim njenim podsektorima, intenzivno su se razvijali elektromontažinski kompleksi, hemijska industrija, industrija tekstila, prerada kože i proizvodnja obuće, čarapa, štamparije i građevinarstvo. U skladu sa navedenim, može se očekivati manje ili više intenzivan razvoj i u budućnosti, pošto grad raspolaže neophodnim resursima (kapaciteti, znanje i iskustvo, profilisana radna snaga, sirovinska osnova ili raspoložive komponente, tržište...).

Od ukupne površine Subotice koja iznosi 100.700 ha, 88.443 ha čine **poljoprivredne** površine što je približno 90% ukupne površine. Obradivo zemljište je jedan od najvažnijih prirodnih resursa. Merenja kvaliteta zemljišta ukazuju na to da se količina humusa smanjila za oko 0,4% u poslednjih 70-ak godina. Razlog ovog smanjenja je intenzivna poljoprivredna proizvodnja, nepravilna agrotehnika, nerazvijeno stočarstvo, nerazvijen plodored, deficit organskog đubriva... Sem ovih činilaca na stanje poljoprivrednog zemljišta utiče eolska erozija, industrijski zagađivači, neadekvatna upotreba mineralnih đubriva, pesticidi, divlja smetlišta....itd.

Poljoprivrednu Subotice karakteriše postojanje dva organizaciona oblika poljoprivrednih gazdinstava: individualna gazdinstva i poljoprivredna preduzeća. Individualna poljoprivredna gazdinstva obrađuju 2/3 ukupnih zemljišnih kapaciteta. Prosečna veličina poseda je oko 4 ha sa većim brojem nepovezanih parcela.

Slobodna zona, kao posebna carinska-eksteritorijalna zona, na teritoriji jedne zemlje gde privredni subjekti iz drugih zemalja obavljaju svoje ekonomski delatnosti, pre svega podrazumeva liberalniji režim poslovanja, regulisan Zakonom o Slobodnim zonama. Uz posebne carinske povlastice i maksimalno pojednostavljenje administrativne procedure u Slobodnoj zoni se mogu obavljati sve delatnosti osim onih koje predstavljaju opasnost za bezbednost zemlje ili su ekološki štetne. Prednosti poslovanja: slobodan uvoz i izvoz roba i usluga, izuzeće od carinskih i poreskih dažbina, poslovanje bez vremenskog ograničenja carinskog nadzora, izuzeće od plaćanja poreza na dodatnu vrednost (PDV), izuzeće od plaćanja poreza na dodatnu vrednost (PDV) na energente za proizvodne delatnosti itd. DOO za upravljanje slobodnom zonom "Subotica" je osnovan 1996. godine, a od 2000. godine poslovanje

u okviru zone beleži sve veći uspeh. Režim poslovanja slobodne zone obuhvata površinu od cca 40 hektara. Slobodna zona „Subotica“ ima izuzetno povoljan geografski položaj. Nalazi se na saobraćajnom koridoru Beograd i srpsko-mađarska granica, a isti pripada Panevropskom koridoru X kojim prolaze saobraćajnice nacionalnog i evropskog značaja. Drumske i železničke saobraćajnice koje prolaze ovim koridorom povezuju zemlje severne, zapadne i srednje Evrope sa zemljama jugoistočne Evrope, odnosno sa zemljama Bliskog i Srednjeg Istoka.

U okviru slobodne zone Subotica obavlja se značajna proizvodna delatnost pre svega namenjena izvozu. Opšti cilj je da se podstakne privredna aktivnost u Subotici i da se organizuje proizvodnja radi izvoza kao komparativna prednost. Sa ovako "lepmi podacima" ne smemo biti uljuljkani i zadovoljni. Ukoliko se ne pokrene razvoj lokalne industrije uz upotrebu sopstvenih znanja i razvojnih sektora visina izvoza će biti u tesnoj vezi sa visinom uvoza i na taj način ćemo biti u opasnosti da upadnemo u klopku srednje razvijenosti. Naime, izvoz će biti gotovo u celosti opterećen uvozom, a takva razvijenost nije dugoročno održiva, te posle kraćeg uspona dolazi do trajne stagnacije kako u pogledu obima zaposlenosti tako i u pogledu visine mogućih zarada zaposlenih!

Subotica je prvi grad u Srbiji koji je uspešno rešio pitanje konverzije vojne imovine i zemljišta i danas raspolaže sa dva miliona kvadratnih metara atraktivnog građevinskog zemljišta, čije je fazno opremanje infrastrukturom u toku. Sa glavnim ciljem, da, od pasivnog posmatrača i grada koji nema mehanizme da privuče i zadrži investitore, postane grad sa povoljnom klimom za strana i domaća ulaganja 2010. godine osnovano je **JP „Privredno tehnološki parkovi“**. Celokupno građevinsko zemljište kojim upravlja JP je raspoređeno na 5 pojedinačnih lokacija: komercijalna zona „Petar Drapšin“ 21 ha, lokacija „Radanovac“ 123 ha, industrijska zona „Mali Bajmok“ 53 ha i lokacija „Karađorđev put“ 1,9 ha .

Stvoreni su preduslovi za dolazak, pre svega, stranih investitora i otvaranje novih radnih mesta. U prethodnom periodu, putem realizovanih i tekućih stranih ulaganja, ugovoren je gotovo 3.260 radnih mesta, a ukoliko se u narednom periodu sprovedu najavljenе investicije očekuje se da će broj novih radnih mesta biti veći od 4.300.

Trenutno su u industrijskoj zoni „Mali Bajmok“ prisutni strani investitori „Dunkermotoren“, „Norma Group“, „Continental Contitech“, „Swarowski“ i „Calzedonia“. Zahvaljujući njima kao i drugim investitorima (Tyrolia real estate...), stvaraju se mogućnosti i šanse da Subotica ponovo postane industrijski centar Vojvodine i Srbije.

Kako bi se ostvario cilj da Palić postane evropska turistička destinacija visoke kategorije osnovan je **Park Palić d.o.o.** sa jasnim zadatkom. Razvojni put je definisan Master planom, osnovna delatnost Park Palić d.o.o je priprema, ocena i kontrola realizacije ovog plana. Park Palić d.o.o istovremeno predstavlja i partnerstvo i servis za sve potencijalne i zainteresovane investitore.

Tokom proteklih četiri godine privedeni su kraju ili započeti radovi na izgradnji novih parking mesta, vodovoda i kanalizacije za potrebe realizacije Master plana, rekonstrukciji Ženskog štranda, glavnog šetališta, zatim radovi na instalaciji aeratora i muzičke fontane, novoj reprezentativnoj rasveti i pripadajućem mobilijaru, izvršeno je proširenje i ulepšavanje Zoološkog vrta kao i drugi značajni radovi. Izgrađeni su

brojni novi smeštajni objekti, kao i moderna vinarija „Zvonko Bogdan“ sa salom za degustaciju vina prilagođenom turistima.

Od opština i gradova koje su 2009. godine ušle u program „Nacionalne alijanse za lokalni ekonomski razvoj“ (NALED) **sertifikate gradova sa povoljnim poslovnim okruženjem** dobilo je prvih osam lokalnih samouprava, među njima je i Subotica. Dodeljeni sertifikat je svojevrsna potvrda, odnosno garancija da je Grad spremam da u kratkom vremenskom roku investitorima pruži sve neophodne informacije u cilju privlačenja ulaganja. Navedeno priznanje predstavlja odličnu referencu za privlačenje domaćih i stranih investitora.

Na konkursu „Evropski gradovi i regioni budućnosti“ koji je organizovao magazin **Financial Times Intelligens (FDI)**, Subotica zauzima visoko deseto mesto 2011. godine u kategoriji gradova sa najboljim promotivnim strategijama za privlačenje stranih investicija za 2012. i 2013. godinu.¹

Urbanistički plan i radno-poslovne zone u Subotici

U procesu pridruživanja EU pripremaju se razvojne strategije, a usvojen je i Generalni plan Subotice. U sklopu Generalnog urbanističkog plana u Subotici se mogu identifikovati 4 radno-poslovne zone, pri čemu su najveće one na rubovima Subotice prema severoistoku (potez Subotica-Palić), jugu (Čantavirski put) i zapadu (Mali Bajmok), a planira se i radno poslovna zona Sever za razvoj turizma južno od sadašnjeg terminala na Kelebiji. Plan je determinisao razvoj radno-poslovnih zona u Subotici, ali taj plan je usovljen i činjeničnim stanjem kao što su saobraćajnice i obilaznice oko Subotice, postojeća infrastruktura i industrija, kao i započete investicije u objekte logistike u funkciji razvoja.

Postoje tri transevropska koridora (putni, železnički i rečni) koji prolaze kroz ovaj region i predstavljaju dobru osnovu za razvoj logistike. Nadalje, duga granica sa Mađarskom, kao članicom Evropske unije, dodatni je faktor koji ističe značaj logistike u Vojvodini. Kada je reč o planu razvoja Subotice, izvesno je da razvoj logistike treba da zauzme značajno mesto među prioritetima i merama koje će se utvrditi kao okosnica strategije i operativnog programa razvoja Subotice.

Transportna i špeditorska preduzeća

Zahvaljujući graničnim prelazima u Subotici deluje više desetina špeditorskih preduzeća. Uglavnom su to mala preduzeća sa po nekoliko vozila i ona ne mogu na odgovarajući način da zadovolje potrebe većih industrijskih kapaciteta i lokalne trgovine. Nekoliko većih preduzeća raspolaže sopstvenim špeditorskim radnim

---

1. European Cities and Regions of the Future 2012/2013 **Winners**

<http://canada.um.dk/en/~media/Canada/Documents/News/European%20Cities%20of%20the%20Future.ashx>

TOP 10 FDI STRATEGY (Southern Europe)

1 Barcelona Spain

2 Lisbon Portugal

3 Murcia Spain

4 Valencia Spain

5 Tbilisi Georgia

6 Konya Turkey

7 Santa Cruz de Tenerife Spain

8 Jastrebarsko Croatia

9 Gaziantep Turkey

10 Subotica Serbia

jedinicama. Nekoliko domaćih špeditorskih kuća je preraslo iz klasifikacije mala preduzeća u srednja, a neke su otvorile svoje crke firme u susednoj Mađarskoj. Lokalne samouprave su nedovoljno uključene u interakciji ovakvih preduzeća kako u domenu bezbednosti saobraćaja, tako i u stvaranja uslova za parkiranje velikih kamiona i rešavanju sličnih problema čime se uskraćuju mogućnosti konkurenčke prednosti pograničnog mesta. Veliki broj preduzeća ima sedište van regionala, po pravilu u Beogradu, pa rezultati njihovog poslovanja, posebno njihovi finansijski rezultati, kao i njihova uprava nemaju neposredni odraz na vođenje politike i strategije razvoja logistike u regionu Subotice. Špedicije su u prestrukturiranju zbog trenda stagnacije u robnoj razmeni, kako na regionalnom i nacionalnom tako i na globalnom nivou, dok istovremeno cena goriva dodatno povećava teškoće u poslovanju logističara pa, shodno trendu, smanjuju svoje kapacitete.

Kultura u funkciji ekonomskog razvoja

Naslov ovog poglavlja sugerisce na postojanje začaranog kruga, naime ne može doći do razvoja elitne kulture u nekoj lokalnoj zajednici bez ekonomskog prosperiteta te zajednice. Brojna istraživanja kulturnih potreba ukazuju na činjenicu da podizanje obrazovnog i intelektualnog nivoa pojedinaca rezultira zahtevnijim, istančanjim i specifičnijim kulturnim potrebama. Iz toga proizlazi nastojanje da se zaustavi trend odliva visokoobrazovanih kadrova ka većim gradovima u okruženju i potreba za obezbeđivanjem visokokvalitetne i bogate kulturološke ponude i različitih kvalitetnih kulturoloških sadržaja.

Prihvatajući raznovrsnost kao izuzetnu mogućnost i specifičnost grada, postoji potreba definisanja kulturne politike Grada u ravnima tradicionalne, elitne, odnosno savremene kulture i kulturnih sadržaja. Druga klasifikacija posebno tretira nepokretno kulturno dobro (arhitektura) i nadgradnju (manifestacije i aktivnosti). Na osnovu toga Grad raspolaže izuzetnim potencijalom kulturnog turizma što se ogleda u dobro očuvanim kulturnim celinama mađarske **secesije** (centar grada, Rajhlova palata, Gradska kuća i Sinagoga); ove celine se mogu uključiti u program tradicionalnih obilazaka kulturne baštine Evrope.

Subotica je 2008. godine, zajedno sa Savetom Evrope i Evropskom Unijom, uključena u projekat pod nazivom **"Evropski gradovi interkulturnosti"**- neformalnu mrežu evropskih gradova. Nasleđe interkulturnosti, utemeljeno još u 18. veku, i ono treba da bude podstrek za dalje afirmisanje uz slogan da različitost treba doživeti kao podsticaj za saradnju i da je ona preduslov za prevazilaženje još uvek prisutnih predrasuda i okoštalih stereotipa. Ključnu ulogu u uspostavljanju pomenutih vrednosti imaju porodica, obrazovni sistem i mediji. Subotica će u tom smislu za period od 2014. do 2024. godine izraditi Strategiju interkulturnosti.

Manifestacije

Negovanje tradicionalne kulture je način da se očuva identiteta zajednica, pa kao takvo je i potreba date zajednice. Zbog svega ovoga negovanje tradicionalne kulture je zakonom osigurano pravo.

Manifestacije čiji je karakter očuvanje i negovanje tradicije su: Dužjanca (od 25. aprila do kraja avgusta), Interetno festival (kraj avgusta), Dan grada, Prvomajski uranak na Paliću, Berbanski dani (septembar), Subotičke Zlatne ruke kao i druge.

Ove manifestacije, iz godine u godinu, dobijaju sve veći kulturni značaj i doprinose šarolikosti kulturne ponude grada. U realizaciji ovih manifestacija Grad

sarađuje sa nacionalnim savetima čijim nacionalnim kulturama pripadaju date manifestacije.

Neophodno je definisati novi-stari građanski model kulturne politike Subotice koji je identičan stilu i formi građanskog života sa početka 20. veka. Na osnovu toga sve kulturne sadržaje i institucije svojstvene evropskim gradovima kao što su bioskop, pozorište, opera, balet i sl. treba ponovo oživeti. Bioskop se u Subotici, kao i u celoj državi, suočava sa izuzetno velikim problemima. Opera i balet u gradu ne postoje. Zasebne elaborate zahteva pitanje zgrade pozorišta.

Nekoliko manifestacija „otvorenog tipa“ ima međunarodni karakter: Festival evropskog filma Palić, Etnofest (festival multidisciplinarnog karaktera), Međunarodni festival pozorišta za decu (rangiran među prvi pet najuspešnijih i najznačajnijih festival pozorišta za decu na svetu), „Desire festival“ (festival savremenog pozorišta), Interetno festival i Gitar open festival. Karakter srednjoevropskog grada obogaćuje se letnjim i jesenjim sajmom knjiga.

Multikulturalnost i interkulturalnost Subotice treba negovati i sa ciljem unapređenja uticaja kulture na opšti privredni razvoj. Subotica će se kandidovati za titulu Evropska prestonica kulture 2020. godine, a okosnica programa će biti izgradnja Interkulturalnog kvarta u neposrednoj blizini centra grada. Program koji će Grad ponuditi u procesu kandidature promovisaće različitost i isticati zajedničke karakteristike svih kultura sa ovog prostora. Jedan od ključnih ciljeva biće, svakako, negovanje kulture, a ono može doprineti dugoročnom razvoju grada.

Specifični ciljevi projekta su povezani sa njegovom evropskom dimenzijom, pristupačnošću kulture velikom broju građana, jačanjem sektora kulture i osnaživanjem međunarodnog karaktera grada putem afirmacije raznolikosti kulture.

Obrazovanje

U **predškolskoj** mreži usluge se pružaju u 51 objektu za 4.035 dece. U vrtićima se sprovodi celodnevno zbrinjavanje u jaslicama i obdaništima, kao i predškolski pripremni program. Predškolski pripremni program, pored PU „Naša radost“ realizuju i tri osnovne i dve specijalne škole. PU „Naša radost“ ima dugu tradiciju pošto je ustanova uspostavljena 1864. godine, danas se nastava izvodi na srpskom, mađarskom i hrvatskom jeziku i uspešno realizuje inovativne projekte kao što su:

- inkluzivno predškolsko vaspitanje i obrazovanje Roma;
- Montesori program koji predstavlja koncepciju učenja i poučavanja, obrazovanja i vaspitanja predškolske dece u okviru Montesori metode i savremene humanističke koncepcije razvoja deteta;
- bilingvalno zabavišta na nemačkom jeziku i
- inkluzivno predškolsko vaspitanje i obrazovanje dece sa invaliditetom.

U Gradu Subotica postoji 23 **osnovne škole**, koje pohađa 11.970 dece u školskoj 2012/2013. godini. Nastavu na srpskom jeziku pohađa 69,62%, na mađarskom jeziku 27,99% i na hrvatskom jeziku 2,39% osnovaca.

Grad Subotica se smatra značajnim **srednjoškolskim obrazovnim** centrom Vojvodine.

U Gradu Subotica postoji 11 srednjih škola koje pohađa 6.289 učenika u školskoj 2012/2013. godini na različitim profilima u oblasti: ekonomije, elektrotehnike, mašinstva, hemijske delatnosti, prerade hrane, ugostiteljstva,

građevine, arhitekture, medicine, kao i srednja muzička škola i 3 gimnazije (gimnazija „Svetozar Marković“, biskupijska klasična gimnazija „Paulinum“ i gimnazija „Dežo Kostolanji“).

Visoko obrazovanje se sprovodi u 5 ustanova čiji je osnivač republika (Ekonomski fakultet, Građevinski fakultet, Visoka tehnička škola strukovnih studija, Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača i Učiteljski fakultet na mađarskom nastavnom jeziku) i 4 ustanove čiji je osnivač pravno ili fizičko lice (Univerzitet «Singidunum», Fakultet za poslovne studije «Megatrend», Fakultet za uslužni biznis «Fabus» i Visokoškolska jedinica pravnog fakulteta u Novom Sadu.)

Pored institucija formalnog obrazovanja u Subotici radi i oko 20 ustanova za neformalno obrazovanje, učenje i obuku zanata. Otvoreni univerzitet Subotica predstavlja jednog od lidera u oblasti (ne)formalnog obrazovanja.

Zdravstvo

Dom zdravlja Subotica je osnovan 2006. god., ima 640 zaposlenih. Dom zdravlja Subotica obrazuju sledeće organizacione jedinice:

- Služba za opštu medicinu (24 zdravstvene stanice/ambulante)
- Služba za hitnu medicinsku pomoć
- Služba za zdravstvenu zaštitu radnika (11 preduzetnih ambulanti)
- Stomatološka služba (razuđena u 22 punkta)
- Služba za zdravstvenu zaštitu žena i dece
- Dispanzer za plućne bolesti i tuberkulozu
- Laboratorijska služba
- Specijalističko-poliklinička konsultativna služba
- Služba za unapređenje zdravlja i prevenciju bolesti

U okviru Doma zdravlja funkcionišu:

- Savetovalište za mlade
- Savetovalište za polno prenosive bolesti

Opšta bolnica Subotica je osnovana 2007. god., raspolaže sa 800 postelja od kojih je 376 namenjeno za 7 odeljenja hirurških grana, a preostale 424 postelje za 9 odeljenja interne medicine.

Apoteka Subotica je osnovana 1993. god., raspolaže sa 17 ogranaka, a delatnost obavlja 100 zaposlenih. Osnovni zadatak Apoteke je da korisnicima zdravstvene zaštite obezbedi potrebne lekove i pomagala, neophodne informacije o primeni istih, kao i savetodavnu ulogu u prevenciji. Kao primer dobre prakse ističe se vakcinacija protiv Hepatitis B, ona ima za cilj naknadnu vakcinaciju dece koja nisu bila vakcinisana u predviđenoj dobi.

Zavod za javno zdravlje Subotica je osnovan 2007.godine, delatnost javnog zdravlja se obavlja u Subotici od 1912. godine. Delatnost javnog zdravlja obavlja 117 zaposlenih. Centar za promociju zdravlja, Centar za prevenciju i kontrolu bolesti i Centar za higijenu i humanu ekologiju su sastavni delovi ove visoko specijalizovane ustanove koja se brine o javnom zdravlju stanovnika Subotice i drugih gradova Severnobačkog okruga. Centar za analizu, planiranje i organizaciju zdravstvene zaštite i biostatistiku i informatiku u zdravstvu, kao i Centar za mikrobiologiju su, takođe, stručne organizacione jedinice u službi javnog zdravlja. Služba za pravne, ekonomsko-finansijske, tehničke i druge slične poslove pruža logističku podršku navedenim organizacionim jedinicama.

Socijalna zaštita u Subotici

Subotica je Grad sa izrazito razvijenim sistemom socijalne zaštite, on se sistematski razvijao više od jednog veka, a cilj mu je pružanja što višeg kvaliteta i većeg broja usluga u skladu sa potrebama građana.

Najstarija ustanova socijalne zaštite datira iz 1903. godine, osnovana kao sirotište, da bi posle drugog Svetskog rata, usled povećanja broja bolesne i napuštene dece, ustanova promenila naziv u **Dom za decu «Kolevka»**, a 80-ih godina prošlog veka i svoje prostorije. Danas je ova ustanova specijalizovana za smeštaj dece ometene u razvoju sa teritorije čitave Srbije i šireg prostora, a u sastavu doma funkcioniše i Dnevni boravak za decu ometenu u razvoju, Prihvatna stanica za decu i Materinski dom.

Centar za socijalni rad, kao temelj sistema socijalne zaštite, funkcioniše u Subotici pola veka, osnovan je 1963. godine, raspolaže sa izuzetno kvalitetnim stručnim kadrom i pruža godišnje usluge za oko 10.000 korisnika. Kvalitet rada ove ustanove prepoznala je i država, te je ova ustanova dobila 2000. godine nagradu kao nabolji Centar za socijalni rad. U okviru ustanove, od 1983. godine, funkcioniše i Centar za savetovanje i podršku porodici i pruža savetodavne terapijske usluge građanima sa emocionalnim poteškoćama, partnerskim i porodičnim problemima.

Ukupan broj korisnika u toku 2011. godine prema starosnim grupama

Korisnici po uzrastu	Broj korisnika na aktivnoj evidenciji u toku izveštajnog perioda		
	(01.01.2011. – 31.12.2011.)		
	muško	žensko	Ukupno
Deca (0-17)	1158	929	2087
Mladi (18-25)	740	444	1184
Îdrasli (26-64)	2242	2936	5178
Stariji (65 i više)	523	994	1517
Ukupno	4663	5303	9966

Slika 4: Korisnici usluga socijalne zaštite preko Centra za socijalni rad

Struktura porodica koje su u toku 2011. godine koristili pravo na novčanu socijalnu pomoć (NSP)

Broj članova porodice	Broj porodica	Broj članova porodice				
		Deca	Mladi	Odrasli	Stariji	Ukupno
<i>Jednočlana</i>	1340	0	0	0	0	0
<i>Dvočlana</i>	608	255	74	257	22	608
<i>Tročlana</i>	463	524	162	243	7	926
<i>Četvoročlana</i>	317	604	121	225	1	951
<i>Petočlana</i>	149	443	49	103	1	596
<i>Porodica sa šest i više članova</i>	187	854	59	153	3	1069
UKUPNO	3064	2670	465	981	34	4150

Slika 5: Struktura korisnika prava novčane socijalne pomoći

Demografska struktura Grada nas svrstava u red gradova sa izuzetno starim stanovništvom, te je i briga o starima jedan od glavnih prioriteta Grada. **Gerontološki centar** se uspešno brine o starima gotovo 35 godina. Osnovan je 1977. godine i u svom sastavu ima: institucionalnu zaštitu što podrazumeva smeštaj u Dom «Dudova šuma», Dom za negu i Dom za odrasla lica; Otvorenu zaštitu u okviru koje funkcionišu gerontološki klubovi i služba za kućnu negu i pomoć u kući, a ustanova obezbeđuje i određene usluge stanašima objekta «Zaštićenog stanovanja». Briga o starima i usluge koje pruža ustanova su na najvišem nivou, čemu svedoči veliki broj priznanja i nagrada, a među njima je i nagrada za najboljeg poslodavca. U okviru ustanova funkcioniše i Dnevni centar i savetovalište za obolele od demencije.

Veoma značajne ustanove u sistemu socijalne zaštite, čiji je cilj realizuju određenih usluga socijalne zaštite iz nadležnosti Grada, su:

- **Crveni krst**, osnovan 1886. godine, pri ovoj organizaciji funkcioniše Narodna kuhinja i sprovode se programi podele paketa hrane, higijene i sabirne akcije.
- **Dnevni boravak za odrasla lica sa invaliditetom**, osnovan 1973. godine pruža usluge radne terapije, medicinske usluge, ishranu korisnika i usluge rekreacije.
- **«Caritas»** Subotica od 2001. godine pruža veliki broj usluga humanitarnog karaktera, mogu da se izdvoje usluge pomoći i nege u kući.

Na teritoriji Grada aktivno funkcioniše veliki broj udruženja osoba sa invaliditetom, udruženje penzionera i udruženja za pružanje pomoći licima u stanju socijalne potrebe.

Sport

Sportovi u Subotici imaju dugu i bogatu tradiciju. Interesantno je da su na Paliću davne 1880. godine, pre nego što je Pierr de Cuberten ponovo osnovao moderni Olimpijski pokret, održane Sportske igre kao svojevrsna preteča Olimpijskih igara. Od tada pa do danas, Subotica se ponosi nadimkom "Grad sportova". Subotica raspolaze sa oko 120 aktivnih sportskih klubova; Grad je jedan od pet najvažnijih sportskih centara u Srbiji jer ima uslove za razvoj sporta u sportskim halama, odnosno

na otvorenim terenima. Nacionalne reprezentacije, naročito fudbalska, koriste godinama sportske terene na Paliću prilikom priprema za velika međunarodna takmičenja.

Nedostaje veća i bogatija interaktivna saradnja osnovnih škola i nastavnog osoblja sa sportskim udruženjima jer se razvoj sportskih potencijala omladine često završava na ličnoj inicijativi i upornosti roditelja i pojedinih prosvetnih radnika. Institucionalizacija je moguća putem obogaćivanja i boljim opremanjem sportskih terena ili objekata pre svih pri osnovnim školama, a zatim i na različitim lokacijama u prigradskim naseljima.

Pored amaterskih i profesionalnih klubova, Subotica nudi niz opcija za rekreaciju. Uz veliki broj sportskih objekata tu je i prirodni ambijent parkova i šuma sa mogućnostima za rekreativno bavljenje brojnim sportskim disciplinama.

Zaštita životne sredine

Zaštita životne sredine predstavlja globalni problem savremenog čovečanstva. Koncept održivog razvoja ovaj problem rešava razvojem koji teži poboljšanju kvaliteta životne sredine, tako što udružuje ekonomski razvoj, zaštitu životne sredine i društvenu delatnost.

Ovaj se koncept zasniva na načelima: kvalitet životne sredine, budućnost, pravičnost, predostrožnost i sveobuhvatnost.

Skupština opštine Subotica je oktobra 2003. godine usvojila Lokalni ekološki akcioni plan (u daljem tekstu: LEAP), dokument koji predstavlja listu definisanih akcija za rešavanje najvažnijih problema u oblasti zaštite životne sredine.

Prirodne pogodnosti u sprezi sa ekonomijom, infrastrukturom i uz podršku lokalne samouprave mogu biti osnova budućeg održivog razvoja Subotice.

LEAP-om su obuhvaćeni problemi vode, otpada, očuvanja poljoprivrednog zemljišta, kvaliteta vazduha, nivoa buke, prirodnih vrednosti i retkosti, zelenila, obrazovanja i zdravstvenog stanja stanovništva.

Posebna vrednost predela koji zahvata grad Subotica, u odnosu na druge okolne opštine, je u činjenici da od ukupne površine grada od 100.736 ha, oko 12,5% čine **površine pod zaštitom**, što je daleko više nego u ostalim opštinama, ali ipak nije dovoljno. Smatra se da područje sa 30% očuvanih, prirodnih nedegradiranih površina predstavlja područje izbalansiranih vrednosti sa aspekta životne sredine (Park prirode »Palić«, Specijalan rezervat prirode »Ludoško jezero«, Specijalan rezervat prirode »Selevenjske pustare«, Predeo izuzetnih odlika »Subotičke peščare« itd).

Zaštita prirode usko je povezana sa rešavanjem hidroloških problema, pa je za razvoj potrebno preispitati meliracione planove prema važećim stepenima zaštite kako bi se obezbedilo zadržavanje voda na ovim terenima. Sa tim u vezi je i uređivanje rubnih zona u svrhu razvijanja navika za korišćenje ovog prostora (šetnja u prirodi, biciklizam, posmatranje ptica....) kao i razvoj predela-atara gde bi se negovale tradicionalne prirodne i etnološke vrednosti i tradicionalni načini korišćenja resursa.

Otvoranjem mogućnosti realizacije međudržavnog kapitalnog projekta kanala Dunav – Palić – Tisa rešava se kako povećanje kapaciteta poljoprivredne proizvodnje tako i eliminacija običaja da se rezerve pijaće vode koriste i troše u svrhe navodnjavanja ili u tehničke svrhe. Iako je projekat obiman, nužno je i neizbežno da se o njemu razmišlja kako buduće generacije ne bi ostale bez obnovljivih izvora zdrave pijaće vode.

Lokalna samouprava

Prema Zakonu o lokalnoj samoupravi, pravo građana na lokalnu samoupravu ostvaruje se neposredno i preko slobodno izabralih predstavnika, upravljanjem javnim poslovima od neposrednog, zajedničkog i opšteg interesa za lokalno stanovništvo. Lokalna samouprava se ostvaruje u gradu.

Organii grada su Skupština grada, Gradonačelnik, Gradsko veće i Gradska uprava.

Skupština grada Subotice je najviši organ Grada koji vrši osnovne funkcije lokalne vlasti, utvrđene Ustavom, zakonom i Statutom. Skupštinu čine odbornici, koje biraju građani na neposrednim izborima, tajnim glasanjem, u skladu sa zakonom i Statutom. Izborom predsednika Skupštine i postavljanjem sekretara Skupštine, Skupština se smatra konstituisanom.

Izvršni organi Grada su Gradonačelnik i Gradsko veće.

Gradonačelnika bira Skupština, iz reda odbornika, na vreme od četiri godine, tajnim glasanjem, većinom glasova od ukupnog broja odbornika Skupštine. Gradonačelnik ima zamenika koji ga zamenjuje u slučaju njegove odsutnosti i sprečenosti da obavlja svoju dužnost. Predsednik Skupštine predlaže kandidata za Gradonačelnika. Kandidat za Gradonačelnika predlaže kandidata za zamenika Gradonačelnika iz reda odbornika, koga bira Skupština na isti način kao Gradonačelnika. Gradonačelniku i Zameniku gradonačelnika izborom na ove funkcije prestaje mandat odbornika u Skupštini. Gradonačelnik i Zamenik gradonačelnika su na stalnom radu u Gradu.

Gradsko veće čine Gradonačelnik, Zamenik gradonačelnika, kao i članovi Gradskog veća koje bira Skupština na period od četiri godine, tajnim glasanjem, većinom od ukupnog broja odbornika. Gradonačelnik je predsednik Gradskog veća.

Gradsko veće čini najviše 11 članova koje Skupština bira na predlog Gradonačelnika. Članovi Gradskog veća mogu biti na stalnom radu u Gradu.

Gradska uprava: priprema nacrte propisa i drugih akata koje donosi Skupština, Gradonačelnik i Gradsko veće; izvršava odluke i druge akte Skupštine, Gradonačelnika i Gradskog veća; obavlja stručne i druge poslove koje utvrdi Skupština, Gradonačelnik i Gradsko veće. Gradska uprava dužna je da građanima omogući nesmetano ostvarivanje njihovih prava, obaveza i pravnih interesa, daje potrebne podatke i obaveštenja, pruža pravnu pomoć, sarađuje sa građanima i poštuje njihovo dostojanstvo. Gradska uprava obrazuje se kao jedinstven organ. Gradskom upravom rukovodi načelnik.

Gradska uprava može imati organizacione jedinice za vršenje srodnih upravnih, stručnih i drugih poslova.

Poglavlje 4 – Benchmarking analiza u regionu i indikatori održivosti

Benchmarking je savremena metoda koja na temelju upoređivanja sa drugim sistemima pruža mogućnost učenja i promene ponašanja. Benchmarking se koristi kao instrument za identifikaciju i ocenu vlastitog konkurentskog položaja i usmeren je na izgradnju budućih potencijala uspeha i u tom kontekstu je dragoceno učenje o tome kako se nešto (proizvod, proces, funkcija) može bolje ostvarivati. Relativna jednostavnost instrumenta i visoki potencijalni efekti njegove primene dovode do sve šire upotrebe ove metode.

Za uporednu analizu izabrani su gradovi iz šireg regiona na osnovu sličnih ekonomskih, demografskih, prirodnih i kulturnoistorijskih datosti i razvijenosti. Izabrani su sledeći gradovi: Osijek iz Hrvatske, Vesprem i Sombathelj iz Mađarske, Arad iz Rumunije, Maribor iz Slovenije i Kragujevac i Zrenjanin iz Srbije.

Analiza upoređivanja sa izabranim gradovima (benchmarking analiza) je većim delom obavljena uz pomoć strateških dokumenata, referentnih veb-stranica i komunikacionih alata koje pomenuti gradovi koriste na veb-stranicama, kao i statističkih podataka nadležnih institucija zemalja iz kojih su gore pomenuti gradovi.

Svrha analize je da se ustanove uporedive vrednosti razvoja u odnosu na grad Suboticu, a poređenje ovih gradova se temelji na osnovu kvalitativnih i kvantitativnih pokazatelja. Uporedivano je kretanje broja stanovnika i visina prosečnih zarada. Za dublju analizu neophodni su kompatibilni, horizontalno uporedivi i vremenski usaglašeni statistički pokazatelji koji nisu dostupni.

Arad/Rumunija

Arad je glavni grad istoimene županije Arad u zapadnom delu Rumunije blizu granice sa Mađarskom i Srbijom. Arad se prvi put spominje u 11. veku kada je bio deo Mađarskog kraljevstva. Karlovačkim mirom iz 1699. god. dolazi pod vlast Habsburgovaca, a u grad se doseljavaju Nemci, Mađari i Srbi. U 19. veku grad doživljava brz privredni razvoj, te 1834. god. dobija status slobodnog kraljevskog grada. U 20. veku se grad brzo industrijalizuje (1909. god. je sagrađena prva mađarska fabrika automobila Marta). Sagradena je, 1913. god., prva elektrifikovana železnička pruga u istočnoj Evropi koja je povezivala Arad s obližnjim mestom Podgoria.

Grad **Arad** je potpisnik ugovora i članica evroregije DKMT, što upućuje na slične i zajedničke poglede na svet, a postoje i drugi primeri sličnosti i veza sa našim gradom: saradnja dveju jevrejskih opština, potpisani protokol o saradnji socijalnih ustanova. Reindustrijalizacija je izuzetno veliki uspeh grada, pošto se u ovom procesu oslanjao gotovo u potpunosti na sopstvene snage. Vrednost inostranih ulaganja je blizu 100 miliona dolara. Graditeljski stilovi, pre svega **secesija**, su zajedničko istorijsko blago. Multikulturalizam je, takođe, karakteristika grada (6 nacionalnosti). **Kulturni život** je veoma aktivan i raznovrstan – pozorište, filharmonija, festivali. **Internet prezentacija** grada je interesantna sa aspekta ljudi sa posebnim potrebama – pruža mogućnost uveličavanja.

Sombathelj/Mađarska

Sombathelj (mađ. *Szombathely*) je grad u Vaš županiji, oblast Zapadne prekodunavske regije, u zapadnoj Mađarskoj.

Sombathelj je najstariji grad u Mađarskoj, nastao još u vreme Starog Rima. Pre dolaska Mađara na ovim prostorima živeli su Langobardi i Sloveni. U 10. veku dolazi do naseljavanja Mađara, oni ovde zatiču zemljoradnička slovenska plemena.

U budućim projektima, kao što se to i do sada činilo, preporučuje se analiza i poređenje sa **Sombatheljem**, i to po pitanjima regionalne **deponije** i upravljanje otpadom, **energetske efikasnosti** u obrazovanju i **multikulturalnosti** (Sombathelj - 5 nacionalnosti). Od velikih **investicija**, osim upravljanja otpadom, vredne su pažnje i investicije u pozorište, prečistač otpadnih voda, **biciklističke staze** – projekat ÖKOVELO. Posebno je korisna oblast **dobre uprave** – veb-stranica, fleksibilnost, geografski informacioni sistem, e-uprava. Projekat **"Grad koji pomaže"** je značajan sa aspekta zdravstvene zaštite, on predviđa obrazovanje stanovništva sa ciljem da se dostigne nivo od 30% građana obučenih da pruže prvu pomoć. U oblasti graditeljstva potrebno je naglasiti da grad ima očuvanu, dobro održavanu **Sinagogu** koja se koristi i kao koncertna dvorana. Usvojene su **Integralna strategija i Strategija Informacionog društva** što pruža podlogu za održivost (ovi podaci su korisni za poređenje).

Veszprem/Mađarska

Veszprem se nalazi u središnjem delu Mađarske. Od prestonice, Budimpešte, grad je udaljen oko 110 kilometara u pravcu zapada. Veszprem je sa prestonicom povezan savremenim auto-putem M7. Údaljen je od jezera Balaton 15 km u pravcu severa.

Veszprem ima oko 62 hiljade stanovnika, a broj stanovnika poslednjih godina raste. Do II Svetskog rata u gradu je postojala veoma brojna jevrejska zajednica.

Grad **Veszprem**, kao manja lokalna samouprava, može da služi za primer zahvaljujući uspešnoj realizaciji nekoliko velikih investicija. Posebno treba naglasiti izgradnju i funkcionalisanje multifunkcionalne zgrade **Arene**. Nekoliko elemenata **internet prezentacije** je vredno pažnje, posebno najave događaja u medijacentru, deo e-uprave, preliminarno zakazivanje npr. venčanja, „cityimage filmovi“ itd. Udruživanje, kao aspekt ekonomske moći, se da sagledati u **informatičkom klasteru** grada. Veszprem posebnu pažnju poklanja **saradnji** i razmeni iskustava sa bratskim (8) i partnerskim (2) gradovima. Godišnje jednom organizuje tematsku konferenciju za gradove sa kojima ostvaruje saradnju, a među njima je i Subotica. Ima snažano razvijen civilni sektor, i zahvaljujući tome ocenjen je kao grad sa natprosečnom „**emotivnom inteligencijom**“, tj. stanovnici su optimisti, srećni su, poseduju visok stepen samopoštovanja; ove informacije se zasnivaju na istraživanjima sprovedenim 2012. godine. Date podatke planiraju koristiti prilikom izrade Marketing strategije grada. Usvojena je **Integralna strategija grada**, a **Strategija Energetske efikasnosti** je ocenjena kao najbolja u Mađarskoj, Veszprem je dobio posebno priznanje od Evropske zajednice za održavanje klime (Climate Alliance: European Policy). Navedena strategija je zacrtala za cilj da do 2026. godine okolina Vesprema smanji emisiju CO₂ za 25 %.

Maribor/Slovenija

Maribor je drugi po veličini grad u Republici Sloveniji. Prema podacima iz 2010. godine naseljeno mesto Maribor broji 95.787 stanovnika, a područje Grada Maribora 112.642 stanovnika. Predstavlja regionalno središte pokrajine Štajerske, koja se zapravo većim delom prostire u susednoj državi Austriji. Grad leži na obe obale reke Drave, na mestu gde se sastaju planinski masiv Pohorje, Dravsko polje, planina Kozjak te Slovenske gorice. Najbliži veći grad je austrijski Grac, oko 60 km severno od Maribora.

Grad **Maribor** se uvrštava u gradove sa visokom **multikulturalnošću** zbog toga što u njemu živi više (5) nacionalnosti, mada su Slovenci u velikoj većini. Grad je 2012. god. proglašen za Evropsku prestonicu kulture. Ekonomsku snagu održava **međuopštinskom saradnjom** sa okolnim gradovima (Ptuj, Murska Subota, Velenje i Slovenski Gradec). Kao **univerzitetski** grad rangiran je veoma dobro. Grad ima **Sinagogu**. Okolina Maribora je poznato vinogorje.

Osijek/Hrvatska

Osijek je grad u istočnoj Hrvatskoj. Smešten je u ravnici na desnoj obali reke Drave između 16-og i 24-og kilometra od ušća u Dunav. Najveći je grad u Slavoniji, četvrti po veličini grad u Hrvatskoj te sedište Osječko-baranjske županije. Grad je industrijsko, upravno, sudska i kulturno središte. Osijek je grad s najviše zelenila i zelenih površina u Hrvatskoj; na području grada nalazi se 17 parkova. Osijek je veliki industrijski centar Hrvatske, u prošlosti su ga zvali hrvatski Manchester. Brojne poznate hrvatske robne marke, počevši od sitnih potrepština u domaćinstvu pa sve do velikih mašina, proizvode se u Osijeku. U Osijeku je razvijena mašinogradnja (prpizvodnja poljoprivrednih mašina), hemijska industrija (prpizvodnja deterdženta, sapuna), prehrambena industrija (prpizvodnja konditorskih proizvoda, proizvodnja piva).

U želji da se grad suoči i izbori sa šansama i rizicima koje donosi neizvesna budućnost, Osijek je usvojio „Strategiju razvoja gospodarstva grada Osijeka“ čime je započeo proces transformacije: **od industrijskog grada u „inteligentni grad“**. Neophodnost ovog procesa proizilazi iz činjenice da se industrija Osijeka i dalje temelji na proizvodnji proizvoda nižeg- srednjeg i niskog tehnološkog nivoa, kao i iz činjenice da lokacija gubi na konkurentnosti. Vizija o intelligentnom gradu je moguća, jer su mnogi delovi grada pokriveni infrastrukturom za pristup internetu, Osijek je sedište Sveučilišta Josipa Jurja Štrosmajera, u gradu deluje Društvo inovatora, značajno je i to da grad poseduje elemente digitalne samouprave.

Grad je identifikovao pojave koje se više ne smeju ponoviti u budućnosti: tendencija pada broja stanovnika, odliv mladih obrazovanih ljudi, nizak stepen obrazovanosti, proizvodnja proizvoda niskog tehnološkog nivoa, visok stepen nezaposlenost. Da bi se ovo predupredilo, model intelligentnog grada bi morao biti fokusiran na: masovnu dostupnost infrastrukture i razvoj znanja za korišćenje datog resursa; jačanje uloge Sveučilišta u stvaranju inovativnog kapaciteta privrede, razvoj digitalne demokratije itd.

Kragujevac/Srbija

Kragujevac, ima 177.468 stanovnika, četvrti je grad po veličini u Srbiji, nalazi se u srcu Šumadije, oko 120 km južno od glavnog grada Beograda. Podignut je na obalama Lepenice u Kragujevačkoj kotlini, na obroncima Rudnika, Crnog Vrha i Gledićkih planina. Predstavlja privredni, kulturno-prosvetni, zdravstveni i politički centar Šumadije i Pomoravlja.

Grad Kragujevac je učinio značajne napore u sprovođenju niza sistemskih promena kako bi stvorio poslovno okruženje i kroz direktna ulaganja uticao na problem nezaposlenosti. Osnivanjem i uspostavljanjem **industrijskih zona** za nove investicije i unapredjenjem gradske infrastrukture,

danas je Kragujevac postao najveće gradilište u Srbiji. Rezultati su vidljivi kroz porast investicija, rast preduzetništva i stvaranje povoljne klime za poslovanje. Realizujući koncept **dobre uprave**, lokalna samouprava je učinila značajne pomake u približavanju njenim građanima. Kreiran je portal e-uprave kako bi se građanima omogućilo brže i efikasnije obavljanje poslova u vezi sa državnom administracijom, zatim kreirana je web-stranica pravne pomoći, GIS... Poklanja se posebna pažnja osobama sa invaliditetom, sagledavaju se potrebe kako bi se stvorili uslove za njihovo uključivanje u sve tokove života; radi postizanja ovih ciljeva formiran je Savet za unapređenje položaja osoba s invaliditetom kao radno telo Gradskog veća.

Zrenjanin/Srbija

Zrenjanin, na obalama reka Begej i Tisa, nalazi se u središtu srpskog dela regije Banata. Na teritoriji grada živi 122.714 stanovnika, nacionalnu strukturu čini više od 20 nacija, od glavnog grada Srbije, Beograda, udaljen je 75 km, a od glavnog grada AP Vojvodine, Novog Sada, 50 km. Kao najveći grad srpskog dela Banata, Zrenjanin je politički, privredni, kulturni i sportski centar.

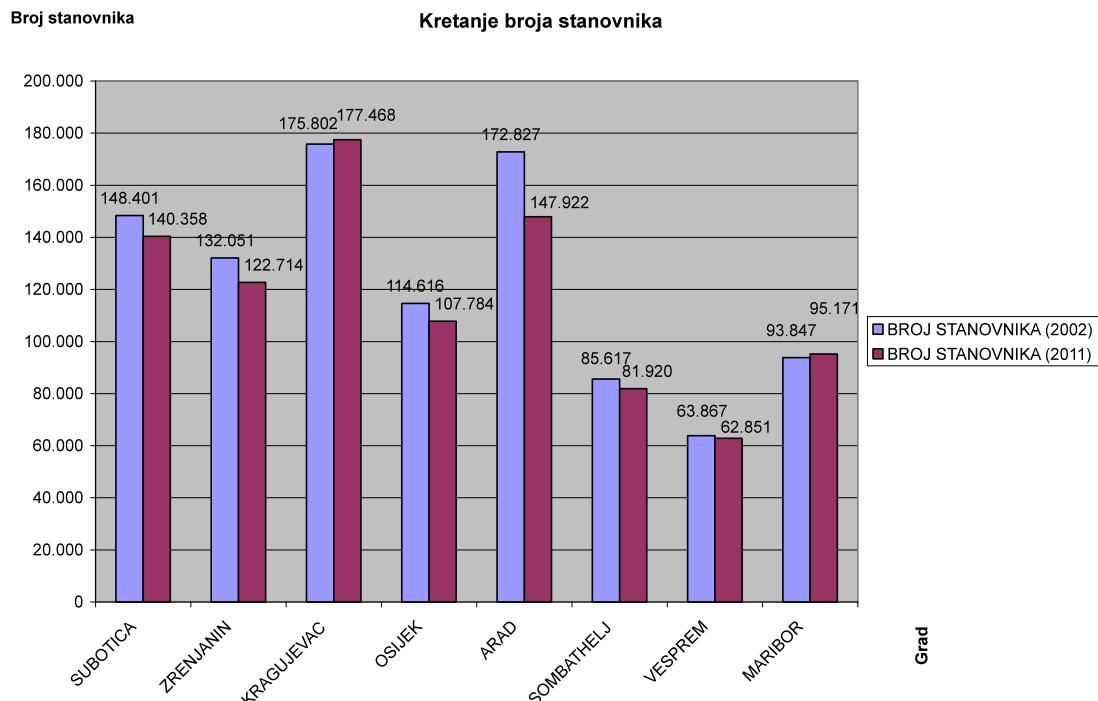
Početkom XXI veka, u ekonomskom pogledu grad je počeo da se oporavlja. Stare socijalističke, glomazne privredne sisteme zamenila su nova, manja i fleksibilna privatna preduzeća. Formiranjem **slobodne zone** u grad počinje da dolazi strani kapital. Lokalna samouprava je nastavila sa osnivanjem novih **industrijskih**, radnih i stambenih zona na obodima grada, te zone su potpuno infrastrukturno opremljene, pa je Zrenjanin postao jedan od najatraktivnijih gradova za investiranje. Grad je privukao više od 20 greenfield investicija stranih i domaćih kompanija. Privreda je opet izvozno orientisana, te iz Zrenjanina u Evropu putuju proizvodi tekstilne, mašinske, prehrambene, hemijske, elektro i farmaceutske industrije. Danas je Zrenjanin grad multikulturalnosti, multikonfesionalnosti i međuetničke tolerancije, grad kulture, umetnosti, sporta, grad mostova, grad mladih kao i grad snažnog privrednog zamaha.

Statistički podaci se odnose na različite periode uz korišćenje različitih pokazatelja, stoga dublje statističko poređenje zahteva stručno-naučnu analizu u pojedinim oblastima ili konkretnim projektima. Osnovno statističko poređenje se može izvršiti u vezi sa podacima koji se odnose na kretanje broja stanovnika i

prosečne bruto zarade u gradovima. Opšti pregled je dat u tabelama i grafikonima koji slede.

	SUBOTICA	ZRENJANIN	KRAGUJEVAC	OSIJEK	ARAD	SOMBATHELJ	VESPREM	MARIBOR
BROJ STANOVNika (2002)	148.401	132.051	175.802	114.616	172.827	85.617	63.867	93.847
BROJ STANOVNika (2011)	140.358	122.714	177.468	107.784	147.922	81.920	62.851	95.171
ukupna promena broja stanovnika	-8.043	-9.337	1.666	-6.832	-24.905	-3.697	-1.016	1.324

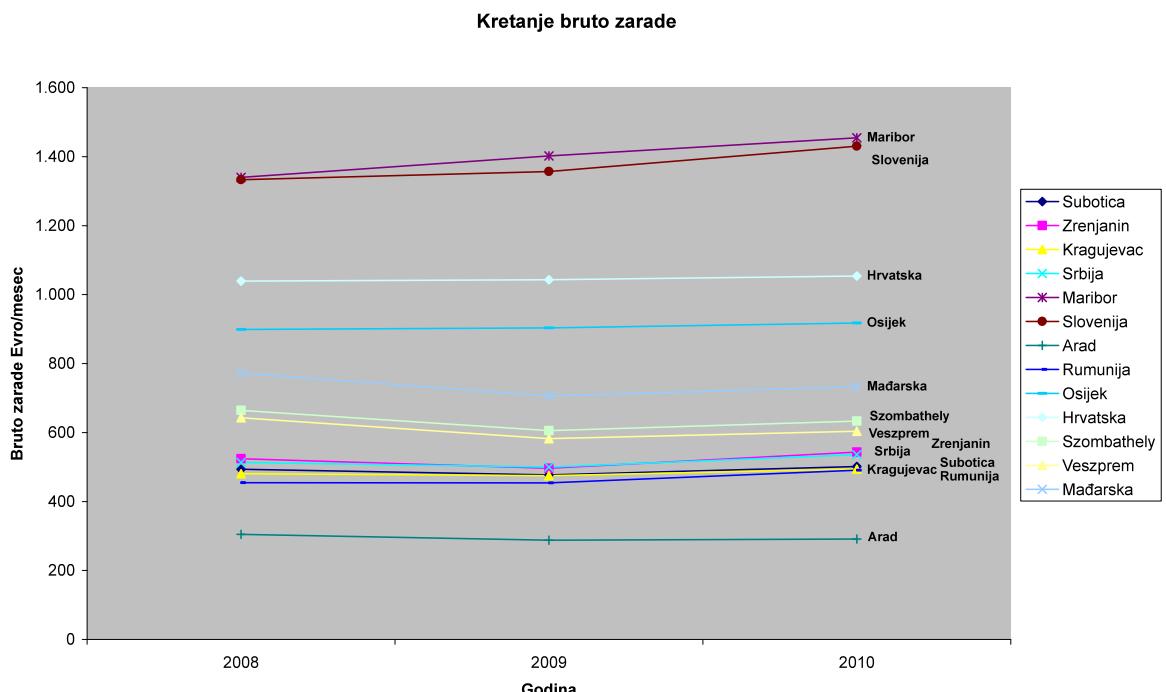
Slika 6: Kretanje broja stanovnika u posmatranim gradovima

Slika 7: Dijagram kretanja broja stanovnika u posmatranim gradovima

GODINA	Subotica	Zrenjanin	Kragujevac	Srbija	Maribor	Slovenija	Arad	Rumunija	Ostiek	Hrvatska	Szombathely	Veszprem	Mađarska
2008	494	524	480	514	1.339,90	1.333,08	304,80	454,75	898,91	1.039,29	664,25	643,04	772,10
2009	477	496	475	500	1.402,31	1.356,83	287,91	454,17	903,60	1.042,98	605,78	582,53	706,24
2010	502	543	494	536	1.454,90	1.430,67	291,12	490,92	917,62	1.053,63	633,44	603,70	732,52

Slika 8: Kretanje bruto zarade u posmatranim gradovima

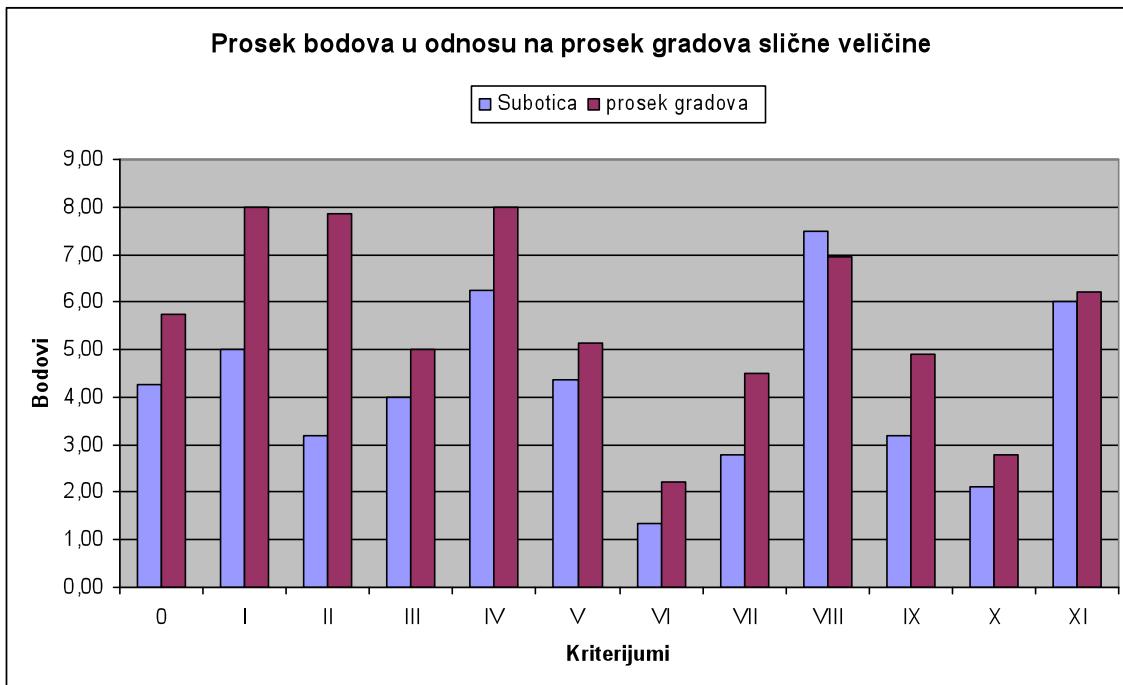

Slika 9: Dijagram kretanja bruto zarade u posmatranim gradovima

Uporedni evropski projekat: “*Informed Cities*”

U toku izrade Strategije, Grad Subotica je kao učesnik u evropskom projektu „*Informed Cities*“, upoređivan sa sličnim gradovima iz Evrope². Korišćenjem razrađene metodologije i kriterijuma-Lokalna Evaluacija 21, izvršena je samoprocena upravljanja održivim razvojem. Rezultati ove procene su prikazani na slici 10. i korišćeni su kao značajan izvor informacija pri izradi Strategije.

² U grupi gradova sa kojim je Subotica direktno upoređivana bili su Bidgošč, Javožno i Svjentohlovice iz Poljske, Hrudim iz Češke Republike, Mošonmađarovar iz Mađarske, Odorheju Sekujesk, Sveti Đorđe i Timisoara iz Rumunije, kao i Valjevo, Užice, Vranje i Sremska Mitrovica iz Srbije. U evaluaciji je učestvovalo 63 grada među kojima i Alborg i Kopenhagen iz Danske, Štokholm i Helsingborg iz Švedske, Helsinki iz Finske, Kaunas iz Litvanije, Aberdin, Jork, Šefild iz Velike Britanije, Dablin iz Irske, Frajburg, Munster i Potsdam iz Nemačke, Ženeva iz Švajcarske, Barselona, Granada, Saragosa iz Španije kao i Torino, Napulj i Ravenna iz Italije.

Slika 10: Dijagram prosečnih bodova u odnosu na prosek gradova slične veličine

Izvor: ICLEI, projekat „*Informed Cities*“

Kriterijumi za evaluaciju bili su:

- I – lokalni značaj,
- II – politička privrženost,
- III – resursi,
- IV – lokalni akcioni plan u službi održivog razvoja,
- V – upravljanje implementacijom,
- VI – učešće javnog, privatnog i civilnog sektora,
- VII – partnerstvo,
- VIII – podizanje svesti i trening,
- IX – stabilnost,
- X – integrisani pristup,
- XI – napredak.

Indikatori održivog razvoja

Indikatori održivog razvoja sveobuhvatno mapiraju područje koje povezuje ekonomiju, zaštitu i unapređenje životne sredine i društvene delatnosti. Primarna uloga indikatora je da definišu polaznu tačku za vršenje praćenja i izveštavanja o napretku tokom procesa implementacije Strategije lokalnog održivog razvoja.

Indikatori korišćeni za profilisanje lokalne zajednice, kao i oni korišćeni za godišnje praćenje i izveštavanje definisani su u okviru Projekta Exchange 2 ”Izrada Strategija održivog razvoja u opštinama Srbije”, odabrani su sa zvanične liste indikatora Nacionalne Strategije održivog razvoja Republike Srbije.

Izveštaj o održivosti, kao krajnji proizvod analize trenutnog stanja, je publikacija grada izrađena da se sve zainteresovane strane i građani informišu o statusu implementacije Strategije održivog razvoja i lokalnim trendovima održivosti.

Ovaj izveštaj je neophodno izraditi jednom godišnje i on obuhvata evaluaciju indikatora.

Set indikatora obuhvata dve podgrupe:

- a. **indikatori održivosti** (dati su u Nacionalnoj Strategiji održivog razvoja Republike Srbije i Milenijumskim razvojnim ciljevima, a na kraju integrисани u lokalne indikatore),
- b. **indikatori učinka**, za evaluaciju efikasnosti procesa implementacije Strategije održivog razvoja.

Indikatori održivog razvoja predstavljaju set odabralih pokazatelja na bazi kojih će se ocenjivati stepen realizacije Strategije održivog razvoja grada Subotice. Rezultati po indikatorima, kao polazna osnova, nalaze se u Aneksu 2. Problemska analiza stanja lokalne zajednice pomogla je u formulisanju strateških ciljeva, programa i konkretnih projekata unutar Strategije. Njihova integralna implementacija unaprediće stanje lokalnih zajednica i u skladu sa navedenim promeniće vrednosti odabralih indikatora u pozitivnom smeru. Na navedeni način, kroz proces monitoringa i kontinuirane evaluacije procesa sprovođenja Strategije, biće moguće pratiti u budućnosti kvalitet promene stanja u zajednici.

Poglavlje 5 – Izazovi i mogućnosti - SWOT analiza

SWOT analiza (interna i eksterna samoprocena lokalne zajednice) je metodološki alat korišćen u cilju određivanja konkurenčke pozicije lokalne zajednice. Pre svega, kvalitetu ove analize doprinoси је participativni metod, odnosno učešće velikog broja aktera razvoja, te kao tako izrađena predstavlja osnovni input za definisanje strateških ciljeva. Deo analize koji se odnosi na slabosti i snage zajednice, služi kao osnova za kvalitetno planiranje razvoja jer će definisani strateški ciljevi ukazivati na potrebu i način eliminisanja slabosti i unapređenja snaga.

Praktičnost i veoma široku primenljivost ove analize obezbeđuje jednostavnost predstavljena matricom 2 x 2, gde se nalaze i četiri sastavna elementa SWOT analize: **snage, slabosti, šanse i pretnje**. Snage i slabosti su interni elementi na koje jedna lokalna zajednica može da utiče, dok šanse i pretnje predstavljaju eksterne elemente, odnosno faktore iz spoljašnosti, a na njih nije moguće uticati.

Snage su faktori koji jednom području daju prednost. Sa druge strane, slabosti su faktori koji predstavljaju prepreke razvoju lokalne zajednice. Šanse su eksterne prilike koje treba iskoristiti, dok pretnje označavaju negativni eksterni faktor koji treba neutralisati.

SNAGE	SLABOSTI
ŠANSE	PRETNJE

SWOT matrica

Identifikovane su tri ključne oblasti društveno-ekonomskog razvoja, za koje su izrađene SWOT analize, a one predstavljaju subjektivizaciju socio-ekonomiske analize Grada Subotice:

- ekonomski razvoj,
- društveni razvoj,
- zaštita životne sredine.

Svaka od ovih oblasti je bila predmet posebne analize u okviru rada u radnim grupama i za svaku od njih su precizno utvrđene snage, slabosti, šanse i pretnje u cilju subjektivizacije svih podataka prethodno navedenih u socio-ekonomskoj analizi Grada Subotice.

Rezultati SWOT analize treba da nam pomognu da se usredsredimo na svoje snage, korigujemo svoje slabosti i da se spremno suočimo sa pretnjama umanjujući njihovo negativno dejstvo, da bi na kraju prepoznali i iskoristili sve šanse koje nam se ukažu. Zato, jednačinu za uspeh i razvoj grada, moraju predstavljati realni planovi zasnovani na raspoloživim resursima, uz odgovornost za njihovo sprovođenje.

SWOT analiza: Ekonomski razvoj

SNAGE

Zahvaljujući geostrateškom položaju, Subotica predstavlja tzv. Kapiju Evrope. Pored toga, kao komparativne prednosti grada, najčešće se ističu: plodno poljoprivredno zemljište i veliki potencijali razvoja organske proizvodnje, potencijali postojeće prerađivačke industrije i razvijena mreža uslužno-zanatskog sektora. Uz ubrzano razvijanje Industrijske zone i privlačenju stranih investicija, grad posle nekoliko godina tavorenja, stvara imidž grada koji uspešno koristi svoje potencijale za razvoj.

Dodatnu snagu Subotice čine i njeni građani. Naime, ovde se pre svega misli na tradiciju stručnosti i konkurenčnu cenu radne snage, a pored multietničnosti i višejezičnosti, subotičane krasí otvorenost i dobronamernost. Pouzdanost radne snage bitna je odlika ovog područja što su prepoznali i investitori.

I na kraju, kao prirodno bogatstvo, ističe se jezero Palić kao turistička destinacija.

SLABOSTI

Kao ključni faktori slabosti, koje grad mora korigovati, identifikovani su: visoka nezaposlenost, odliv visokoobrazovanih mladih ljudi, nepovoljna demografska slika i neusklađenost između potreba privrede i postojećeg obrazovnog sistema. Pored toga, slabosti čine i loše sprovedene privatizacije, skupe komunalne usluge, nedovršeni kapitalni projekti i nedostatak finansijskih sredstava za završetak istih, upotreba zastarelih tehnologija i inertnost u primeni novina.

Na Paliću, neodvojivom delu grada, nema dovoljno smeštajnih kapaciteta i pratećih zabavno-sportsko-rekreativnih programa. Pored toga, gorući problem predstavlja stanje kvaliteta vode jezera i njemu pripadajućeg ekosistema.

ŠANSE

Zahvaljujući procesima integracije i približavanja EU, postaju nam dostupni pretprištupni fondovi EU. Tako, na primer, u pogledu prekograničnih projekata sa Republikom Mađarskom i Republikom Hrvatskom, Subotica predstavlja apsolutnog lidera u sprovođenju takvih projekata. Zatim, zbog blizine graničnih prelaza i potpisanih međunarodnih sporazuma o slobodnoj trgovini, otvorene su mogućnosti za nastup subotičkih privrednih subjekata na međunarodnim tržištima.

U prethodnom periodu Subotica je bila jedan od lidera u privlačenju stranih investicija u Srbiji. U narednom periodu, kada strane kompanije koje rade ili stvaraju uslove za rad u Subotici, realizuju naredne faze investicija, očekuje se značajno smanjenje nezaposlenosti u gradu.

Pošto u Subotici postoji razvijena organska proizvodnja, trebalo bi usmeriti snage da se iskoriste rastući trendovi u proizvodnji zdrave hrane. Pomoći poljoprivrednicima bi trebalo pružiti u vidu promotivnih aktivnosti, učešćima na domaćim i međunarodnim sajmovima.

Jedan od velikih neiskorišćenih resursa je turizam, on bi znatno unapredio rad postojećih malih i srednjih preduzeća dok bi, sa druge strane, stvorio mogućnosti za osnivanje novih preduzeća. Grad je u prethodnom periodu započeo aktivnosti na unapređenju kongresnog turizma. U skladu sa savremenim trendovima, kroz regionalno udruživanje, prepoznate su šanse za razvoj drugih vidova turizma poput medicinskog, lovnog i secesijskog turizma. Ovakva struktura gostiju značajno povećava obim turističkih i privrednih usluga u finansijskom smislu.

PRETNJE

U najveće pretnje ubrajaju se politička nestabilnost u zemlji i usporavanje procesa reformi. U uslovima velike političke nestabilnosti u Srbiji, i zbog imidža da je zemlja, za ulagače prostor visokog rizika, sa prisutnom sivom ekonomijom, veoma je teško biti konkurentan u regionu i privlačiti nove investitore. Stranačka i programska usitnjenost otežava fokus na prioritete zbog zadovoljavanja koalicionih zahteva. Zatim, slede inflacija i visoke cene energenata, koje uz tehnološku zastarelost utiču na nekonkurentnost domaćih proizvoda na svetskom tržištu. Dolazak inostranih investitora, sa druge strane, nosi sa sobom opasnost da Subotica postane poligon jeftine radne snage i deponija prljavih tehnologija što se svakako mora izbeći.

SWOT analiza: Društveni razvoj

SNAGE

Bogata i raznolika kulturna baština i negovanje tradicije prestavlja jednu od najvećih snaga Subotice. Viševekovni zajednički život različitih naroda na ovim prostorima, brojna migratorna kretanja i negovanje tradicije i običaja obogatio je svakodnevni život građana i time ih učinio senzibilnim i otvorenim za potrebe svakog čoveka, odnosno za prihvatanje i usvajanje novih tokova u društvu.

Tradicionalno visok nivo društvene svesti i senzibiliteta omogućio je kontinuirani razvoj i ulaganje u sve sfere društvenog života, što je dovelo i do osnivanja velikog broja ustanova i institucija, koje sa kvalitetnim stručnim kadrom pružaju široku lepezu usluga u skladu sa svakodnevnim potrebama građana.

SLABOSTI

Višegodišnja loša ekomska situacija u Subotici, slabo i nedovoljno efikasno ulaganje u privredu i infrastrukturu grada, nepostojanje jasno utvrđenih planova i

strategije održivog razvoja u svim oblastima društva, nedovoljna i nejasna podrška države, odsustvo kvalitetne koordinacije, kontrole i praćenja rada u institucijama, neusklađenost mogućnosti i potrebama građana u svim sferama društvenog života, dovelo je do postepenog urušavanja postojećih sistema institucija i snižavanja kvaliteta usluga.

Sve veće osiromašenje građana i nemogućnost da sopstvenim snagama obezbede osnovne egzistencijalne potrebe dovelo je do odlaska velikog broja radno sposobnog stanovništva i mladih u druge sredine.

MOGUĆNOSTI

Razvijanje postojećih tehnoloških potencijala grada uz uspostavljanje partnerstva i saradnje u svim sferama društvenog života i kontinuirano ulaganje u obrazovanje i usavršavanje kadrova, kao i izbor stručnih ljudi na rukovodeće položaje jeste temelj daljeg razvoja.

Razvoj grada treba bazirati na usklađenosti potreba i mogućnosti u svim sferama društvenog života uz korišćenje znanja i iskustva partnera u regionu. Partnerski pristup lokalne samouprave spram stanovništva i potreba zajednice.

PRETNJE

Odsustvo zakonske regulative u pojedinim oblastima i međusobna neusklađenost postojećih zakonskih regulativa iz različitih oblasti, kao i njihova neusklađenost sa praksom dovode do rigidnosti društvenog sistema, a samim tim do velikog nezadovoljstva građana i stručnih radnika.

Uvlačenje politike u sve pore društvenog života i zastupanje partijskih, ličnih interesa ili interesa samo jedne nacije dovodi do paralisanja pojedinih segmenata društvenog sistema i stvaranja osećaja nemoći i indiferentnosti u ustanovama i kod građana.

Centralizacija finansijskih sredstava onemogućava plansko održavanje, kontrolu i razvoj pojedinih oblasti društvenog života, a sve veća nezaposlenost i osiromašenje građana izaziva dodatni strah i osećaj bezizlaznosti.

SWOT analiza: Zaštita životne sredine

SNAGE

Prirodne i radom stvorene vrednosti na teritoriji Grada su brojne i raznovrsne. Najzastupljeniji prirodni resurs-poljoprivredno zemljište u sistemu proizvodnje i usluga čini snagu i osnovu razvoja Grada Subotice.

Područja očuvane prirode, uključujući i područja na listama od međunarodnog značaja, pejzažno ambijentalni kompleks jezera Palić, vlažna staništa, tršćaci i staništa za gnezđenje, odmaranje i ishranu ptica Palićkog i Ludaškog jezera, specifična staništa peščara, slatina i vlažnih livada i atraktivni i ugroženi predstavnici flore i faune predstavljaju bogatstvo prirodnog prostora.

Usled nepostojanja industrijskih zagađivača, kao pokazatelj očuvanosti kvaliteta životne sredine, kao snaga, prepoznat je i proces oživljavanje braunfild lokacija, napuštenih prostora proizvodnih preduzeća u urbanom delu grada (fabrika Zorka, Sever, kasarna)

Nadalje, značajnu snagu Grada Subotice čine: uređaj za prečišćavanje otpadnih voda grada i organizovano odnošenje komunalnog otpada, u komunalnoj sferi, dok je dobra osnova za održivi razvoj postojanje bogatog, očuvanog i raznovrsnog kulturnog nasleđa, a posebno arhitektura secesije.

Raspoloživo korisno znanje, iskustvo i zainteresovanost obrazovanih i posvećenih članova zajednice i delovanje nevladinog sektora u rešavanju mnogih problema putem razmene informacija usmerenih poboljšanju i sveopštem kvalitetu odluka i usluga sa različitim oblastima interesovanja i programskim aktivnostima prepoznati su kao osnova za dalju nadogradnju.

SLABOSTI

Netransparentnost javnog sektora i nedostatak komunikacija zasnovan na širem viđenju problema u postupcima donošenja i sprovođenja projektnih rešenja u oblasti urbanizma, upravljanja vodnim resursima, postojanje istorijskih zagađenja, nerešen tranzitni saobraćaj, zagadenje vazduha poreklom od ložišta i saobraćaja, nedostaci u sistemskom rešenju upravljanja komunalnim otpadom, i stanje kvaliteta vode jezera Palić, identifikovane su kao slabosti.

Slaba međusektorska kako horizontalna tako i vertikalna saradnja učesnika u izradi strategija, planova i programa, nedovoljna saradnja struke i politike, kao i slab nadzor inspekcijskih organa prilikom promena projektnih rešenja, naročito planova detaljne regulacije, predstavljaju kamen spoticanja lokalne zajednice.

MOGUĆNOSTI

Subotica sa okolinom raspolaže prirodnim resursima, infrastrukturom, adekvatnim prostorom i smeštajnim kapacitetima za razvoj kongresnog, edukativnog i eko-turizma. S obzirom na prirodno i kulturno-istorijsko nasleđe, posebnu mogućnost predstavlja razvijanje turističkih sadržaja na Paliću, uz puno iskorišćavanje prirodnih potencijala.

Graditeljsko nasleđe se može u većoj meri iskoristiti za razvoj turizma i brenđiranje grada u turističkoj ponudi, uz adekvatne mere obnavljanja i restauracije. Potrebno je raditi na poboljšanju javnog saobraćaja i razvijanju biciklističkog saobraćaja, sa ciljem smanjivanja korišćenja individualnih motornih vozila.

Zakonski okvir, primeri dobre prakse i podaci o najprihvatljivijim dostupnim tehnologijama, omogućavaju da reindustrializacija bude urađena u skladu sa «zelenim» i resursno efikasnim tehnologijama.

Racionalnije iskorišćavanje resursa moglo bi se stimulisati izradom odgovarajućih uputstava iz različitih oblasti. U pogledu racionalnijeg korišćenja energije, potrebno je stimulisati poboljšanje energetske efikasnosti, korišćenje obnovljivih izvora energije (biomase) i geotermalnih izvora energije.

Gazdovanje vodnim resursima se može unaprediti, uz podsticanje reciklaže upotrebljenih voda i aktivnije intervencije u regulisanju nivoa podzemnih voda. Po pitanju upravljanja otpadom, potrebno je završiti izgradnju regionalne deponije, i podsticati reciklažne aktivnosti naročito ukoliko se, preuzimajući svetske trendove, ukaže mogućnost za stvaranje nove energije iz otpada.

Po pitanju upravljanja zaštićenim prirodnim dobrima, potrebno je nastaviti aktivnosti na njihovoj integraciji i formirajući prekograničnog zaštićenog prirodnog

dobra, uz rešavanje imovinsko-pravnih odnosa, kako bi se omogućilo efikasno upravljanje.

Potrebno je i podsticati povećanje stepena organske proizvodnje.

Kao preduslov za uspešnu realizaciju mogućih aktivnosti, prepoznato je obezbeđivanje transparentnosti svih aktivnosti i rešenja kao i usaglašavanje novih projekata sa već započetim.

PRETNJE

Glavne prepreke koje bi mogle da ugroze realizaciju strategije su nedostatak finansijskih sredstava i nestabilnost usled političkih promena.

Nenamensko i neracionalno korišćenje prostora i resursa, neusklađenost planske i tehničke dokumentacije, odstupanje od planskih rešenja pod pritiskom investitora, nekontrolisan razvoj industrije, ugrožavanje prirodnih staništa, organičeni vodni resursi i posledice klimatskim promena, mogu ugroziti realizaciju strateških ciljeva.

Glavni izazovi

Izrada strategije održivog razvoja je imala za cilj da poveća nivo učešća građana u procesu planiranja u lokalnoj zajednici, da omogući dijalog između različitih zainteresovanih strana i tako poveća poverenje između građana i lokalne samouprave i stvori uslove za saradnju i partnerstvo. Formulisanjem strategije razvoja na takav način i njeno usvajanje na sednici Skupštine grada u krajnjem ishodu treba da dovedu do unapređenja rada lokalne samouprave i definisanju novog pristupa planiranja, rada i organizacije jer lokalni razvoj je najuspešniji ako je zasnovan na snažnoj viziji prosvećenog rukovodstva koje je u stanju da gradi svrsishodno partnerstvo između svih "zainteresovanih strana" (privreda, građansko društvo i druge institucije i pojedinci).

Uspeh ovakvog pristupa koji počiva na sposobnostima i kapacitetu da kroz međusobnu komunikaciju, saradnju, podupiranje izgrađujemo jedni druge više je od prepostavke. Upravo iskustvo mnogih gradova pokazuje da strategije lokalnog razvoja zajednički pripremljene u lokalnoj zajednici pružaju realniji okvir za razvoj i imaju bolje preduslove za uspeh.

Izrada Strategije lokalnog održivog razvoja započeta je u uslovima i ambijentu globalne finansijske, ekonomске i društveno - političke krize. Vrednosna matrica globalnog privrednog i društvenog sistema je postala neodrživa na način na koji je do sada praktikovana kroz želju za brzim profitom i zasnovana na pohlepi, stavljajući na pijedestal konzumerizam. Izostanak moralnog integriteta društvene i političke elite pretočen je u odnos trgovine prema svakom detalju društvene stvarnosti i rezultirao je opštom indiferentnošću građanki i građana za društvenim angažmanom a rezignacija, pasivizam i lakoća odustajanja, odsustvo osećaja odgovornosti za sebe, zajednicu i naraštaje koji dolaze često praćeni bolestima zavisnosti svake vrste su postali sve više odlika našeg društva

Zato je neophodna jasna odluka, opredeljenje i odgovornost radi stvaranja održivog, ljudskog i prosperitetnog načina života koji kao generacija u sadašnjosti valja da realizujemo za sebe i da ostavimo pokolenjima koja dolaze. Izgradnja zdravog društva zasnovanog na principima održivog razvoja koji pored ekonomskog

rasta zahteva i uvažavanje kapaciteta životne sredine kao i pozitivna promena odnosa prema sebi i prema drugima jeste ključna za razvoj i održivost zajednice da bi stvorila kapacitet da prati promene u okruženju i shodno tome preoblikuje sopstvene "rđave" navike. Za pravilan odgovor na ove izazove neophodna je otvorenost i sposobnost ka istinitom uvidu u vlastite slabosti i ograničenja koja nas sputavaju da budemo zdravo i održivo-prosperiteno društvo i čemu se mora pristupiti odgovorno i hrabro. U vreme krize, kada staro ne funkcioniše a novo nema moć da zaživi, samo jaka ideja može da nas izgradi kao slobodne, kreativne i kvalitetne ljude. Samopoštovanje i dostojanstvo građanki i građana je prelomna tačka koja utire put da se, nakon perioda stagnacije, ponovo promoviše i zaživi rad, samopregor i stvaralaštvo.

Utoliko izrada strategije održivog razvoja jeste način prepoznavanje **RAZVOJNIH IDEJA SUBOTICE** i opredeljenje ka izgradnji grada kroz izgradnju nas samih!

Revitalizacija subotičke privrede moguća je samo kroz stvaranje nove vrednosti kreativnošću, radom i samopregorom tako da te nove vrednosti ostaju prevashodno u lokalnoj sredini, a ne da se prelivaju izvan ovog područja. To podrazumeva stratešku odluku da se pruži podrška znanju, stvaralaštvu i kreativosti pojedinaca, inovatora i profesora, preduzetnika i privrednika, što je nedovoljno iskorištena prednost lokalne zajednice. Podrška i razvoj nematerijalnih vrednosti intelektualnog kapitala kao značajnog razvojnog resursa je konekcija na savremene trendove stvaranja vrednosti.

Za razvoj poljoprivrede i stvaranje jake i konkurentne prerađivačko-prehrambene industrije neophodno je bolje iskorišćenje izuzetnog potencijala regije za razvoj voćarstva i povrtarstva (kao na primer uzgoj jabuka i paprike) te sertifikacija subotičko-horgoške pečare kao zaštićene vinske regije autohtone sorte grožđa kadarka. Sve to zahteva stratešku promenu strukture poljoprivrednih proizvoda da bi se povećavala finansijska vrednost po jedinici obradive površine i primenio koncept koji Vojvodinu ne vidi kao žitnicu već baštu Evrope.

Bitna je promocija interesnih klastera malih preduzeća u neposrednom periodu u sledećih nekoliko godina ove strategije jer makroekonomski pokazateli upozoravaju na trend gašenja malih pa i srednjih preduzeća bez povoljnih uslova poslovanja u kojem bi ključni broj malih preduzeća prerastao u srednja ili velika.

Takođe, razvoj tržišta biomase i geotermalnih izvora kao potencijal energetske nezavisnosti grada može da se uvrsti u grupu prioriteta i održivosti i razvoja lokalne zajednice.

Osnovna pretnja razvoju društva je *DEVASTIRANJE UKUPNIH RESURSA OVOG PODRUČJA* (voda, zemlja i vazduh) a, nažalost, i urušavanje stvaralačko-produktivnog stanovništva kao glavnog subjekta izlaska iz opšte krize društva te razaranje porodice i porodičnih vrednosti i „srednje klase“ kao stubova stabilnog i predvidivog društva.

Najkrupniji izazov za Suboticu biće problem vodosnabdevanja u budućnosti pošto je evidentno da smo počeli da trošimo rezerve piјačih voda sa velikih dubina. Nije razvijena svest da ćemo potrošiti sve rezerve i da moramo permanentno obezbeđivati vodu najmanje u količini koju trošimo. Prepoznajemo, kao neizostavnu, potrebu za izradom studije izvodljivosti međudržavnog i kapitalnog projekta dugoročnog rešenja navodnjavanja poljoprivrednih parcela, aeracije jezera Palić, vodosnabdevanje stanovništva kao i recikliranje otpadnih voda.

Za sve ovo neophodna je aktivna promocija savremenog vrednosnog koda društva kao što su rad, napor, samopregor, stvaralaštvo, kreativnost, interaktivnost, tolerancija i integracije. Lokalne institucije moraju biti stub predvidivosti društvenih kretanja, normi ponašanja, izvesnost porodičnog planiranja, osnova privređivanja i čuvanja prirode i prirodnih resursa za generacije kojima ostavljamo grad i ukupno lokalno područje.

Za uspeh strateških intencija neophodno je da Subotica postane:

- sredina gde su građanke i građani promenili odnos prema sebi prihvatajući ponudu XXI veka: permanentno lično usavršavanje u novim znanjima i veštinama, kreativan a ne linearan pristup životnim izazovima, interaktivan, integrativan, produktivan i zdrav odnos prema sebi i zajednici,
- grad koji se opredelio za globalne tokove i izazove tako što izgrađuje poverenje i stavlja na prvo mesto dugoročnu održivost zajednice a ne kratkoročnu dobit bez obzira na cenu i posledice,
- grad koji se prepoznaće po uspešnoj implementaciji svoje strateške razvojne ideje – područje razvijene, brendirane i konkurentne industrije i poljoprivrede,
- mesto gde lokalna samouprava ide u susret privrednicima i povećava nivo komunikacija i saradnje a poverenje stanovništva i privrede gradi efikasnim i transparentnim pristupom poslu,
- sredina u kojoj se stvaraju održive i nove vrste poslova saglasno savremenim tehnologijama, svojim resursima i očuvanju prirode,
- grad koji ekonomski razvoj izgrađuje povezivanjem umreženih visokoobrazovnih ustanova, privrede i poslovnih inkubatora otvorenih za savremene inovacije u privređivanju,
- grad koji savesno upravlja finansijama a budžet se ne projektuje sa deficitom.

Svaka je generacija subotičanki i subotičana suočena sa svojim vremenom i svojim izazovima. Naše učešće u postojanju ovoga grada opterećeno je nepovoljnim finansijskim i privrednim ambijentom, a takav ambijent delimo sa ostalim lokalnim sredinama. Ukoliko, kao generacija, prepoznamo da samo našom posvećenošću stvaranju i zajednici možemo savladati ove izazove utoliko će nas Subotica prepoznati kao svoje!

Pogledajmo otvoreno u svoje slabosti ali i ideje koje nas stvaraju, pokušajmo biti bolji nego što smo sada. Izgradimo Suboticu jedni sa drugima jer: **RAZLIKE NAS SPAJAJU!**

Poglavlje 6 – Vizija i strateški pravci razvoja

Subotica je 2022. godine regionalni industrijski centar severa Vojvodine, sa brendiranim proizvodima i uslugama i dinamičnom privredom zasnovanom na znanju i inovativnosti, čiji su nosioci revitalizovana i osnažena mala i srednje preduzeća. Mesto atraktivno za preduzetništvo i investiranje u visoko efikasnu i produktivnu privredu, sa akcentom na dalji razvoj inženjersko

tehnoloških područja, što obezbeđuje održivi ekonomski rast sa većim brojem i kvalitetnijim radnim mestima kako u gradu tako i u ruralnim sredinama. Subotica je istovremeno orijentisana na moderni i održivi koncept ruralnog razvoja koji podrazumeva poljoprivrednu proizvodnju sa razvijenim kapacitetima za preradu i distribuciju dok su turistička ponuda i uslužna delatnost zasnovane na tradiciji, prirodnom i kulturno-istorijskom nasleđu.

Subotica ima adekvatnu mrežu obrazovnog sistema koji obezbeđuje da su znanja i veštine ljudskih resursa, konkurentne na domaćem i stranom tržištu. Zajednica je utemeljena na solidarnosti, humanosti i rodnoj ravnopravnosti, poštovanju tradicije, interkulturalnosti, višenacionalnosti i višejezičnosti, a sve to jača i unapređuje socijalnu koheziju, u kojoj su sva deca obuhvaćena predškolskim vaspitanjem i osnovnim obrazovanjem. Subotica je grad koji jača građansku inicijativu i međusektorski pristup u očuvanju i unapređenju zdravlja. Sistem zdravstvene zaštite je prilagođen potrebama uz kontinuirano unapređenje zdravstvenih usluga.

Subotica je univerzitetski grad i ima samostalni univerzitet koji je akreditovanla i osnovala država, u njegovom sklopu radi najmanje pet fakulteta; Subotički univerzitet obavlja delatnost osnovnih i master akademskih studija i doktorskih studija, na srpskom, mađarskom i engleskom jeziku.

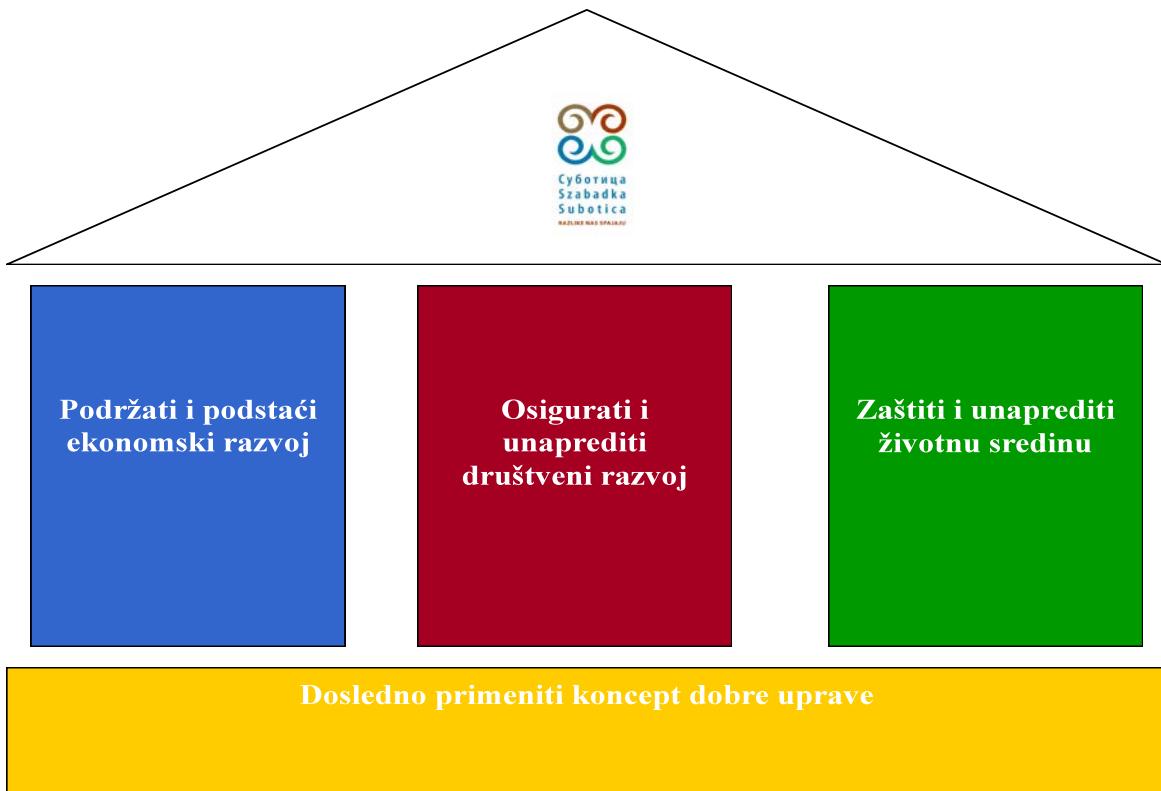
Subotica prepoznaje vrednost prirodnog kapitala i u njega investira kroz proizvodnju zasnovanu na «zelenim», ekološki podobnim tehnologijama, reciklaži i ulaganju i korišćenju obnovljivih izvora energije. Uređenje grada se bazira na usklađenosti graditeljskog nasleđa, prirodnog nasleđa i ekonomije, pri čemu harmonija ova tri elementa doprinosi održivosti urbanog razvoja. Grad je okružen prirodnim dobrima povezanim u ekološke mreže, sa razvojem baziranim na tradicionalnim vrednostima i održivom korišćenju resursa, sa razvijenim obrazovnim i rekreativnim sadržajima. Subotica je grad sa razvijenom saobraćajnom infrastrukturom i logistikom, prilagođenom potrebama privrede i građanstva, uz mogućnosti negovanja zdravih stilova života, a posebno bicikлизma.

Subotica je grad gde ljudi vole da žive, i gde rado zasnivaju porodicu i rađaju decu, gde natalitet ima stopu rasta, biznis teži da se locira, a turisti žele da ga posete.

Subotica 2022. godine je moderan grad zadovoljnih, zaposlenih, zdravih i otvorenih ljudi, i beleži tendenciju rasta standarda i kvaliteta života, u kom postoji partnerstvo javnog, privatnog i civilnog sektora, kao i jednake mogućnosti i slobode za sve gradane uz negovanje solidarnosti i humanosti.

U toku izrade strategije definisana su 4 strateška pravca i za svaki su definisani strateški ciljevi prikazana u tabeli:

Strategija lokalnog održivog razvoja grada Subotice 2013 – 2022.

Slika 11: Strateški pravci razvoja

7. Sistem upravljanja, praćenja i ocenjivanja Strategije

Proces implementacije strategije mora biti definisan kako bi se osigurao njen nastavak.

Ključni akteri moraju biti svesni svojih uloga i odgovornosti, a izvršna vlast mora:

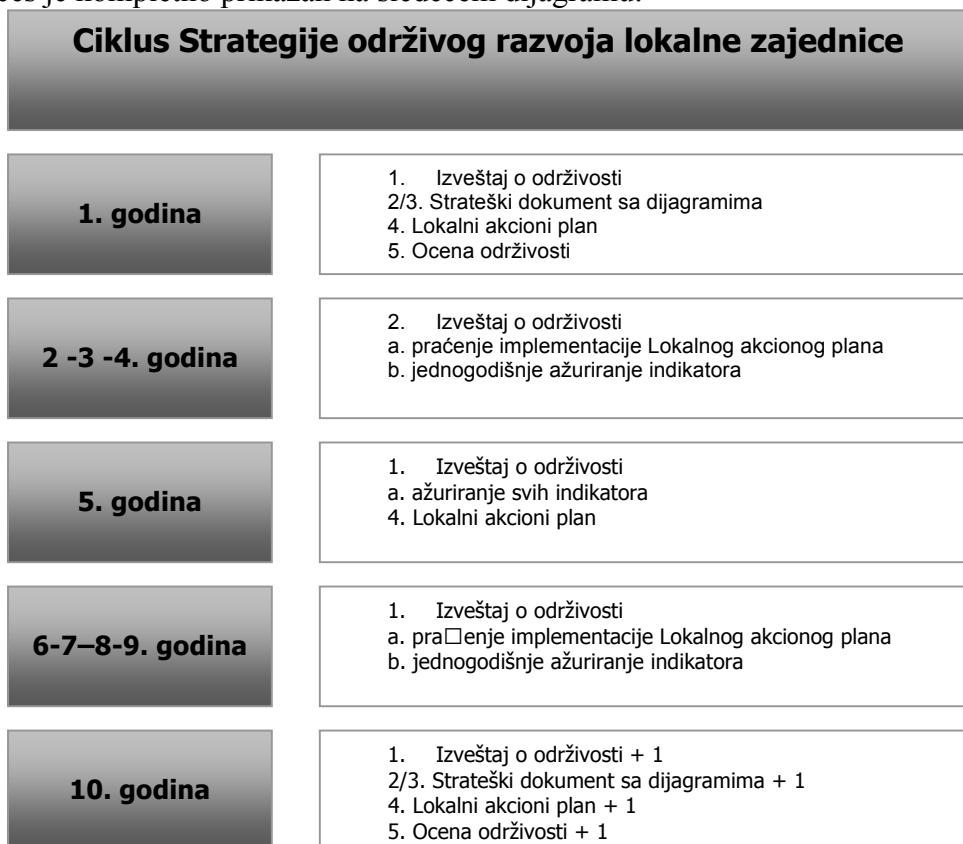
- dodeliti odgovornosti - tako da se planovi efikasno realizuju,
- definisati set merljivih ciljeva - kako bi se pratio napredak.

Kako bi se faza implementacije Strategije održivog razvoja lokalne zajednice uspešno realizovala, proces strateškog planiranja uključuje i aktivnosti na sistemu upravljanja i praćenja.

Upravljanje u svim profitnim i javnim organizacijama je proces zajedničkog delovanja ljudi u svrhu postizanja zajedničkih ciljeva. Upravljanje sadrži faze planiranja, organizacije, izbora ljudi, usmeravanja, rukovodenja i kontrole, uključujući i angažovanje ljudskih, finansijskih, tehnoloških i prirodnih resursa. Primenu politika i strategija za postizanje zadatih ciljeva moraju razmatrati i preispitivati sve osobe uključene u proces. Način na koji se ovaj proces razmatranja i kontinuiranog preispitivanja realizuje, daje živost sistemu upravljanja i praćenja, ostvarujući brojne i raznolike relacije u okviru organizacije i van nje.

Praktično, proces strateškog planiranja je iznad svega dinamičan proces, a finalni dokumenti se posmatraju kao dinamični odnosno promenljivi alati. Kao garancija ovakvog aktivnog pristupa, celokupan proces planiranja treba da bude određen desetogodišnjim ciklusom: analize – planiranja – programiranja – implementacije – realizacije – praćenja – procene – i ponovne analize, itd. Posle toga, predstoji ponovno preispitivanje pravaca i aktera razvoja, uz prilagođavanje potrebama za izradu sledećeg strateškog plana.

Proces je kompletno prikazan na sledećem dijagramu:

Faza implementacije Strategije održivog razvoja lokalne zajednice je bazirana na kombinaciji akcionog plana, organizacione strukture i uključivanju zainteresovanih aktera. Proces strategije održivog razvoja lokalne zajednice je inkorporiran i koristi postojeću strukturu u lokalnoj administraciji. Glavni deo organizacione strukture je **Koordinacioni tim** koji uključuje razna odeljenja. Poželjno je da ovaj Tim za koordinaciju bude oformljen u okviru administracije, tako da može da koordinira celokupnim sistemom upravljanja i praćenja.

Tim za koordinaciju je odgovoran za integraciju Strateškog dokumenta i Lokalnog akcionog plana, prvenstveno u tri pravca:

- Direktno povezivanje Akcionog plana sa izradom i aktima gradskog budžeta. Za svaku aktivnost u okviru Akcionog plana moraju se obezbediti finansijska sredstva ili bar definisati izvore finansiranja;
- Direktno povezivanje sa svim gradskim operativnim planovima i odeljenjima. Strateški dokument i Lokalni akcioni plan moraju u potpunosti biti integrисани sa gradskim svakodnevnim radnim procedurama. Sistem upravljanja treba precizno da identificuje nosioce odgovorne za implementaciju pojedinih

aktivnosti i da pruži precizno definisana ovlašćenja i odgovornosti svih sekretara sekretarijata/uprave za sprovođenje tog integrisanog procesa u razumnom vremenskom roku (do usvajanja narednog gradskog budžeta)

- Integraciju Akcionog plana i Strateškog dokumenta sa planovima, projektima i aktivnostima svih javnih i privatnih institucija koje su uključene kao glavni nosioci implementacije Akcionog plana, počevši od različitih institucija i organa javne uprave, javnih komunalnih preduzeća, itd.

Stepen realizovanosti i status implementacije Strategije održivog razvoja lokalne zajednice mora biti konstantno praćen i procenjivan preko godišnjih ciklusa evaluacije korišćenjem indikatora održivosti (odnosi se na Strateški dokument i na kompletну zajednicu) i indikatora učinka (odnosi se na status implementacije Lokalnog akcionog plana). Svi ti indikatori su osnova za kompletan sistem praćenja implementacije strategije, kao osnovnog dela sistema upravljanja. Indikatori pružaju osnovne informacije i znanja u vezi sa napretkom procesa implementacije strategije i dinamikom usaglašavanja. Sve promene indikatora i svi rezultati godišnje evaluacije moraju biti dostupni svim građanima putem jednostavnog i čitkog izveštaja.

Upravljanje realizacijom strategije održivog razvoja podrazumeva:

- Kontinuirane aktivnosti na prikupljanju podataka za potrebe praćenja indikatora;
- Godišnje ažuriranje podataka, popunjavanje i vrednovanje indikatora, sa analizom tendencija po pojedinim pokazateljima;
- Aktivnosti na praćenju realizacije godišnjih akcionih planova, praćenje vrši za to imenovano telo;
- Pripremanje izveštaja imenovanom odboru Skupštine grada o efektima realizacije strategije, najmanje jednom godišnje;
- Pripremanje predloga za modifikaciju pojedinih ciljeva, mera ili programa;
- Skupština grada godišnje razmatra izveštaj o realizaciji, usvaja akcioni plan za narednu godinu i razmatra eventualne predloge za prilagođavanje programa promjenjenim okolnostima.

U cilju realizacije ovih zadataka, u roku od 90 dana od usvajanja Strategije održivog razvoja, Gradonačelnik:

- Imenuje gradskog koordinatora zaduženog za usaglašavanje aktivnosti na realizaciji Strategije na gradskom nivou;
- Definiše lokalne aktere razvoja i sa njima potpisuje partnerski ugovor o realizaciji određenih prioriteta iz Strategije, sa ciljem jasnog definisanja nosilaca, postupaka i odgovornosti za sprovođenje. Partnerski ugovori postaju prilog Strategije;
- Imenuje organ, ustanovu, instituciju ili organizaciju koji će po dogovorenoj dinamici raditi na ažuriranju podataka, popunjavanju i vrednovanju indikatora i o tome dostaviti izveštaj najmanje jednom godišnje;
- Imenuje kompetentno stručno radno telo koje će po dogovorenoj dinamici: pratiti realizaciju programa, akcionih planova i projekata, oceniti održivost i po potrebi predložiti prilagođavanje i korekciju akcionih planova mogućnostima i o tome izveštavati najmanje jednom godišnje. Potpisnik partnerskog sporazuma za realizaciju strategije ne može biti imenovan za monitoring, tj. praćenje.

Poglavlje 8: Strateški ciljevi, prioriteti, mere i aktivnosti - spisak Projekata

Strateški cilj	Specifični cilj	Mere, aktivnosti
1.1. Uspostavljan povoljan ambijent za privlačenje novih direktnih investicija uz zadržavanje postojećih, saradnja lokalne privrede i povezanost sa obrazovnim i naučno istraživačkim institucijama radi reindustrijalizacije grada	1.1.1. Primarno infrastrukturno opremanje radno-poslovnih i industrijskih zona i razvoj logističke infrastrukture 1.1.2. Uspostavljanje sistema mera radi privlačenje novih i 1.1.3. Jačanje saradnje u privredi i povezanosti sa obrazovnim i naučno istraživačkim institucijama 1.1.4. Obezbeđenje preduslova za proširenje lokacije u radno-poslovnoj zoni Mali Bajmok	1.1.1.1. Saobraćajnice, rasveta 1.1.1.2. Proširenje i poboljšanje kvaliteta vodosnabdevanja i kanalizacione mreže 1.1.1.3. Unapređenje IT infrastrukture 1.1.1.4. Izgradnja električne infrastrukture 1.1.1.5. Izrada multimodularnog transportnog terminala (Feasibility Study, Plan pratećih objekata) 1.1.1.6. Logistika zaobilažnice Ž krak 1.1.1.7. Izgradnja železničke infrastrukture Segedin-Subotica-Cikrija-Baja 1.1.1.8. Izgradnja heliodroma u okviru privredne zone Mali Bajmok 1.1.1.9. Izrada Plana generalne regulacije i ostale dokumentacije za faznu infrastrukturno opremanje zone Radanovac 1.1.1.10. Izgradnja objekata logističke i proizvodne namene za potrebe izdavanja potencijalnim investitorima i mogućeg preseljenja BIZNIS INKUBATORA 1.1.1.11. Bikovački aerodrom – sanacija i dokumentacija za preregistraciju 1.1.2.1. Kreiranje jedinstvenog vizuelnog identiteta grada kroz promotivni materijal 1.1.2.2. Institucionalizacija objedinjenog centra za izdavanje potrebne dokumentacije po principu "one stop shop" 1.1.2.3. Kontinuirano unapređivanje Geografskog informacionog sistema - GIS 1.1.3.1. Projekat „naučno-tehnološki generator“ 1.1.3.2. Unapređenje i razvoj BIZNIS inkubatora 1.1.3.3. Srednjoročni plan razvoja Slobodne zone sa elementima marketinške podrške i promocije 1.1.3.4. Promovisanje i podrška klasterima i drugim oblicima udruživanja 1.1.3.5. Pribavljanje vojne imovine-prva kasarna 1.1.3.6. Dokapitalizacija Slobodne zone 1.1.3.7. Izgradnja obdanšta u privrednoj zoni M. Bajmok za potrebe radnika izgrađenih i planiranih fabrika 1.1.4.1. Proširenja investicione lokacije "Mali Bajmok"
1.2. Razvijen mehanizam institucionalne podrške razvoju preduzetništva i sektoru MSP uz promociju preduzetništva i samozapošljavanja prvenstveno u delatnostima zasnovanim na znanju i veština	1.2.1. Profilisanje i jačanje adekvatnog intelektualnog i humanog resursa kao i stvaranje uslova za konkurentnu proizvodnju i jačanje inovativnog potencijala privrede kroz podršku zapošljavanju, edukaciji 1.2.2. Intenziviranje saradnje privrede sa naučno obrazovnim institucijama u cilju podizanja konkurenčnosti, inovativnosti i izvoza kao i uvođenje novih standarda	1.2.1.1. Podrška uspostavljanju sistema obučavanja u skladu sa potrebama poznatog poslodavca 1.2.1.2. Implementacija lokalnog akcionog plana za zapošljavanje 1.2.1.3. Podrška razvijanju rodne ravnopravnosti u skladu sa programom za zapošljavanje i samozapošljavanje žena u ruralnoj ekonomiji 1.2.1.4. Podrška pri konkurisanju za sredstva razvojnih fondova i drugih izvora finansiranja 1.2.1.5. Podrška programima i projektima koji podstiču zapošljavanje, samozapošljavanje i sektorsko umrežavanje 1.2.1.6. Istraživanje strukture zaposlenih na teritoriji grada Subotice 1.2.1.7. Profilisanje i jačanje adekvatnog intelektualnog i humanog resursa kao i stvaranje uslova za konkurentnu proizvodnju i jačanje inovativnog potencijala privrede kroz podršku 1.2.2.1. Podizanje nivoa ulaganja u tehnološki razvoj privrede grada 1.2.2.2. Unapređenje i razvijanje preduslova sa ciljem podsticanja izvoza 1.2.2.3. Podrška obrazovnim centrima za izradu edukativnih programa i doškolovanje nedostajućih profila zanimanja 1.2.2.4. Organizovanje radionica za sticanje praktičnih iskustava 1.2.2.5. Organizovanje tematskih treninga i konsaltinga za izradu i popunjavanje konkursne dokumentacije 1.2.2.6. Organizovanje konsulting usluga za potrebe privrede 1.2.2.7. Podrška uvođenju i funkcionalisanju sistema kvaliteta i standara (ISO standardi, TQM, EMAS, HALAL, HCCP i drugih) 1.2.2.8. Podrška uspostavljanju sistema za preradu industrijskog i komunalnog otpada nastalog u proizvodnom procesu 1.2.2.9. Anđažovanje tehnologija koje zahtevaju manju potrošnju voda, odnosno sistema reciklaže tehnološke vode u cilju smanjenja potrošnje 1.2.2.10. Organizovanje Međunarodne izložbe industrijskih pronalazaka 1.2.2.11. Otvaranje «KUCE BUDUCNOSTI» uz istorijski prikaz naučno-tehnoloških dostignuća i izuma 1.2.2.12. Podrška razvijanju centra za održivi razvoj
1.3. Tržišno orijentisana održiva poljoprivredna proizvodnja sa razvijenim kapacitetima za preradu i distribuciju uz rastući udeo organske proizvodnje	1.3.1. Unapređenje poljoprivredne proizvodnje uvođenjem inovativnih pristupa i primenom novih tehnologija 1.3.2. Unapređenje nivoa organizovanosti, institucionalne podrške investicionih aktivnosti i kapaciteta prehrabeno-preradivačkog sektora	1.3.1.1. Podsticanje proizvodnje voća i povrća 1.3.1.2. Nabavka opreme za kontrolu kvaliteta izvozno orijentisanih prehrabnenih proizvoda 1.3.1.3. Podrška savetodavnim aktivnostima 1.3.1.4. Izrada Strategije ruralnog razvoja i razvoja poljoprivrede 1.3.1.5. Stvaranje preduslova za formiranje logističkog centra i razvoj preradivačkih kapaciteta za potrebe organske poljoprivrede 1.3.1.6. Promocija organske proizvodnje sa aspekta ekonomskog razvoja, zaštite životne sredine i zdravlja ljudi na Međunarodnoj manifestaciji BIOFEST (sajam organskih proizvoda, međunarodna konferencija, „Zelena nedelja“, berza organskih proizvoda itd.) 1.3.1.7. Izrada studije razvoja poljoprivrede kroz promene strukture poljoprivredne proizvodnje; uvođenje organske poljoprivrede preko Makro projekta - razrađenog koncepta ekološki uravnoteženog, ekonomski održivog i socijalno odgovornog razvoja 1.3.1.8. Izrada strategije razvoja vinogradarstva autohtonih sorti vina (kadarka i kevedinka) 1.3.2.1. Podsticanje realizacije poljoprivrednih proizvoda (Veletržnica) 1.3.2.2. Podrška učešća na domaćim i inozemnim sajmovima 1.3.2.3. Unapređenje distributivnih centara poljoprivrednih proizvoda (logistički centri i pijace) 1.3.2.4. Proširivanje kapaciteta udruženja 1.3.2.5. Izrada studije sistema navodnjavanja
	1.4.1. Izgradnja turističke infrastrukture	1.4.1.1. Povezivanje kanalizacione mreže naselja Palić sa grdskim prečistačem otpadnih voda 1.4.1.2. Izgradnja javne infrastrukture banje Palić 1.4.1.3. Izgradnja kompleksa bazena «Banja Palić» 1.4.1.4. Rekonstrukcija Velikog parka 1.4.1.5. Završetak rekonstrukcije Velike terase Palić 1.4.1.6. Rekonstrukcija Zenskog štranda 1.4.1.7. Rekonstrukcija Vile Bagolyvar 1.4.1.8. Dovršetak Eko-centra 1.4.1.9. Izgradnja smeštajnih kapaciteta 1.4.1.10. Objekti atrakcije 1.4.1.11. Objekti rekreacije 1.4.1.12. Komercijalni sadržaji 1.4.1.13. Opremanje vizitorskog centra na Ludašu 1.4.1.14. Unapređenje i razvoj ZOO vrta 1.4.1.15. Izrada studije upotrebljivosti geotermalnih voda na teritoriji Grada Subotica 1.4.1.16. Objeležavanje značajnih objekata

Strateški cilj	Specifični cilj	Mere, aktivnosti
	1.4.2. Razvoj uslužne delatnosti i promocije u cilju razvoja turizma putem podsticaja preduzetništva u turizmu, koordinacije, brendiranja i razvoja jedinstvene turističke ponude	<p>1.4.1.17. Ekspropriacija priobalnog pojasa u cilju formiranja zaštitnog pojasa jezera Palic</p> <p>1.4.2.1. Izrada programa za podizanje i kontrolu kvaliteta usluga i smeštaja u manjim turističkim objektima i objektima domaće radnosti</p> <p>1.4.2.2. Edukativne delatnosti u cilju razvoja uslužnog i turističkog sektora</p> <p>1.4.2.3. Organizovanje manifestacija, događaja, uključivanje u evropske inicijative za stvaranje «turističkih puteva»</p> <p>1.4.2.4. Realizacija marketing plana promocije Palica kao turističke destinacije</p> <p>1.4.2.5. Sveobuhvatniji marketinški nastup i obezbeđenje internet konekcije kroz pilot projekat HOT SPOT</p> <p>1.4.2.6. Unapređenje internet prezentacija i štampanog materijala za potrebe turizma</p> <p>1.4.2.7. Promovisanje i očuvanje tradicije subotičke kuhinje "Kulinarska akademija"</p> <p>1.4.2.8. Projekat razvoja turizma u ruralnim oblastima</p> <p>1.4.2.9. Izrada informatora uslužnih delatnosti na teritoriji Subotice</p> <p>1.4.2.10. Podsticanje udruživanja nosilaca uslužnih delatnosti</p> <p>1.4.2.11. Organizovanje manifestacije «Dani promocije uslužnih delatnosti»</p> <p>1.4.2.12. Istraživanje tržišta usluga</p> <p>1.4.2.13. Razvijanje i promovisanje brenda „Suveneri Subotice“</p> <p>1.4.2.14. Kategorizacija manifestacija i festivala u gradu</p> <p>1.4.2.15. Uključivanje u mrežu gradova sa tematskim turističkim i kulturnim sadržajima i programima</p>
1.5. Unapređenje razvoja ruralnih sredina stvaranjem kvalitetnijeg načina života putem razvoja infrastrukture i stvaranja povoljnijih ekonomskih uslova sa ciljem zadržavanje mladih na selu	1.5.1. Stvaranje uslova za život na selu	<p>1.5.1.1. Unapređenje kulturnih i sportskih sadržaja u ruralnim sredinama kroz izgradnju sportskih terena i domova kulture</p> <p>1.5.1.2. Unapređenje stanja atarskih puteva</p> <p>1.5.1.3. Unapređenje ponude u oblasti seoskog turizma kroz povećanje smeštajnih kapaciteta i broja kategorisanih gospodinstava</p> <p>1.5.1.4. Unapređenje promovisanja tradicionalnih заната</p> <p>1.5.1.5. Podrška razvijanju preduzetništva u skladu sa programom za zapošljavanje i samozapošljavanje u ruralnim sredinama</p> <p>1.5.1.6. Izrada studije diverzifikacije ruralne ekonomije</p> <p>1.5.1.7. Podrška promovisanju i otvaranju pilot postrojenja za iskorišćavanje obnovljivih izvora energije</p> <p>1.5.1.8. Podrška lokalnim akcionim grupama u ruralnim područjima</p> <p>1.5.1.9. Izrada lične karte sela na teritoriji Grada Subotica</p>
2.1. Unapređenje kvaliteta obrazovanja građana/ki kroz veću integraciju marginalizovanih grupa, povećanje obuhvata dece predškolskim i osnovnoškolskim obrazovanjem i ponudom stručnog i visokog obrazovanja ali i alternativnog i dodatnog obrazovanja i razvoja veština u skladu sa potrebama tržišta	<p>2.1.1. Repozicioniranje grada kao obrazovnog i univerzitetskog centra kroz unapređenje sistema formalnog i neformalnog obrazovanja</p> <p>2.1.2. Unapređenje sistema predškolskog, osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja i vaspitanja kroz poboljšanje uslova rada, veću integraciju marginalizovanih grupa, stvaranje uslova za efikasniji i kvalitetniji rad ustanova i promocije zdravih stilova života i afirmacija nenasilja</p>	<p>2.1.1.1. Izrada Strategije razvoja visokog obrazovanja Grada</p> <p>2.1.1.2. Osnivanje i početak rada samostalnog subotičkog državnog univerziteta na više jezika</p> <p>2.1.1.3. Stvaranje uslova za prelazak viših škola u škole za primerjene studije</p> <p>2.1.1.4. Osnivanje edukativnog centra u Subotici</p> <p>2.1.1.5. Proširenje kapaciteta Studenskog doma i menze</p> <p>2.1.1.6. Izrada Strategije neformalnog obrazovanja</p> <p>2.1.1.7. Osnivanje centra za stručnu obuku i usavršavanje</p> <p>2.1.2.1. Uvođenje bilingvalne nastave u 3 osnovne škole</p> <p>2.1.2.2. Uvođenje bilingvalnog rada u 8 vaspitnih grupa u Predškolskoj ustanovi</p> <p>2.1.2.3. Racionalizacija postojeće mreže osnovnih škola na teritoriji Grada</p> <p>2.1.2.4. Opremanje školskih kabinetova i radionica za praktičnu nastavu</p> <p>2.1.2.5. Potpisivanje sporazuma o saradnji između poslodavaca i srednjih škola o stručnoj praksi mladih</p> <p>2.1.2.6. Razvijanje obrazovnih programa za prekvalifikaciju i dokvalifikaciju</p> <p>2.1.2.7. Promovisanje preduzetništva među mladima</p> <p>2.1.2.8. Uvođenje 11 časovnog radnog vremena u svim objektima Predškolske ustanove</p> <p>2.1.2.9. Izgradnja novih objekata za potrebe Predškolske ustanove</p> <p>2.1.2.10. Gasifikacija 10 objekata Predškolske ustanove</p> <p>2.1.2.11. Popravka i rekonstrukcija igrališta u objektima Predškolske ustanove</p> <p>2.1.2.12. Izgradnja parkirališta ispred objekata Predškolske ustanove</p> <p>2.1.2.13. Nabavka savremenih didaktičkih materijala i igračaka u Predškolskoj ustanovi</p> <p>2.1.2.14. Izgradnja fiskulturne sali u OŠ "Đuro Salaj"</p> <p>2.1.2.15. Izgradnja objekta za SS "Bosna Milićević"</p> <p>2.1.2.16. Škola bez nasilja</p> <p>2.1.2.17. Bezbednost u saobraćaju</p> <p>2.1.2.18. Očuvanje i unapređenje zdravlja</p> <p>2.1.2.19. Očuvanje životne sredine</p> <p>2.1.2.20. Sanacija školskih objekata</p> <p>2.1.2.21. Formiranje centra za obavljanje stručne prakse za učenike srednjih stručnih škola</p> <p>2.1.2.22. Obrazovanje siromašnih pripadnika romske zajednice</p>
2.2. Unapređenje zdravlja građana/ki kroz promociju zdravih stilova života i načina ishrane, prevenciju bolesti, borbu protiv zdravstveno rizičnih navika, rano otkrivanje bolesti i blagovremeni odgovarajući tretman	<p>2.2.1. Povećanje dostupnosti farmaceutske i primarne zdravstvene zaštite</p> <p>2.2.2. Promocija, uspostavljanje i negovanje zdravih stilova života</p> <p>2.2.3. Unapređenje sistema primarne zdravstvene zaštite</p>	<p>2.2.1.1. Stvaranje jedinstvenog informacionog sistema između Apoteke, Doma zdravlja, RZZO Filijala Subotic, ZZJZ i Opštje bolnice</p> <p>2.2.1.2. Veb shopping – nabavka proizvoda apoteke preko interneta</p> <p>2.2.1.3. Poboljšanje distribucije i pristupa lekovima na celoj teritoriji grada</p> <p>2.2.1.4. Adaptacija i proširenje objekata hitne pomoći (tehnički prilaz)</p> <p>2.2.1.5. Organizovano prikupljanje i uništavanje farmaceutskog otpada</p> <p>2.2.1.6. Razvijanje međusektorske saradnje između javnog i nevladinog sektora u cilju zajedničkog delovanja na prevenciji zdravlja mladih</p> <p>2.2.1.7. Rano otkrivanje osoba sa povиšenim rizikom za dijabetes melitus tip 2, hipertenziju, kolorektalnim karcinomom, karcinomom cerviksa i karcinomom dojke</p> <p>2.2.2.1. Promovisanje važnosti pravilne ishrane kod dece i mladih uz stručno usavršavanje prosvetnih radnika i vaspitača</p> <p>2.2.2.2. Promovisanje važnosti fizičkih aktivnosti (šetnja, biciklizam)</p> <p>2.2.2.3. Povećanje nivoa svesti mladih o bolestima zavisnosti</p> <p>2.2.2.4. Zaštita dece na internetu</p> <p>2.2.3.1. Adaptacija, sanacija i rekonstrukcija postojećih objekata primarne zdravstvene zaštite</p> <p>2.2.3.2. Racionalizacija mreže ambulanti Doma zdravlja na teritoriji Grada</p> <p>2.2.3.3. Stručno usavršavanje i edukacija zdravstvenih radnika</p> <p>2.2.3.4. Kupovina vozila za prevoz pacijenata sa akutnim infarktom</p>
2.3. Povećanje nivoa socijalne zaštite posebno osetljivih društvenih grupa građana/ki kroz uvođenje inovativnih organizacionih oblika i lokalnih usluga socijalne zaštite na principu saradnje i partnerstva među sektorima i uz pluralizam pružalaca usluga, kao i aktivne zaštite kroz socijalnu inkluziju	2.3.1. Unapređenje položaja građana/ki iz posebno osetljivih grupa preširenjem postojećih i uvođenjem inovativnih organizacionih oblika i vaninstitucionalnih usluga socijalne zaštite sa naglaskom na preventivno delovanje	<p>2.3.1.1. Ustpostavljanje usluge «Kuće na pola puta»</p> <p>2.3.1.2. Izgradnja objekta za stanovanje uz podršku za osobe sa invaliditetom</p> <p>2.3.1.3. Otvaranje Sigurne kuće za žrtve nasilja</p> <p>2.3.1.4. Otvaranje Centra za pružanje usluge personalne asistencije</p> <p>2.3.1.5. Otvaranje Prihvatilišta za odrasle i stare</p> <p>2.3.1.6. Organizovanje usluge palijativne nege u okviru Gerontološkog centra</p> <p>2.3.1.7. Uvođenje institucije «Romskog koordinatora» u lokalnoj samoupravi</p>
2.4. Povećanje učešća građana/ki u kulturnom i sportskom životu kroz međusektorsku saradnju i razvoj održivih mehanizama koji će	2.4.1. Ulaganje u infrastrukturu kulturno društvene namene	<p>2.4.1.1. Izgradnja kompleksa otvorenih i zatvorenih bazena</p> <p>2.4.1.2. Rekonstrukcija i izgradnja dečjih igrališta i sportskih terena</p> <p>2.4.1.3. Izgradnja zatvorenog klizališta</p> <p>2.4.1.4. Rekonstrukcija Hale sportova i Stadiona malih sportova</p> <p>2.4.1.5. Rekonstrukcija Narodog pozorišta</p>

Strateški cilj	Specifični cilj	Mere, aktivnosti
uslužu učincu dostupnom svima kao i zaštiti i negovanje multikulturalnosti i interkulturalnosti		<p>2.4.1.6. Rekonstrukcija Sinagoge 2.4.1.7. Restauracija sakralnih objekata, dvorišnih i uličnih fasada unutar zaštićenog jezgra 2.4.1.8. Restauracija i revitalizacija kompleksa objekata sa spomeničnim vrednostima 2.4.1.9. Formiranje Fonda za izvođenje mera tehničke zaštite na nepokretnim kulturnim dobrima 2.4.1.10. Rekonstrukcija amfiteatra i bioskopa Eurocinema 2.4.1.11. Adaptacija Letnje pozornice 2.4.1.12. Završetak rekonstrukcije Dečjeg pozorišta</p>
	2.4.2. Unapređenje kulturnog i zabavnog imidža Grada	<p>2.4.2.1. Izrada Strategije interkulturalnosti 2.4.2.2. Promocija kulturnih programa u cilju unapređenja turizma 2.4.2.3. Izrada godišnjeg plana i programa kulturnih događaja sa ciljem boljeg povezivanja kulturnih događaja (kategorizacija, pokroviteljstvo i sl.) 2.4.2.4. Izrada godišnjeg plana i programa sportskih događaja sa ciljem boljeg povezivanja sportskih događaja 2.4.2.5. Istricanje pozitivne prakse multikulturalne, multietičke i multinacionalne sredine 2.4.2.6. Izrada „skanzena“ (muzeja na otvorenom) 2.4.2.7. Promocija kulturne baštine sa posebnim akcentom na secesiju – šetnja kroz grad 2.4.2.8. Podrška manifestacijama od nacionalnog značaja na teritoriji Grada 2.4.2.9. Pretvaranje tavanskog prostora Gradskog muzeja u depoe i konzervatorske radionice</p>
	2.4.3. Unapređenje kvaliteta slobodnog vremena dece i mladih na teritoriji Grada	<p>2.4.3.1. Otvaranje Omladinskog kulturnog centra 2.4.3.2. Rekonstrukcija i izgradnja terena u MZ za sportsko-rekreativne aktivnosti mladih i igrališta za decu 2.4.3.3. Otklanjanje tehničkih barijera na prilazima sportskim terenima i objektima na teritoriji Grada za osobe sa invaliditetom i decu 2.4.3.4. Organizovanje poseta mladih iz ruralnih sredina kulturnim dešavanjima u Gradu</p>
2.5. Podizanje nivoa ravnopravnosti građana/ki kroz stvaranje mehanizama za uključivanje osetljivih grupa u svakodnevni život zajednice, očuvanja nacionalnih identiteta, ali i promocija interkulturalnosti i demokratskih vrednosti, kao i definisanje pronatalitete politike Grada	2.5.1. Uvođenje politike rodne ravnopravnosti i rodnog budžetiranja	<p>2.5.1.1. Formiranje Saveza za rodnu ravnopravnost 2.5.1.2. Izrada Akcionog plana za rodnu ravnopravnost 2.5.1.3. Usklađivanje svih važećih propisa lokalne samouprave sa načelima rodne ravnopravnosti i stvaranje uslova za povećanje učešća žena i diskriminisanih grupa u predstavničkim telima na svim nivoima i u procesu odlučivanja 2.5.1.4. Senzibilizacija građana/ki o rodnoj ravnopravnosti kroz jačanje kapaciteta obrazovnog sistema za integraciju rodne ravnopravnosti u obrazovanju</p>
	2.5.2. Podsticanje zapošljavanja, ženskog preduzetništva i	<p>2.5.2.1. Kreditni programi za podsticanje preduzetništva i svih oblika samozapošljavanja žena i diskriminisanih grupa 2.5.2.2. Uvođenje mera pozitivne akcije za pripadnice ženskog pola prilikom dodelje stipendija</p>
	2.5.3. Senzibilizacija građana/ki o rodnoj ravnopravnosti kroz jačanje kapaciteta obrazovnog sistema za integraciju rodne ravnopravnosti u obrazovanju	2.5.3.1. Izrada programskih sadržaja o rodnoj ravnopravnosti koji će se koristiti na časovima razredne nastave
	2.5.4. Podsticanje aktivne politike prema omladini	<p>2.5.4.1. Formiranje Saveta za mlade 2.5.4.2. Otvaranje Kancelarije za mlade u okviru lokalne samouprave 2.5.4.3. Izrada i sprovođenje Lokalnog akcionog plana za mlade</p>
	2.5.5. Očuvanje samoidentiteta nacionalnih zajednica	<p>2.5.5.1. Obезbeđivanje kontinuiranog finansiranje manifestacija od značaja za nacionalne savete iz posebnih pozicija u budžetu Grada 2.5.5.2. Obезbeđivanje kontinuirane medijske promocije manifestacija od značaja za nacionalne savete</p>
	2.5.6. Podsticanje nataliteta	<p>2.5.6.1. Izrada Akcionog plana za podsticanje nataliteta 2.5.6.2. Uvođenje sistema beneficia za porodice sa više dece</p>
3.1. Obезbeđivanje održivog razvoja kroz prostorno i urbanističko planiranje; optimalno korišćenje radom stvorenih vrednosti i upravljanje prirodnim resursima i zaštitom područjima, otpadom, podsticanje uvođenja „zelenih“ tehnologija primenom najboljih dostupnih tehnoloških i tehničkih rešenja u proizvodnim procesima kojih osiguravaju ostvarenje visokog nivoa zaštite zdravlja ljudi i unapređenja životne sredine	3.1.1. Obезbeđivanje upravljanja, sprovođenja i postupanja na osnovu usvojenih prostornih i urbanističkih planova	<p>3.1.1.1. Formiranje baze podataka o prostoru kao resursu i predeonim elementima 3.1.1.2. Razvijanje mehanizma o primeni metoda za uspostavljanje održivog prostornog i urbanističkog planiranja 3.1.1.3. Uspostavljanje mehanizama primene metodologije za prveru ostvarenja usvojenih planova 3.1.1.4. Evidentiranje lokacija, vrednovanje statusa ugroženosti životne sredine i klasifikacija radi utvrđivanja prioriteta sanacije</p>
	3.1.2. Obезbeđivanje integralnog i racionalnog korišćenja vodnog resursa	<p>3.1.2.1. Preispitivanje studije o koncepciji kanalisanja i vodosnabdevanja na teritoriji Grada Subotica (prigradska naselja), stanovništva i drugih korisnika - Razmatranje izgradnje sistema za dovodenje površinskih voda na teritoriju Grada kako bi se očuvali postojeći vodni resursi i sprečile nestaćice vode u budućnosti 3.1.2.2. Realizacija sistema vodosnabdevanja: na Vodozahvatu I bušenjem i opremanjem bunara, na Vodozahvatu II izgradnjom kompleksa i poveznih vodova kao i u naseljima prema određenim grupama 3.1.2.3. Izgradnja i opremanje kolektorske mreže (II i VII) 3.1.2.4. Izgradnja uredaja za prečišćavanje otpadnih voda Bajmok sa crpnom stanicom i glavnim vodom do uredaja 3.1.2.5. Izgradnja potisnog kanalizacionog voda Subotica Palic sa crpnom stanicom i retencijom na UPOV-u 3.1.2.6. Izrada Generalnog rešenja za atmosferske vode na delu sliva VII,VIII i na potезу između Subotice i Palice keo i atmosferske i upotrebljene vode na delu sliva O do zapadne granice gradaevinskog reona 3.1.2.7. Zacevljenje otvorenog dela kolektora III od Bajnatske ulice do UPOV Subotica, izrada Glavnog projekta, revizija Generalnog rešenja sliova O,I,II,III,IV,V i VI 3.1.2.8. Realizacija i razrađenje odabranog pilot projekta na Vodozahvatu I i II 3.1.2.9. Uspostavljanje sistemске kontrole kvaliteta vode za piće i usklađivanje kvaliteta vode sa standardima 3.1.2.10. Uspostavljanje mehanizama racionalne potrošnje i višekratnog korišćenja vode u tehnološkim procesima industrije i njениh većih korisnika 3.1.2.11. Uspostavljanje mehanizama racionalnog korišćenja vode u domaćinstvima (individualno i kolektivno stanovanje) 3.1.2.12. Sprovođenje kontrolisanog prihvatanja i prečišćavanja otpadnih voda svih potrošača na teritoriji Grada 3.1.2.13. Povećanje stepena obuhvaćenosti javnim kanalizacionim sistemima na teritoriji Grada 3.1.2.14. Prilagođavanje kvaliteta vode za kupanje standardima 3.1.2.15. Obезbeđivanje adekvatnih tretmana, ponovne upotrebe ili odlaganje mulja sa uređaja za prečišćavanje 3.1.2.16. Uređenje i održavanje vodotoka i vodoprivrednih objekata (Otvoreni kanali koji su deo sistema odvodnja voda sa teritorije Grada) 3.1.2.17. Izrada katastra podzemnih i površinskih voda kao i njihovih većih korisnika</p>
	3.1.3. Obезbeđivanje kvaliteta vazduha i nivoa komunalne buke	<p>3.1.3.1. Unapređenje programa monitoringa ambijentalnog vazduha uključivanjem automatskih stanica, praćenjem emisije iz mobilnih izvora, praćenjem emisije iz sektora industrije, suzbijanjem bljih vrsta sa aeroalergenim svojstvima</p>

Strateški cilj	Specifični cilj	Mere, aktivnosti
		<p>3.1.3.2. Podsticanje smanjenja emisije stetnih gasova uvođenjem cistih energetskih resursa u javnom saobraćaju, kao i poboljšanje kvaliteta javnog saobraćaja sa ciljem smanjenja korišćenja individualnih vozila</p> <p>3.1.3.3. Unapređenje monitoringa buke kroz povećanje broja i učestalosti merenja, zatim grafičko prikazivanje podataka na mapama</p> <p>3.1.3.4. Podsticanje smanjenja buke porekлом od saobraćaja kroz izmeštanje teretnog i tranzitnog saobraćaja, poboljšanje kvaliteta javnog saobraćaja, podizanje svesti sa ciljem smanjenja zloupotrebe zvučne signalizacije, kontrolu drugih izvora buke</p>
	3.1.4. Zaštita zemljišta	<p>3.1.4.1. Izrada baze podataka – Uspostavljanje monitoringa zemljišta u urbanim zonama radi utvrđivanja prisustva zagađujućih materija (degradirana zemljišta, područja pod rizikom, kontaminirane lokacije, industrijski devastirane lokacije)</p> <p>3.1.4.2. Uspostavljanje monitoringa količine eolskih nanosa i podizanje poljozaštitnih pojaseva, podizanje i rekonstrukcija vetrozaštitnih pojaseva</p> <p>3.1.4.3. Podrška razvoju organske proizvodnje - pilot projekti kroz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uvođenje organske poljoprivrede - očuvanje biodiverziteta – autohtonih rasa domaćih životinja - razvoj programa prerade organskih sirovina u porodičnim gazdinstvima - revitalizacija salaša <p>3.1.4.4. Uređenje, rekonstrukcija i proširenje javnih, zelenih i parkovnih površina kao i posumljavanje</p>
	3.1.5. Unapređenje stanja zaštićenih prirodnih dobara i sprovođenje mera aktivne zaštite na zaštićenim područjima u okolini Subotice	<p>3.1.5.1. Sanacija i remedijacija jezera Ludaš – izrada Studije i projektne tehničke dokumentacije</p> <p>3.1.5.2. Završetak izgradnje regionalnog sistema vodosnabdevanja Severne Bačke</p> <p>3.1.5.3. Izrada Studije predela regiona Subotice</p> <p>3.1.5.4. Utvrđivanje stanja vodnog resursa</p> <p>3.1.5.5. Studija unapređenja stanja hidroresursa</p> <p>3.1.5.6. Studija o korišćenju poljoprivrednog otpada za grejanje na teritoriji Grada Subotice</p> <p>3.1.5.7. Pilot projekat iz Studije</p> <p>3.1.5.8. Uspostavljanje biološkog koridora između jezera Palić i Ludaš (zaštitni pojas oko kanala Palić i Ludaš)</p> <p>3.1.5.9. Preispitivanje programskih aktivnosti u vezi sa kvalitetom i stanjem jezera Palić (izgradnja i povezivanje kanalizacije Palića, formiranje zaštitnog pojasa oko jezera, sanacija i remedijacija mulja iz jezera Palić, unapređenje rada gradskog prečistača, edukacija poljoprivrednika, izgradnja bioloških prečistača na salašima)</p> <p>3.1.5.10. Zaštita i sanacija Velikog parka na Paliću</p> <p>3.1.5.11. Očuvanje stepskih i peščarskih staništa, povećanje brojnosti populacija strogo zaštićenih vrsta na zaštićenim područjima u okolini Subotice</p> <p>3.1.5.12. Revitalizacija staništa prirodnih retkosti u predelu izuzetnih odlika "Subotička peščara"</p> <p>3.1.5.13. Sprečavanje širenja invazivnih vrsta (ambrozija, cigansko perje) kroz organizovanu saradnju sa lokalnim stanovništvom i udruženjima građana</p> <p>3.1.5.14. Uspostavljanje sistema mera eksploatacije peska na području PIO "Subotička peščara" i radovi na revitalizaciji Majdana</p> <p>3.1.5.15. Unapređenje vodoprivrednog režima za slivno područje Palić-Ludaš</p> <p>3.1.5.16. Održivo korišćenje poljoprivrednog zemljišta na zaštićenim područjima Subotice</p> <p>3.1.5.17. Stvaranje staništa starih rasa stoke na pašnjacima i livadama ZP Subotice, naročito u Subotička peščari</p> <p>3.1.5.18. Pilot projekat jačanja autohtonih šumskih fragmenta</p> <p>3.1.5.19. Pilot projekat organske proizvodnje na pojedinačnim ZP Subotice</p>
	3.1.6. Monitoring i promocija prirodnih vrednosti i edukacija lokalnog stanovništva iz oblasti zaštite biodiverziteta i prirodnih resursa	<p>3.1.6.1. Letnji radni kampovi na zaštićenim područjima</p> <p>3.1.6.2. Istraživački kampovi na zaštićenim područjima</p> <p>3.1.6.3. Monitoring vlažnih staništa u specijalnom rezervatu prirode "Ludaško jezero "</p> <p>3.1.6.4. Završetak uređenja kompleksa Vizitorskog centra Ludaš, uređenje izložbene postavke i unapređenje programa edukacije učenika u vezi sa zaštitom prirode</p> <p>3.1.6.5. Uređivanje posetičačkih staza i Vizitorskog info centra u PIO "Subotička peščara"</p>
	3.1.7. Revitalizacija prirodnih staništa	<p>3.1.7.1. Otkup i revitalizacija parcela u SRP "Ludaško jezero"</p> <p>3.1.7.2. Zaštita hidroloških celina</p> <p>3.1.7.3. Formiranje i održavanje ekoloških i zelenih koridora duž toka Kireša</p>
	3.1.8. Saradnja u okviru nacionalne i regionalne mreže zaštićenih područja uz uspostavljanje ekoloških koridora i mreža	<p>3.1.8.1. Formiranje ekoloških mreža regiona Subotice</p> <p>3.1.8.2. Stvaranje zajedničkog prekograničnog zaštićenog područja "Rečica Kireš"-Körös-ér</p>
	3.1.9. Uspostavljanje sistema upravljanja otpadom	<p>3.1.9.1. Studija izbora tehničko-tehnološkog rešenja za upravljanje otpadom iz nadležnosti lokalne samouprave</p> <p>3.1.9.2. Uređivanje upravljanja opasnim otpadom iz domaćinstva</p> <p>3.1.9.3. Unapređenje odabranog rešenja u sistemu upravljanja komunalnim otpadom</p> <p>3.1.9.4. Obvezujuće opreme za upravljanje otpadnim vozilima nepoznatih vlasnika</p> <p>3.1.9.5. Analiza izbora tretmana biorazgradivog otpada na teritoriji grada Subotica</p> <p>3.1.9.6. Podsticanje odabrane tehnologije (odabranog rešenja) za tretman biorazgradivog otpada</p> <p>3.1.9.7. Izgradnja regionalnog sistema upravljanja otpadom</p> <p>3.1.9.8. Sistemsko rešavanje uređivanja komercijalnog i industrijskog otpada</p> <p>3.1.9.9. Usklađivanje i prvera načina odlažanja u sistemu organizovanog sakupljanja komunalnog otpada u podzemne kontejnere (mreža podzemnih kontejnera)</p> <p>3.1.9.10. Realizacija projekta Sanacije deponije «Aleksandrovačka bara»</p> <p>3.1.9.11. Sanacija divljih deponija na teritoriji Grada</p>
	3.1.10. Razvoj ekološke svesti građana u vezi sa upravljanjem otpadom i podsticanje uvođenja "zelenih" tehnologija	<p>3.1.10.1. Izrada baze podataka postojećih javnih objekata (njihovih energetskih pasoša) sa podacima o aktuelnim energetskim sistemima i njihovim kapacitetima</p> <p>3.1.10.2. Izrada studije/projekta unapređenja energetske efikasnosti postojećih javnih objekata</p> <p>3.1.10.3. Uspostavljanje evidencije o karakteristikama projektovanih i realizovanih sistema iskorišćenja geotermalnih potencijala (sonde, bunari, ...)</p> <p>3.1.10.4. Studija izbora potencijalnih lokacija za korišćenje energije vatre</p> <p>3.1.10.5. Projektovanje sistemskih rešenja za iskorišćenje energije Sunca upotrebom kolektora odnosno fotonaponskih celija za primenu u javnom sektoru (škole, bolnice, dečje ustanove, zdravstvene ustanove...sportski objekti.)</p> <p>3.1.10.6. Analiza isplativosti poljoprivredne proizvodnje radi primene biomase u energetskim sistemima i primene biodizela u proizvodnim procesima</p>
3.2. Uspostavljanje modernog saobraćajnog sistema radi smanjenja negativnih uticaja na	3.2.1. Izgradnja i revitalizacija saobraćajne putne	<p>3.2.1.1. Održavanje i dalji razvoj mreže biciklističkih staza</p> <p>3.2.1.2. Završetak eksproprijacije zemljišta za Y krak</p> <p>3.2.1.3. Realizacija saobraćajnice velikog kapaciteta oko centra grada</p>

Strateški cilj	Specifični cilj	Mere, aktivnosti
životnu sredinu i javno zdravje pomoći razvoju integriranog i održivog urbanog plana mobilnosti putem kreiranja atraktivnih alternativa pristupačnih svim građanima i to povećanjem u dela putovanja javnim prevozom, pešačenjem i korišćenjem bicikla	infrastrukture kroz smanjenje preopterećenosti saobraćaja u centru grada i unapređenje kvaliteta lokalne putne mreže 3.2.2. Unapređenje sistema javnog saobraćaja u skladu sa dokumentom „Studija o javnom saobraćaju“ i povećanje bezbednosti saobraćaja	3.2.1.4. Ostvaranje planiranih prodora preko železničkih pruga 3.2.1.5. Rekonstrukcija i revitalizacija lokalnih puteva 3.2.1.6. Izgradnja i revitalizacija ulica u stambenim zonama 3.2.1.7. Rekonstrukcija i izgradnja lokalnih, magistralnih i regionalnih puteva drugog reda 3.2.1.8. Izgradnja putne infrastrukture radi boljeg regulisanja saobraćaja u prometnim saobraćajnim čvoristima 3.2.1.9. Izgradnja terminala za teretna vozila 3.2.2.1. Uvođenje alternativnog vira javnog saobraćaja 3.2.2.2. Obезbeđivanje preduvoda za izgradnju javnih garaža-realizacija planiranih 3.2.2.3. Formiranje zona saobraćaja sa ograničenjima brzine 3.2.2.4. Podizanje (sagledavanje) bezbednosti u saobraćaju (pešački prelazi kod škola i predškolskih ustanova, semafori, ...)
3.3. Obezbeđivanje održivog /Uređenje sistema urbanog razvoja izbegavanjem urbane rasplinutosti, ponovne upotrebe i regeneracijei napuštenih područja i objekata obezbeđivanjem odgovarajućeg očuvanja, obnavljanje i upotreba urbanog kulturnog nasleđa (posebno arhitekture, odnosno arhitekture u stilu secesije), promovisanim visokokvalitetne arhitekture i tehnologije građenja uz povećanje energetske efikasnosti	3.3.1. Očuvanje, obnavljanje i upotreba kulturnog nasleđa – (arhitektura secesije i drugo) 3.3.2. Urbana obnova grada 3.3.3. Racionalno korišćenje građevinskog zemljišta i investiciono održavanje objekata uz unapređenje energetske efikasnosti, korišćenja obnovljivih izvora energije	3.3.1.1. Sprovodenje edukacije učenika u osnovnim i srednjim školama o lokalnoj istoriji i značaju graditeljskog nasleđa 3.3.1.2. Formiranje staza secesije, povezivanje sa stazama secesije gradova u susednim državama 3.3.1.3. Formiranje staza i priključivanje evropskim mrežama staza arhitekture ostalih stilova u kojima postoji veliki broj značajnih objekta u Subotici – staza barokne arhitekture, staza neorenesansne arhitekture, staza moderne arhitekture, staza međuratne arhitekture 3.3.1.4. Postavljanje tabli za obeležavanje objekta pod zaštitom kao neprekretna kulturna dobra, zatim obeležavanje tablama svih drugih značajnih objekta za istoriju Subotice, a posebno za arhitekturu secesije 3.3.1.5. Priklučivanje Subotice evropskoj mreži secesijskih gradova "Réseau Art Nouveau Network" 3.3.1.6. Organizovanje edukativnih setnji sa obilaskom značajnih zgrada u Subotici i na Palici 3.3.1.7. Edukacija turističkih vodiča o značajnim građevinama i istoriji Subotice 3.3.1.8. Izrada veb sajtova za promovisani Subotice i njene okoline, kao i graditeljskog i prirodnog nasleđa 3.3.1.9. Izrada edukativnih i promotivnih filmova o Subotici i njenoj okolini 3.3.1.10. Stampanje edukativnog materijala o kulturnom nasleđu Grada za potrebe učenika i studenata 3.3.1.11. Nova valorizacija istorijskih objekata na teritoriji Grada, prema poslednjim rezultatima istraživanja sa tendencijom očuvanja svih vrednih objekata i urbanih celina, a ne samo onih koji su do sada zaštićeni zakonom 3.3.1.12. Organizovanje radionica za edukaciju zanatskih majstora za obavljanje poslova restauracije, odnosno sprovođenje autentične restauracije istorijskih objekata a ne stvaranje njihove replike od savremenih materijala 3.3.1.13. Restauracija odabranog objekta kao pilot projekat restauracije istorijskog objekta prema svetskim i evropskim standardima – vila Bagolivar na Palici 3.3.1.14. Uspostavljanje standarda restauracije spomenika kulture XIX veka u Subotici 3.3.2.1. Istraživački projekti istorije urbanog razvoja i arhitekture Subotice 3.3.2.2. Organizovanje međunarodne kampanje za prikupljanje sredstava za revitalizaciju ugroženih istorijskih objekata na teritoriji Subotice 3.3.2.3. Projekat restauracije i revitalizacije sinagoge kao najznačajnijeg subotičkog objekta svetske kulturne baštine 3.3.2.4. Revitalizacija jednog očuvanog seoskog objekta na teritoriji Grada kako bi se i ovaj segment istorije arhitekture u Subotici očuval za budućnost 3.3.2.5. Revitalizacija salaša 3.3.2.6. Rekonstrukcija pruge Segedin - Subotica, organizovanje i promovisanije turističkog saobraćaja šinobusom kao atrakcije, umesto tramvaja , čime bi se mogla povezati dva grada Subotica i Segedin sa odmarališta na Palici i Horašu 3.3.2.7. Usvajanje i implementacija "Subotičke deklaracije o zaštiti kulturnog nasleđa u okvirima urbanističkog razvoja" 3.3.2.8. Organizovanje seminarâa sa stručnjacima iz oblasti urbanog i prostornog planiranja kao i iz oblasti zaštite kulturnog nasleđa sa temom definisanja mogućnosti urbane obnove Subotice. 3.3.2.9. Pilot projekat urbane obnove jednog urbanog bloka ili jedne ulice u Subotici u stilu secesije 3.3.2.10. Izrada strategije održivosti graditeljskog nasleđa Subotice u skladu sa evropskim i svetskim standardima, izrada strategije sa predlozima mera neophodnih za očuvanje, održivost i prilagođavanje graditeljskog nasleđa Subotice savremenim potrebama 3.3.2.11. Uspostavljanje vertikalne i horizontalne koordinacije između različitih nivoa odlučivanja u oblasti zaštite spomenika kulture u okvirima urbanističkog razvoja 3.3.2.12. Pilot projekat aktivan uključivanja građana u očuvanju graditeljskog nasleđa 3.3.2.13. Umrežavanje Subotice sa sličnim gradovima kako bi se omogućila razmena iskustva u vezi sa očuvanjem graditeljskog nasleđa u okvirima urbanističkog razvoja 3.3.2.14. Severnobačka transferzala (put i reda) Subotica/Y krak-Bajmok-Sombor-Bezdan, vezni pravac koridora Xb i Vc 3.3.3.1. Analiza statističkih podataka u cilju definisanja trendova 3.3.3.2. Povećanje energetske efikasnosti na novoizgrađenim objektima za 20% i stariim objektima za 10% 3.3.3.3. Izrada energetske karte Grada i praćenje energetske efikasnosti (sw)bilansa uštede energije 3.3.3.4. Povećanje učešća obnovljivih energija u odnosu na postojeće u skladu za zakonskom regulativom 3.3.3.5. Izgradnja informacionog sistema za upravljanje energijom 3.3.3.6. Izgradnje kogenerativnog postrojenja za proizvodnju električne i toploste energije na bazi goriva od biomase 3.3.3.7. Pilot modeli korišćenja solarne energije 3.3.3.8. Izrada katastra podzemnih i nadzemnih instalacija 3.3.3.9. Synchrono planiranje infrastrukturnog opremanja Grada 3.3.3.10. Investiciono održavanje objekata od javnog interesa 3.3.3.11. Inventar JP i ostalih entiteta u okviru svoje nadležnosti na javnim površinama (katastara)
4.1. Funtcionisanje odgovorne uprave uz participativno učešće zasnovano na konsenzusu	4.1.1. Povećanje nivoa usluga lokalne samouprave i potpornih organizacija u cilju razvoja zajednice	4.1.1.1. Uvođenje sistema kvaliteta u rad uprave 4.1.1.2. Održivost kao kriterijum javnih nabavki 4.1.1.3. Sveobuhvatna evidencija projekata na teritoriji Grada 4.1.1.4. Unapređenje upravljanja ljudskim resursima 4.1.1.5. Pilotiranje programskog budžetiranja 4.1.1.6. Razrada interdisciplinarnih mehanizama i njihovo praćenje koje će sprovoditi definisani nosioci razvoja Grada 4.1.1.7. Vođenje evidencije nosilaca razvoja grada 4.1.1.8. Godišnje zasedanje Partnerske skupštine 4.1.1.9. Održavanje gradskog mobilnog i saobraćajne infrastrukture/URBANA OBNOVA 4.1.1.10. Izrada studije opravdanosti formiranja gradskih opština
4.2. Obezbeđivanje efektivnih i efikasnih usluga građanima i privrednim subjektima uz naglašavanje značaja odgovornosti u svim prilikama	4.2.1. Uključivanje u procese evropskih integracija partnera iz svih sektora zajednice – gradski mobilijar	4.2.1.1. Iniciranje obrazovnih programa u cilju sticanja praktičnih znanja i vještina u implementaciji EU projekata
4.3. Zalaganje za vladavinu prava, pravčinost i inkluzivnost uz transparentnost u procesu rada i pristupačnost informacija o rezultatima rada i to u cilju	4.3.1. Unapređenje promocije Grada	4.3.1.1. Promotivni materijal grada 4.3.1.2. Promocijanje privrednog, turističkog, kulturno-istorijskog, sportskog i gastronomskog identiteta grada 4.3.1.3. Podrška brendiranju novih proizvoda 4.3.1.4. Razvoj koncepta lokalnih brendova 4.3.1.5. Formiranje zdravstveno – ekološkog identiteta Grada

Strateški cilj	Specifični cilj	Mere, aktivnosti
promovisanja dobre uprave	4.3.2. Promocije u cilju privlačenja investicija i otvaranje novih radnih mesta	<p><i>4.3.2.1. Sertifikovanje Grada kao okruženja sa povoljnom poslovnom klimom, NALED sertifikat</i></p> <p><i>4.3.2.2. Unapređenje biznis portala i internet prezentacije Grada</i></p> <p><i>4.3.2.3. Unapređenje marketing plana promocije Subotice</i></p> <p><i>4.3.2.4. Nastupi na sajmovima investicija i nekretnina</i></p> <p><i>4.3.2.5. Podrška organizovanju sajmova</i></p>
	4.3.3. Unapređenje informisanosti građana	<p><i>4.3.3.1. Izrada promotivnih filmova o gradu</i></p> <p><i>4.3.3.2. Razrada (akcionog) plana informisanja po uzrastima i grupama (mediji, televizijske emisije, škole)</i></p> <p><i>4.3.3.3. Informisanje o radu uprave putem interneta-trojezično</i></p> <p><i>4.3.3.4. Plan i razvoj aktivnog dijaloga između lokalne samouprave i građana</i></p>

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
------	----------	----------------------	-------	--------------------------------------	------------

AKCIONI PLANOVI PO OBLASTIMA

OBLAST: EKONOMSKI RAZVOJ

Vizija: Subotica je 2022. godine regionalni industrijski centar severa Vojvodine sa brendiranim proizvodima i uslugama i dinamičnom privredom zasnovanom na znanju i inovativnosti čiji su nosioci revitalizovana i osnažena mala i srednje preduzeća. Mesto atraktivno za preduzetništvo i investiranje u visoko efikasnu i produktivnu privredu, dalji razvoj inženjersko tehnoloških područja koji obezbeđuje održivi ekonomski rast sa većim brojem i kvalitetnijim radnim mestima kako u gradu tako i u ruralnim sredinama. Subotica je istovremeno orijentisana na moderni i održivi koncept ruralnog razvoja, a on podrazumeva poljoprivrednu proizvodnju sa razvijenim kapacitetima za preradu i distribuciju dok su turistička ponuda i uslužna delatnost zasnovane na tradiciji, prirodnom i kulturno-istorijskom nasleđu.

PRIORITET: 1. EKONOMSKI RAZVOJ

Strateški cilj: 1.1. Uspostavljen povoljan ambijent za privlačenje novih direktnih investicija uz zadržavanje postojećih, saradnja lokalne privrede i povezanost sa obrazovnim i naučno-istraživačkim institucijama radi **reindustrijalizacije** grada

Specifičan cilj: 1.1.1. Primarno infrastrukturno opremanje radno-poslovnih zona i razvoj logističke infrastrukture

1.1.1.1.	Saobraćajnice, rasveta	Grad Subotica, PTP, JP Direkcija za izgradnju grada	2014.	810.500.000 Grad Subotica i drugi izvori finansiranja	Opremljene radno-poslovne zone
1.1.1.2.	Proširenje i poboljšanje kvaliteta vodosnabdevanja i kanalizacione mreže	Grad Subotica, JKP Vodovod i kanalizacija	2015.	216.000.000 Grad Subotica i drugi izvori finansiranja	Komunalno opremljene radno-poslovne zone
1.1.1.3.	Unapređenje IT infrastrukture	Grad Subotica, JP Direkcija za izgradnju	2022.	30.000.000 Grad Subotica i drugi izvori finansiranja	60% pokrivenosti

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
1.1.1.4.	Izgradnja električne infrastrukture	Grad Subotica, JP Direkcija za izgradnju, Elektrovojvodina	2013-2015.	55.241.000 Grad Subotica i drugi izvori finansiranja	Završena elektrifikacija po zahtevu
1.1.1.5.	Izrada multimodularnog transportnog terminala (Feasibility Study, Plan pratećih objekata)	Grad Subotica, JP Direkcija za izgradnju	2015.	3.000.000 Grad Subotica i drugi izvori finansiranja	Plan detaljne regulacije, Studija, Projektno tehnička dokumentacija
1.1.1.6.	Logistika zaobilaznice Y krak *Eksproprijacija zemljišta-u nadležnosti LS	Grad Subotica, JP Direkcija za izgradnju,viši nivoi vlasti	2015.	3.000.000 Grad Subotica i drugi izvori finansiranja	Stvoreni imovinsko- pravni preduslovi
1.1.1.7.	Izgradnja železničke infrastrukture Segedin-Subotica-Čikerija-Baja *Nije u nadležnosti Grada	ŽTP Srbije, Grad Subotica	2022.	20.000.000.000 RO, drugi izvori finansiranja	70 km pruge
1.1.1.8.	Izgradnja heliodroma u okviru privredne zone Mali Bajmok	Grad Subotica, PTP	2013-2018.	20.000.000 Grad Subotica i Javno privatno partnerstvo	Izgrađen heliodrom
1.1.1.9.	Izrada Plana generalne regulacije i ostale dokumentacije za fazno infrastrukturno opremanje zone Radanovac	Grad Subotica, JP Direkcija za izgradnju,viši nivoi vlasti	2015.	3.000.000 Grad Subotica i drugi izvori finansiranja uključujući i fondove EU	Izrađena planska i projektno-tehnička dokumentacija
1.1.1.10.	Izgradnja objekata logističke i proizvodne namene za potrebe izdavanja potencijalnim investitorima i mogućeg pre seljenja BIZNIS INKUBATORA	Grad Subotica	2016 – 2022.	Grad Subotica i drugi izvori finansiranja uključujući i fondove EU	Izgrađeni objekti
1.1.1.11.	Bikovački aerodrom – sanacija i dokumentacija za preregistraciju	Grad Subotica		20.000.000,00 Grad Subotica i drugi izvori finansiranja uključujući i fondove EU	

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
------	----------	----------------------	-------	--------------------------------------	------------

Specifičan cilj: 1.1.2. Uspostavljanje sistema mera radi privlačenja novih i zadržavanje postojećih investitora					
1.1.2.1.	Kreiranje jedinstvenog vizuelnog identiteta Grada kroz promotivni materijal	Grad Subotica, PTP, Park Palić, TOGS, Slobodna zona Subotica	2022.	2.000.000 godišnje Grad Subotica i drugi izvori	Postignut jedinstveni vizuelni identitet grada
1.1.2.2.	Institucionalizacija objedinjenog centra za izdavanje potrebne dokumentacije po principu "one stop shop"	Grad Subotica, PTP, Park Palić, TOGS, Slobodna zona Subotica	2015.	500.000 Grad Subotica i drugi izvori	formiran jedinstveni šalter za investitora
1.1.2.3.	Kontinuirano unapređivanje Geografskog informacionog sistema - GIS	Grad Subotica, JP Direkcija za izgradnju	2022.	3.000.000 godišnje Grad Subotica i drugi izvori	unapređen i ažuran GIS

Specifičan cilj : 1.1.3. Jačanje saradnje u privredi i povezanosti sa obrazovnim i naučno-istraživačkim institucijama					
1.1.3.1.	Projekat „naučno-tehnološki generator“	Grad Subotica, visokoškolske ustanove, Otvoreni univerzitet	2014.	500.000 Grad Subotica i drugi izvori	„Naučno-tehnološki generator“ u funkciji
1.1.3.2.	Unapređenje i razvoj Biznis inkubatora	Grad Subotica, visokoškolske ustanove, Otvoreni univerzitet	2022.	100.000 godišnje Grad Subotica i drugi izvori	Popunjeno inkubator, virtualni stanari
1.1.3.3.	Srednjoročni plan razvoja Slobodne zone sa elementima marketinške podrške i promocije	Slobodna zona Subotica	2013.	3.600.000 Grad Subotica i drugi izvori	Srednjoročni plan
1.1.3.4.	Promovisanje i podrška klasterima i drugim oblicima udruživanja	Grad Subotica, PO, Otvoreni univerzitet	2013-2022. kontinuirano	100.000 godišnje Grad Subotica i drugi izvori	Održano 5-10 prezentacija i tribina godišnje
1.1.3.5.	Pribavljanje vojne imovine-Prva kasarna	Grad Subotica,PO, RO	2013-2017	600.000.000,00	Vojna imovina u vlasništvu Grada Subotice

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
1.1.3.6.	Dokapitalizacija Slobodne zone	Grad Subotica	2013-2015.	60.000.000,00	Veći udeo vlasništva grada u d.o.o. Slobodna zona
1.1.3.7.	Izgradnja obdaništa u privrednoj zoni M. Bajmok za potrebe radnika zaposlenih u izgrađenim i planiranim fabrikama	Grad Subotica, strani investitori	2013-2015.		
Specifičan cilj : 1.1.4. Obezbeđenje preduslova za proširenje lokacije u radno-poslovnoj zoni Mali Bajmok					
1.1.4.1.	Proširenja investicione lokacije "Mali Bajmok"	Grad Subotica	2016 - 2022.	5.500.000 Grad Subotica i drugi izvori	Proširena površina lokacije „Mali Bajmok”
Strateški cilj: 1.2. Razvijen mehanizam institucionalne podrške razvoju preduzetništva i sektoru MSP uz promociju preduzetništva i samozapošljavanja prvenstveno u delatnostima zasnovanim na znanju i veštinama					
Specifičan cilj: 1.2.1. Profilisanje i jačanje adekvatnog intelektualnog i humanog resursa kao i stvaranje uslova za konkurentnu proizvodnju i jačanje inovativnog potencijala privrede kroz podršku					
1.2.1.1.	Podrška uspostavljanju sistema obučavanja u skladu sa potrebama poznatog poslodavca	Grad Subotica, NSZ, Otvoreni univerzitet, obrazovne institucije	2013-2022. kontinuirano	100.000 Godišnje Grad Subotica i drugi izvori	Uspostavljen sistem obučavanja u skladu sa potrebama poznatog poslodavca
1.2.1.2.	Implementacija lokalnog akcionog plana za zapošljavanje	Grad Subotica, NSZ	2015.	300.000 godišnje Grad Subotica i drugi izvori	Realizovan akcioni plan
1.2.1.3.	Podrška razvijanju rodne ravnopravnosti u skladu sa programom za zapošljavanje i samozapošljavanje žena u ruralnoj ekonomiji	Grad Subotica, UG, PO i RO	2012-2022. kontinuirano	100.000 godišnje Grad Subotica i drugi izvori	Veći broj zaposlenih žena iz ruralnih sredina za 5% godišnje
1.2.1.4.	Podrška pri konkurisanju za sredstva razvojnih fondova i drugih izvora finansiranja	Grad Subotica	2013-2022. kontinuirano	100.000 godišnje Grad Subotica i drugi izvori	Porast u broju partnerstava između Grada i drugih korisnika za 5% godišnje

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
1.2.1.5.	Podrška programima i projektima koji podstiču zapošljavanje, samozapošljavanje i sektorsko umrežavanje	Grad Subotica, PO, Otvoreni univerzitet	2013-2022. kontinuirano	100.000 godišnje Grad Subotica i drugi izvori	Porast broja zaposlenih u MSP sektoru - 2% godišnje, broj podržanih programa
1.2.1.6.	Istraživanje strukture zaposlenih na teritoriji Grada Subotice	Grad Subotica, UG, Otvoreni univerzitet	2015.	300.000 Grad Subotica i drugi izvori	Izveštaj
1.2.1.7.	Profilisanje i jačanje adekvatnog intelektualnog i humanog resursa kao i stvaranje uslova za konkurentnu proizvodnju i jačanje inovativnog potencijala privrede kroz podršku	Grad Subotica, Regionalni centar za razvoj MSP	2013 – 2022.	3.000.000 godišnje	
Specifičan cilj: 1.2.2. Intenziviranje saradnje privrede sa naučno obrazovnim institucijama u cilju podizanja konkurentnosti, inovativnosti i izvoza i uvođenje novih standarda					
1.2.2.1.	Podizanje nivoa ulaganja u tehnološki razvoj privrede grada	Grad Subotica, privredni subjekti, obrazovne ustanove	2013-2022. kontinuirano	100.000 godišnje Grad Subotica i drugi izvori finansiranja uključujući i fondove EU	Povećan nivo zapošljavanja kvalifikovane radne snage za 2% godišnje
1.2.2.2.	Unapređenje i razvijanje preduslova sa ciljem podsticanja izvoza	Grad Subotica, privredni subjekti	2013-2022. kontinuirano	100.000 godišnje Grad Subotica i drugi izvori finansiranja uključujući i fondove EU	Podignut nivo izvoza za 5% godišnje
1.2.2.3.	Podrška obrazovnim centrima za izradu edukativnih programa i doškolovanje nedostajućih profila zanimanja	Grad Subotica, privredni subjekti	2013-2022. kontinuirano	300.000 godišnje Grad Subotica i drugi izvori finansiranja uključujući i fondove EU	Prilagođen obrazovni program potrebama tržišta
1.2.2.4.	Organizovanje radionica za sticanje praktičnih iskustava	Grad Subotica, obrazovne ustanove, privredni subjekti	2013-2022. kontinuirano	100.000 godišnje Grad Subotica i drugi izvori finansiranja uključujući i fondove EU	Broj održanih radionica za praktičnu primenu znanja

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
1.2.2.5.	Organizovanje tematskih treninga i konsaltinga za izradu i popunjavanje konkursne dokumentacije	Grad Subotica, Otvoreni univerzitet	2016.	300.000 godišnje Grad Subotica i drugi izvori finansiranja uključujući i fondove EU	Prilagođene veštine i saznanja potrebama tržišta
1.2.2.6.	Organizovanje konsalting usluga za potrebe privrede	Grad Subotica, Otvoreni univerzitet	2013-2022. kontinuirano	100.000 godišnje Grad Subotica i drugi izvori finansiranja uključujući i fondove EU	Prilagođene veštine i saznanja potrebama tržišta
1.2.2.7.	Podrška uvođenju i funkcionisanju sistema kvaliteta i standarda (ISO standardi, TQM, EMAS, HALAL, HCCP i drugih)	Grad Subotica, visokoobrazovne institucije, edukativni centri	2013-2022. kontinuirano	100.000 godišnje Grad Subotica i drugi izvori finansiranja uključujući i fondove EU	Broj sertifikovanih privrednih subjekata
1.2.2.8.	Podrška uspostavljanju sistema za preradu industrijskog i komunalnog otpada koji se stvara u proizvodnom procesu	Grad Subotica, privredni subjekti	2013-2022. kontinuirano	100.000 godišnje Grad Subotica i drugi izvori finansiranja uključujući i fondove EU	Permanentno uvećanje iskorišćenosti otpada
1.2.2.9.	Angažovanje tehnologija koje zahtevaju manju potrošnju voda, odnosno sistema reciklaže tehnološke vode u cilju smanjenja potrošnje	Grad Subotica, privredni subjekti	2013-2022. kontinuirano	500.000 godišnje Grad Subotica i drugi izvori finansiranja uključujući i fondove EU	Smanjenje utroška piјaće vode za 5% godišnje
1.2.2.10.	Organizovanje Međunarodne izložbe industrijskih pronađenih rezultata	Grad Subotica, PO, RO, obrazovne i naučno-tehnološke institucije	2013-2022. kontinuirano	100.000 godišnje Grad Subotica i drugi izvori finansiranja uključujući i fondove EU	Broj izlagачa (industrijski pronađeni rezultati) na sajmu
1.2.2.11.	Otvaranje «KUĆE BUDUĆNOSTI» uz istorijski prikaz naučno-tehnoloških dostignuća i izuma	Grad Subotica, PO	2018.	300.000 Grad Subotica i drugi izvori finansiranja uključujući i fondove EU	Aktivan izložbeni prostor
1.2.2.12.	Podrška razvijanju centra za održivi razvoj	Grad Subotica, PO, UG, Otvoreni univerzitet	2013-2022. kontinuirano	100.000 godišnje Grad Subotica i drugi izvori finansiranja uključujući i fondove EU	Centar u funkciji

Strategija lokalnog održivog razvoja Grada Subotice 2013 – 2022.

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
Strateški cilj: 1.3.Tržišno orijentisana održiva poljoprivredna proizvodnja sa razvijenim kapacitetima za preradu i distribuciju uz rastući deo organske proizvodnje					
Specifičan cilj: 1.3.1. Unapređenje poljoprivredne proizvodnje uvođenjem inovativnih pristupa i primenom novih tehnologija					
1.3.1.1.	Podsticanje proizvodnje voća i povrća	Grad Subotica, PO	2013-2022. kontinuirano	100.000 godišnje Grad Subotica i drugi izvori finansiranja uključujući i fondove EU	Broj održanih skupova
1.3.1.2.	Nabavka opreme za kontrolu kvaliteta izvozno orijentisanih prehrabbenih proizvoda	Grad Subotica, PO	2015.	10.000.000 Grad Subotica i drugi izvori finansiranja uključujući i fondove EU i USAID	Laboratorija u funkciji
1.3.1.3.	Podrška savetodavnim aktivnostima	Grad Subotica, UG, poljoprivredna stručna služba	2013-2022. kontinuirano	100.000 godišnje Grad Subotica i drugi izvori finansiranja uključujući i fondove EU	Broj održanih panela
1.3.1.4.	Izrada Strategije ruralnog razvoja i razvoja poljoprivrede	Grad Subotica,UG	2013.	2.000.000 Grad Subotica i drugi izvori finansiranja uključujući i fondove EU	Izrađena strategije
1.3.1.5.	Stvaranje preduslova za formiranje logističkog centra i razvoj prerađivačkih kapaciteta za potrebe organske poljoprivrede	Grad Subotica, UG	2015.	100.000 godišnje Grad Subotica i drugi izvori finansiranja uključujući i fondove EU	Formiran logistički centar

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
1.3.1.6.	Promocija organske proizvodnje sa aspekta ekonomskog razvoja, zaštite životne sredine i zdravlja ljudi preko Međunarodne manifestacije BIOFEST (sajam organskih proizvoda, međunarodna konferencija, „Zelena nedelja“, berza organskih proizvoda itd.)	Grad Subotica, UG	2013-2022. kontinuirano	2.500.000 godišnje Grad Subotica, PO, RO, međunarodni donatori i drugi izvori	Broj održanih manifestacija
1.3.1.7.	Izrada studije razvoja poljoprivrede kroz promene strukture poljoprivredne proizvodnje; uvođenje organske poljoprivrede preko Makroprojekta - razrađenog koncepta ekološki uravnoteženog, ekonomski održivog i socijalno odgovornog razvoja	Grad Subotica, PO, UG	2013- 2022.	5.000.000 Grad Subotica, Pokrajina, Republika, međunarodni donatori i drugi izvori	Izrađena studija i Model površina u ha, nove kulture
1.3.1.8.	Izrada strategije razvoja vinogradarstva autohtonih sorti vina (kadarka i kevedinka)	Grad Subotica			Izrađena Strategija
Specifičan cilj: 1.3.2. Unapređenje nivoa organizovanosti, institucionalne podrške investicionih aktivnosti i kapaciteta prehrambeno-prerađivačkog sektora					
1.3.2.1.	Podsticanje realizacije poljoprivrednih proizvoda (Veletržnica)	Grad Subotica, Veletržnica	2015.	100.000 godišnje Grad Subotica i drugi izvori	Broj događaja
1.3.2.2.	Podrška učešća na domaćim i inostranim sajmovima	Grad Subotica, PO	2013-2022. kontinuirano	100.000 godišnje Grad Subotica i drugi izvori	Broj učesnika na sajmu, broj posećenih sajmova, broj izrađenih brošura, sajt za poljoprivredu, sertifikat geografskog porekla
1.3.2.3.	Unapređenje distributivnih centara poljoprivrednih proizvoda (logistički centri i pijace)	Grad Subotica, PO	2013-2022. kontinuirano	1.000.000 Grad Subotica i drugi izvori	Funkcionalni distributivni centri

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
1.3.2.4.	Podizanje kapaciteta udruženja	Grad Subotica, PO, UG	2013-2022. kontinuirano	100.000 godišnje Grad Subotica i drugi izvori	Podignut nivo konkurenčnosti udruženja na tržištu
1.3.2.5.	Izrada studije sistema navodnjavanja	Grad Subotica, PO,GO	2015.	3.000.000 Grad Subotica i drugi izvori	Studija
Strateški cilj: 1.4. Promocija održivog razvoja uslužnih delatnosti i turizma baziranog na kvalitetnoj ponudi, prirodnom i kulturno-istorijskom nasleđu					
Specifičan cilj: 1.4.1. Izgradnja turističke infrastrukture					
1.4.1.1.	Povezivanje kanalizacione mreže naselja Palić sa gradskim prečistačem otpadnih voda	Grad Subotica, JKP Vodovod i kanalizacija, PO,GO	2017.	330.000.000 Grad Subotica,JKP Vodovod, JPP, drugi izvori	Povezan sistem Palić-gradski prečistač
1.4.1.2.	Izgradnja javne infrastrukture banje Palić	Grad Subotica,PO,GO	2022.	1.800.000.000 Grad Subotica,Direkcija za izgradnju grada, drugi izvori	Tekući metar izgrađene infrastrukture, broj priključaka
1.4.1.3.	Izgradnja kompleksa bazena «Banja Palić»	Grad Subotica, PO,GO, mogući JPP	2022.	872.000.000 Grad Subotica, JPP, donatorski izvori	Kompleks bazena
1.4.1.4.	Rekonstrukcija Velikog parka	Grad Subotica, PO,RO	2017.	120.000.000 Grad Subotica, JPP, donatorski izvori	Rekonstruisan Veliki park
1.4.1.5.	Završetak rekonstrukcije «Velika terasa» Palić	Grad Subotica, PO,GO	2015.	90.000.000 Grad Subotica, drugi izvori.	Rekonstruisan objekat Velika terasa
1.4.1.6.	Rekonstrukcija Ženskog štranda	Grad Subotica, PO,GO	2014.	30.000.000 Grad Subotica, drugi izvori	Rekonstruisan objekat Ženski šstrand

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
1.4.1.7.	Rekonstrukcija „Vile Bagoljvar“	Grad Subotica, PO,GO	2017.	Grad Subotica, drugi izvori	Rekonstruisan objekat
1.4.1.8.	Dovršetak Eko-centra	Grad Subotica, PO,GO	2017.	30.000.000 Grad Subotica, drugi izvori	Eko-centar u funkciji
1.4.1.9.	Izgradnja smeštajnih kapaciteta	Privatni sektor, mogući JPP	2020.	5.760.000.000 Grad Subotica, JPP, donatorski izvori	Broj soba, broj kreveta
1.4.1.10.	Objekti atrakcija	Grad Subotica, PO,GO, investitori, mogući JPP	2020.	2.712.000.000 JPP	Broj objekata
1.4.1.11.	Objekti rekreacije	Grad Subotica, PO,GO, investitori, mogući JPP	2020.	552.000.000 JPP	Broj objekata
1.4.1.12.	Komercijalni sadržaji	Grad Subotica, PO,GO, investitori, mogući JPP	2020.	2.724.000.000 JPP	Broj objekata
1.4.1.13.	Promovisanje Vizitorskog centra na Ludašu	Grad Subotica, PO,GO, donatori	2013-2022. kontinuirano	100.000 godišnje Grad Subotica, drugi izvori	Broj posetilaca
1.4.1.14.	Unapređenje i razvoj ZOO vrta	Grad Subotica, PO,GO, donatori	2015.	61.500.000 Grad Subotica, drugi izvori	Povećan broj posetilaca
1.4.1.15.	Izrada studije upotrebljivosti geotermalnih voda na teritoriji Grada Subotica	Grad Subotica, PO,GO,donatori	2016.	12.000.000 Grad Subotica, drugi inostrani i domaći izvori finansiranja	Studija
1.4.1.16.	Obeležavanje značajnih objekata	Grad Subotica, PO,GO, Međuopštinski zavod za zaštitu spomenika kulture Subotica	2016.	2.000.000 Grad Subotica	Postavljene informativne table na građevine od kulturno-istorijskog značaja

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
1.4.1.17.	Eksproprijacija priobalnog pojasa u cilju formiranja zaštitnog pojasa jezera Palić	Grad Subotica, PO,GO	2022.	Procena u toku	Formiran zaštićen priobalni pojas oko jezera Palić
Specifičan cilj: 1.4.2. Razvoj uslužne delatnosti i promocije u cilju razvoja turizma kroz podsticaj preduzetništva u turizmu, koordinacija, brendiranje i razvoj jedinstvene turističke ponude					
1.4.2.1.	Izrada programa za podizanje i kontrolu kvaliteta usluga i smeštaja u manjim turističkim objektima i objektima domaće radinosti	Grad Subotica, PO, TOGS	2013-2022. kontinuirano	100.000 godišnje Grad Subotica, PO, donatori	program
1.4.2.2.	Edukativne delatnosti u cilju razvoja uslužnog i turističkog sektora	Grad Subotica, PO,UG	2013-2022. kontinuirano	100.000 godišnje Grad Subotica, PO, donatori	program
1.4.2.3.	Organizovanje manifestacija, događaja, uključivanje u evropske inicijative za stvaranje «turističkih puteva»	Grad Subotica, PO	2013-2022. kontinuirano	100.000 godišnje Grad Subotica, PO, donatori	program
1.4.2.4.	Realizacija marketing plana promocije Palića kao turističke destinacije	Grad Subotica, PO	2013-2022. kontinuirano	100.000 godišnje Grad Subotica, PO, donatori	Marketing plan
1.4.2.5.	Sveobuhvatniji marketinški nastup i obezbeđenje internet konekcije kroz pilot projekat HOT SPOT	Grad Subotica, PO	2013-2022. kontinuirano	100.000 godišnje Grad Subotica, PO, donatori	program
1.4.2.6.	Unapređenje internet prezentacije i štampanog materijala za potrebe turizma	Grad Subotica, PO	2013.-2022. kontinuirano	100.000 godišnje Grad Subotica, PO, donatori	Internet prezentacija
1.4.2.7.	Promovisanje i očuvanje tradicije subotičke kuhinje "Kulinarska Akademija"	Grad Subotica, PO	2013-2022. kontinuirano	100.000 godišnje Grad Subotica, PO, donatori	program

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
1.4.2.8.	Projekat razvoja turizma u ruralnim predelima	Grad Subotica, PO	2013-2022. kontinuirano	100.000 godišnje Grad Subotica, PO, donatori	program
1.4.2.9.	Izrada informatora uslužnih delatnosti na teritoriji Subotice	Grad Subotica, PO	2013-2022. kontinuirano	100.000 godišnje Grad Subotica, PO, donatori	informator
1.4.2.10.	Podsticanje udruživanja nosilaca uslužnih delatnosti	Grad Subotica, PO	2013-2022. kontinuirano	100.000 godišnje Grad Subotica, PO, donatori	program
1.4.2.11.	Organizovanje manifestacije «Dani promocije uslužnih delatnosti»	Grad Subotica, PO	2013-2022. kontinuirano	100.000 godišnje Grad Subotica, PO, donatori	program
1.4.2.12.	Istraživanje tržišta usluga	Grad Subotica, PO	2013-2022. kontinuirano	100.000 godišnje Grad Subotica, PO, donatori	program
1.4.2.13.	Razvijanje i promovisanje brenda „Suveniri Subotice“	Grad Subotica, PO	2013-2022. kontinuirano	100.000 godišnje Grad Subotica, PO, donatori	Prepoznatljiv brend Suvenir Subotice
1.4.2.14.	Kategorizacija manifestacija i festivala u gradu	Grad Subotica, PO	2013-2022. kontinuirano	100.000 godišnje Grad Subotica, PO, donatori	Kategorisane manifestacije i festivali
1.4.2.15.	Uključivanje u mrežu gradova sa tematskim turističkim i kulturnim sadržajima i programima	Grad Subotica, PO	2013-2022. kontinuirano	100.000 godišnje Grad Subotica, PO, donatori	Aktivno članstvo
Strateški cilj: 1.5. Unapređenje razvoja ruralnih sredina stvaranjem kvalitetnijeg načina života putem razvoja infrastrukture i stvaranja povoljnijih ekonomskih uslova sa ciljem zadržavanje mladih na selu					
Specifičan cilj: 1.5.1. Stvaranje uslova za život na selu					

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
1.5.1.1.	Unapređenje kulturnih i sportskih sadržaja u ruralnim sredinama kroz izgradnju sportskih terena i domova kulture	Grad Subotica, PO	2013-2022. kontinuirano	1.000.000 godišnje Grad Subotica, PO, donatori	Rekonstruisani objekti domova kulture i sportskih terena
1.5.1.2.	Unapređenje stanja atarskih puteva	Grad Subotica, PO	2013-2022. kontinuirano	5.000.000 godišnje Grad Subotica, PO	Održavani atarski putevi
1.5.1.3.	Unapređenje ponude u oblasti seoskog turizma kroz povećanje smeštajnih kapaciteta i broja kategorisanih gazdinstava	Grad Subotica, PO, TOGS	2015.	4.000.000 Grad Subotica, drugi izvori	Razvijen ruralni turizam
1.5.1.4.	Unapređenje promovisanja tradicionalnih zanata	Grad Subotica, PO	2013-2022. kontinuirano	100.000 godišnje Grad Subotica, drugi izvori	Porast broja zanatskih delatnosti
1.5.1.5.	Podrška razvijanju preduzetništva u skladu sa programom za zapošljavanje i samozapošljavanje u ruralnim sredinama	Grad Subotica, PO	2013-2022. kontinuirano	100.000 godišnje Grad Subotica, drugi izvori	Zastupljena rodna ravnopravnost
1.5.1.6.	Izrada studije diverzifikacije ruralne ekonomije	Grad Subotica, PO	2012.	700.000 Grad Subotica, drugi izvori	studija
1.5.1.7.	Podrška promovisanju i otvaranju pilot postrojenja za iskorišćavanje obnovljivih izvora energije	Grad Subotica, PO	2013-2022. kontinuirano	100.000 godišnje Grad Subotica, drugi izvori	pilot postrojenje
1.5.1.8.	Podrška lokalnim akcionim grupama u ruralnim područjima	Grad Subotica	2013-2022. kontinuirano	100.000 godišnje Grad Subotica, drugi izvori	Funkcionisanje
1.5.1.9.	Izrada lične karte sela na teritoriji Grada Subotica	Grad Subotica, UG	2013-2014.	2.000.000 Grad Subotica, drugi izvori	Broj izrađenih ličnih karata

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
------	----------	----------------------	-------	--------------------------------------	------------

OBLAST: DRUŠTVENI RAZVOJ

Vizija: Subotica ima adekvatnu mrežu obrazovnog sistema koje obezbeđuje da su znanja i veštine ljudskih resursa konkurentne na domaćem i stranom tržištu. Zajednica je utemeljena na solidarnosti, humanosti i rodnoj ravnopravnosti, poštovanju tradicije, interkulturalnosti, višenacionalnosti i višejezičnosti, koja jača i unapređuje socijalnu koheziju, u kojoj su sva deca obuhvaćena predškolskim vaspitanjem i osnovnim obrazovanjem. Subotica je grad koji jača građansku inicijativu i međusektorski pristup u očuvanju i unapređenju zdravlja. Sistem zdravstvene zaštite je prilagođen potrebama uz kontinuirano unapređenje zdravstvenih usluga.

PROBLEM / PRIORITET: 2. DRUŠTVENI RAZVOJ

Strateški cilj : 2.1. Unapređenje kvaliteta **obrazovanja** građana/ki kroz povećanje obuhvata dece predškolskim i osnovno školskim obrazovanjem i ponudom stručnog i visokog obrazovanja ali i alternativnog i dodatnog obrazovanja i veština u skladu sa potrebama tržišta

Specifičan cilj: 2.1.1. Repozicioniranje grada kao obrazovnog i univerzitetskog centra kroz unapređenje sistema formalnog i neformalnog obrazovanja

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
2.1.1.1.	Izrada Strategije razvoja visokog obrazovanja Grada	Grad Subotica, Ekonomski fakultet, Građevinski fakultet, Privredna komora, Poslovni fakultet «Singidunum», Fakultet za poslovne studije «Megatrend», Internacionalni univerzitet u Novom Pazaru, Fakultet za uslužni biznis «Fabus». Visoka tehnička škola strukovnih studija, Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača i Učiteljski fakultet na mađarskom nastavnom jeziku, Zavod za zapošljavanje	2013-2018	Grad Subotica	Izrađena strategija, a Skupština je usvaja
2.1.1.2.	Osnivanje i početak rada samostalnog subotičkog državnog univerziteta na više jezika	Grad Subotica,, domaći i inostrani donatori , PO,RO	2013-2016	100.000.000 Grad Subotica, domaći i inostrani donatori, pre svega donacije iz Mađarske, PO,RO	Osnovan univerzitet
2.1.1.3.	Stvaranje uslova za prelazak viših škola u škole za primenjene studije (priprema za akreditaciju i dobijanje licenci)	Grad Subotica, Visoka tehnička škola strukovnih studija, Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača	2013-2018	Grad Subotica, Visoka tehnička škola strukovnih studija, Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača	Dobijene licence

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
2.1.1.4.	Osnivanje edukativnog centra u Subotici	Grad Subotica, Ekonomski fakultet, Agencija za mala i srednja preduzeća, (FATE projekat), Otvoreni univerzitet	2013-2018	Grad Subotica	Otvaranje Edukativnog centra
2.1.1.5.	Proširenje kapaciteta Studenskog doma i menze	OSNIVAČ STUDENSKOG DOMA JE REPUBLIKA OVO NIJE NADLEŽNOST GRAD SUBOTICA			
2.1.1.6.	Izrada Strategije neformalnog obrazovanja	Grad Subotica, Otvoreni univerzitet, svi ostali registrovani pružaoci usluge neformalnog obrazovanja (jezika, računara, zanatske delatnosti i sl.)	2014.	Grad Subotica	Izrađena strategija, a Skupština je usvaja
2.1.1.7.	Osnivanje centra za stručnu obuku i stručno usavršavanje	Grad Subotica, PO, škole, NSZ, Privredna komora, Udrženje zanatlija	2013-2015.	70.000.000 Grad Subotica, RO, međunarodni donatori	Otvaranje centra za stručnu obuku i stručno usavršavanje
Specifičan cilj: 2.1.2. Unapređenje sistema predškolskog, osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja i vaspitanja kroz veću integraciju marginalizovanih grupa, stvaranje uslova za efikasniji i kvalitetniji rad ustanova i promocije zdravih stilova života i nenasilje					
2.1.2.1.	Uvođenje bilingvalne nastave u 3 osnovne škole	Grad Subotica, PO, osnovne škole	2013.	Grad Subotica	Odluka Gradskog veća za uvođenje bilingvalne nastave
2.1.2.2.	Uvođenje bilingvalnog rada u 8 vaspitnih grupa u Predškolskoj ustanovi.	Grad Subotica, PO, predškolska ustanova	2013.	100.000 Grad Subotica	Odluka Gradskog veća za uvođenje bilingvalne nastave

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
2.1.2.3.	Racionalizacija postojeće mreže osnovnih škola na teritoriji Grada	Ministarstvo prosvete, Grad Subotica, osnovne škole	2014.	Grad Subotica ,RO	Skupština donela Odluku o mreži osnovnih škola sa predlogom racionilacije
2.1.2.4.	Opremanje školskih kabinet i radionica za praktičnu nastavu	Grad Subotica, škole	2013-2018	Grad Subotica	Realizovana javna nabavka za nabavku učila i opreme i potpisani ugovor
2.1.2.5.	Potpisivanje sporazuma o saradnji između poslodavaca i srednjih škola o stručnoj praksi mladih	Grad Subotica, škole, Zavod za zapošljavanje, Nacionalni saveti, Privredna komora i Udruženje zanatlija	2013-2018.	Grad Subotica	-Broj potpisanih sporazuma o saradnji -% srednjoškolaca uključenih u stručnu praksu
2.1.2.6.	Razvijanje obrazovnih programa za prekvalifikaciju i dokvlaifikaciju	Grad Subotica, škole, Zavod za zapošljavanje, Udruženje zanatlija, Otvoreni univerzitet, Privredna komora	2013-2018.		Broj doneesenih obrazovnih programa
2.1.2.7.	Promovisanje preduzetništva među mladima	Grad Subotica, srednje škole, Udruženje zanatlija, Privredna komora, UG, Otvoreni univerzitet	2013-2018.	Grad Subotica	% dece uključenih u program promovisanja preduzetništva
2.1.2.8.	Uvođenje 11 časovnog radnog vremena u svim objektima predškolske ustanove	Grad Subotica, predškolska ustanova, roditelji	2013.	Grad Subotica	Gradskog veće donosi Rešenje
2.1.2.9.	Izgradnja novih objekata za Predškolsku ustanovu	Grad Subotica, predškolska ustanova, investitori	2013-2018.	5.000.000 Grad Subotica	Broj izgrađenih novih objekata

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
2.1.2.10.	Gasifikacija 10 objekata Predškolske ustanove	Grad Subotica, predškolska ustanova, Toplana	2013-2018.	7.000.000 Grad Subotica	Broj objekata u kojima je izvršena gasifikacija
2.1.2.11.	Popravka i rekonstrukcija igrališta u objektima Predškolske ustanove	Grad Subotica, predškolska ustanova, investitori	2013-2018.	10.000.000 Grad Subotica	Broj rekonstruisanih igrališta
2.1.2.12.	Izgradnja parkirališta ispred objekata Predškolske ustanove	Grad Subotica, predškolska ustanova, investitori	2013-2018	Grad Subotica	Broj izgrađenih parkirališta i obavljeni tehnički prijemi prostora
2.1.2.13.	Nabavka savremenih didaktičkih materijala i igračaka u Predškolskoj ustanovi	Grad Subotica, predškolska ustanova	2013-2018.	Grad Subotica	Realizovana javna nabavka za nabavku učila i opreme i potpisani ugovor
2.1.2.14.	Izgradnja fiskulturne sale u OŠ «Đuro Salaj»	Grad Subotica, PO, RO, škola, domaći i strani investitori i donatori	2013-2014.	75.000.000 Grad Subotica,PO, međunarodni donatori	Obavljen tehnički prijem
2.1.2.15.	Izgradnja objekta za SŠ «Bosa Milićević»	Grad Subotica, PO, RO, škola, domaći i strani investitori i donatori	2013-2015.	340.000.000 Grad Subotica,PO,međunaro dni donatori	Obavljen tehnički prijem
2.1.2.16.	Škola bez nasilja	Grad Subotica, škole, CSR, Policijska uprava, UG	2013-2018.	Grad Subotica, UG	% dece uključenih u program Škole bez nasilja
2.1.2.17.	Bezbednost u saobraćaju	Grad Subotica, škole, Policijska uprava	2013-2018.	Grad Subotica	% dece uključenih u program
2.1.2.18	Očuvanje i unapređenje zdravlja	Grad Subotica, predškolska ustanova, škole, Dom zdravlja, Zavod za javno zdravje, UG	2013-2018.	Grad Subotica, Dom zdravlja, Zavod za javno zdravje, UG	% dece uključenih u program

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
2.1.2.19.	Očuvanje životne sredine	Grad Subotica, predškolska ustanova, škole, javna preduzeća, UG, ZOO vrt	2013-2018.	Grad Subotica	% dece uključenih u program Škole bez nasilja
2.1.2.20.	Sanacija školskih objekata	Grad Subotica, škole, investitori	2013-2018.	Grad Subotica i drugi izvori 200.000.000	% saniranih školskih objekata
2.1.2.21.	Formiranje centra za obavljanje stručne prakse za srednjoškolce	Grad Subotica, srednje škole	2013-2018.	Grad Subotica	Otvaranje i početak rada centra
2.1.2.22.	Obrazovanje siromašnih pripadnika romske zajednice	Grad Subotica, škole, romske organizacije, PO, RO	2013-2014.	Grad Subotica, PO, RO, romske organizacije	Broj dece uključene u sistem obrazovanja
Strateški cilj: 2.2. Unapređenje zdravlja građana/ki kroz promociju zdravih stilova života i načina ishrane, prevenciju bolesti, borbu protiv zdravstveno rizičnih navika, rano otkrivanje bolesti i blagovremeni odgovarajući tretman					
Specifičan cilj: 2.2.1. Povećanje dostupnosti farmaceutske i primarne zdravstvene zaštite					
2.2.1.1.	Stvaranje jedinstvenog informacionog sistema između Apoteke, Doma zdravlja, RZZO Filijala Subotica, ZZJZ i Opšte bolnice	Grad Subotica, Apoteka, Dom zdravlja, RZZO Filijala Subotica, Zavod za javno zdravlje, Opšta bolnica	2013-2014.	Grad Subotica, Apoteka, Dom zdravlja, Zavod za javno zdravlje, Opšta bolnica	Izrađen i instaliran informacioni sistem
2.2.1.2.	Veb šoping – nabavka proizvoda apoteke preko interneta	Apoteka	2013.	Apoteka	% proizvoda nabavljenih preko interneta
2.2.1.3.	Poboljšana distribucija i pristup lekovima na celoj teritoriji Grada	Grad Subotica, Apoteka	2013.	Grad Subotica, Apoteka	Opremljena i funkcionalna apoteka
2.2.1.4.	Adaptacija i proširenje objekta hitne pomoći (tehnički prilaz)	Grad Subotica, Dom zdravlja	2014.	Grad Subotica, Dom zdravlja	Obavljen tehnički prijem

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
2.2.1.5.	Organizovano prikupljanje i uništavanje farmaceutskog otpada	Ministarstvo životne sredine, Grad Subotica, Apoteka, građani	2014.	Grad Subotica, RO,Apoteka	Protokol/ugovor o saradnji Količina prikupljenog i uništenog farmaceutskog otpada
2.2.1.6.	Razvijanje međusektorske saradnje između javnog i nevladinog sektora u cilju zajedničkog delovanja na prevenciji zdravlja mladih	Grad Subotica, Dom zdravlja, Savetovalište za mlade, Zavod za javno zdravlje, škole, predškolske ustanove, sportska udruženja,UG, Crveni krst, Fondacija za mentalnu higijenu «Expecto», Komisija za borbu protiv bolesti zavisnosti	2013-2018.	Grad Subotica	Protokol o saradnji
2.2.1.7.	Rano otkrivanje osoba sa povišenim rizikom za dijabetes melitus tip 2, hipertenziju, kolorektalnim karcinomom, karcinomom cerviksa i karcinomom dojke	Dom zdravlja, mesne zajednice	2013-2018.	Dom zdravlja	% građana obuhvaćenih preventivnim programom
Specifičan cilj: 2.2.2. Promocija, uspostavljanje i negovanje zdravih stilova života					
2.2.2.1.	Promovisanje važnosti pravilne ishrane kod dece i mladih uz stručno usavršavanje prosvetnih radnika i vaspitača	Dom zdravlja, Zavod za javno zdravlje, Savetovalište za mlade, škole, roditelji	2013-2015.	Grad Subotica	Broj škola i dece obuhvaćene preventivnim programom

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
2.2.2.2.	Promovisanje važnosti fizičkih aktivnosti (šetnja, biciklizam)	Grad Subotica, Dom zdravlja, Zavod za javno zdravlje, UG, predškolske ustanove, škole, studenski centar, mesne zajednice, mediji, sportska udruženja	2013-2018.	Grad Subotica	Broj realizovanih kampanja
2.2.2.3.	Povećanje nivoa svesti mladih o bolestima zavisnosti	Grad Subotica, Dom zdravlja, Savetovalište za polno prenosive bolesti, Udruženje Stav +, škole, mediji	2013-2018.	Dom zdravlja	% dece obuhvaćene preventivnim programom
2.2.2.4.	Zaštita dece na internetu	Grad Subotica, škole, Policijska uprava, mediji, Otvoreni univerzitet	2013-2018.	100.000 Grad Subotica, PO, donatori	Boj škola i dece obuhvaćene programom. Broj emisija, tekstova u stampi
Specifičan cilj: 2.2.3. Unapređenje sistema primarne zdravstvene zaštite					
2.2.3.1.	Adaptacija, sanacija i rekonstrukcija postojećih objekata primarne zdravstvene zaštite i bolnice	Grad Subotica, Dom zdravlja, PO	2013-2018.	6.000.000- Grad Subotica, PO	% adaptiranih objekata primarne zdravstvene zaštite
2.2.3.2.	Racionalizacija mreže ambulanti Doma zdravlja na teritoriji Grada	Grad Subotica, Dom zdravlja	2013-2018.	Grad Subotica	Racionalizovana mreža domova zdravlja
2.2.3.3.	Stručno usavršavanje i edukacija zdravstvenih radnika	Grad Subotica, Dom zdravlja, PO, RO	2013-2018.	Grad Subotica, Dom zdravlja, zdravstveni radnici	% zdravstvenih radnika koji su završili edukaciju Izveštaj o završenim edukacijama

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
2.2.3.4.	Kupovina vozila za prevoz pacijenata sa akutnim infarktom	Grad Subotica, Dom zdravlja	2013.	6.000.000 Grad Subotica	Broj vozila
Strateški cilj: 2.3. Povećanje nivoa socijalne zaštite posebno osetljivih društvenih grupa građana/ki kroz uvođenje inovativnih organizacionih oblika i lokalnih usluga socijalne zaštite na principu saradnje i partnerstva među sektorima i uz pluralizam pružalaca usluga, kao i aktivne zaštite kroz socijalnu inkluziju					
Specifičan cilj: 2.3.1. Unapređenje položaja građana/ki iz posebno osetljivih grupa proširenjem postojećih i uvođenjem inovativnih organizacionih oblika i vaninstitucionalnih usluga socijalne zaštite sa naglaskom na preventivno delovanje					
2.3.1.1.	Uspostavljanje usluge «Kuće na pola puta»	Grad Subotica, Centar za socijalni rad	2013-2018.	800.000 Grad Subotica	-Broj iznajmljenih stanova -Broj dece sa realizovanim smeštajem
2.3.1.2.	Izgradnja objekta za stanovanje uz podršku za osobe sa invaliditetom	Grad Subotica, Centar za socijalni rad, OISS Žarko Zrenjanin, udruženja OSI, UG, roditelji	2018-	Grad Subotica	-Obavljen tehnički prijem objekta, svečano otvaranje -Broj korisnika usluge
2.3.1.3.	Otvaranje Sigurne kuće za žrtve nasilja	Grad Subotica, Centar za socijalni rad, strani i domaći investitori	2018-	2.000.000 Grad Subotica	-Obavljen tehnički prijem objekta, svečano otvaranje -Broj korisnika usluge
2.3.1.4.	Otvaranje Centra za pružanje usluge personalne asistencije	Grad Subotica, udruženja OSI, CSR, građani	2013-2018.	Grad Subotica	- Broj korisnika

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
2.3.1.5.	Otvaranje Prihvatišta za odrasle i stare	Grad Subotica, CSR, Gerontološki centar, Policijска uprava, Dom zdravlja, strani i domaći investitori, PO, RO	2013-2018.	Grad Subotica	-Obavljen tehnički prijem objekta, svečano otvaranje -Broj korisnika usluge
2.3.1.6.	Organizovanje usluge palijativne nege u okviru Gerontološkog centra	Grad Subotica, Gerontološki centar, građani	2013-2018.	Grad Subotica	- broj korisnika usluge
2.3.1.7.	Uvođenje instituta «Romskog koordinatora» u lokalnoj samoupravi	Grad Subotica, romske organizacije, građani, mediji, međunarodni fondovi	2013-2018.	Grad Subotica, međunarodni fondovi	- Zapošljavanje Romskog koordinatora - Broj korisnika pomoći i usluge koordinatora
Strateški cilj: 2.4. Povećanje učešća građana/ki u kulturnom i sportskom životu kroz međusektorsku saradnju i razvoj održivih mehanizama koji će uslugu učiniti dostupnu svima i zaštita i negovanje multikulturalnosti i interkulturalnosti					
Specifičan cilj: 2.4.1. Ulaganje u infrastrukturu kulturno društvene namene					
2.4.1.1.	Izgradnja kompleksa otvorenih i zatvorenih bazena	JPP, Grad Subotica, strani i domaći investitori	2018-	10.000.000.000 Konačna procena vrednosti projekta će biti rezultat Studije optimalnog rešenja	Obavljen tehnički prijem objekta
2.4.1.2.	Rekonstrukcija i izgradnja dečjih igrališta i sportskih terena	Grad Subotica, Direkcija za izgradnjу, mesne zajednice, Sportski savez	2013-2018.	Grad Subotica 80.000.000	Broj izgrađenih i rekonstruisanih igrališta i sportskih terena
2.4.1.3.	Izgradnja zatvorenog klizališta	Grad Subotica, Direkcija za izgradnjу, JKP Stadion	2013.	JPP 15.000.000,00	Obavljen tehnički prijem objekta

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
2.4.1.4.	Rekonstrukcija Hale sportova i Stadiona malih sportova	Grad Subotica, Direkcija za izgradnju, JKP Stadion	2022.	JPP	- Broj rekonstruisanih objekata
2.4.1.5.	Rekonstrukcija Narodnog pozorišta	Grad Subotica, PO, GO	2022.	Grad Subotica, PO, RO, JPP Konačna procena vrednosti projekta će biti rezultat Studije optimalnog rešenja	Završetak radova i primopredaja radova koje je overio nadzorni organ
2.4.1.6.	Rekonstrukcija Sinagoge	Grad Subotica, PO, RO, Jevrejska opština, strani investitori	2022.	450.000.000 Grad Subotica, PO, RO, Jevrejska opština, strani investitori	Završetak radova i primopredaja radova koje je overio nadzorni organ
2.4.1.7.	Restauracija sakralnih objekata, dvorišnih i uličnih fasada unutar zaštićenog jezgra	Grad Subotica, Međuopštinski zavod za zaštitu spomenika	2013-2014.	45.000.000 Grad Subotica	Završetak radova i primopredaja radova koje je overio nadzorni organ
2.4.1.8.	Restauracija i revitalizacija kompleksa objekata sa spomeničnim vrednostima	Grad Subotica, Međuopštinski zavod za zaštitu spomenika	2022.	5.000.000 Grad Subotica	Završetak radova i primopredaja radova koje je overio nadzorni organ
2.4.1.9.	Formiranje Fonda za izvođenje mera tehničke zaštite na nepokretnim kulturnim dobrima	Grad Subotica, Međuopštinski zavod za zaštitu spomenika	2015.		Donošenje Odluke o osnivanju fondacije od strane Skupštine
2.4.1.10.	Rekonstrukcija amfiteatra i bioskopa Eurocinema	Grad Subotica, Otvoreni univerzitet	2013-2015.	35.000.000 Grad Subotica, PO	Rekonstruisan amfiteatar
2.4.1.11.	Adaptacija Letnje pozornice	Grad Subotica, Otvoreni univerzitet, Park Palić	2013-2015.	35.000.000 Grad Subotica, PO	Završetak radova i primopredaja radova koje je overio nadzorni organ

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
2.4.1.12.	Završetak rekonstrukcije Dečjeg pozorišta	Grad Subotica	2013.	1.500.000 Grad Subotica	
Specifičan cilj: 2.4.2. Unapređenje kulturnog i zabavnog imidža grada					
2.4.2.1.	Izrada Strategije interkulturalnosti	Grad Subotica, ustanove kulture i UG			Izrađena strategija
2.4.2.2	Promocija kulturnih programa u cilju unapređenja turizma	Grad Subotica, Elit Palić, Park Palić, TOGS, Otvoreni univerzitet, Kulturni centar «Danilo Kiš», Mađarski kulturni centar «Nepker», Pozorište «Deže Kostolanji »	2013-2018.	Grad Subotica	Broj održanih promocija
2.4.2.3.	Izrada godišnjeg plana i programa kulturnih događaja sa ciljem boljeg povezivanja kulturnih događaja (kategorizacija, pokroviteljstvo i sl.)	Grad Subotica, TOGS, kulturna umetnička društva, Muzej grada, Likovni susret, Galerija dr Vinko Perčić, Biblioteka, Pozorište « Deže Kostolanji », Dečje pozorište, ZOO vrt, Art bioskop «Aleksandar Lifka», Narodno pozorište, Otvoreni univerzitet	2013-2022.	Grad Subotica	Izrađen godišnji plan i program

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
2.4.2.4.	Izrada godišnjeg plana i programa sportskih događaja sa ciljem boljeg povezivanja sportskih događaja	Grad Subotica, Sportski savez, JKP Stadion, sportska udruženja, TOGS	2013-2018.	Grad Subotica	Izrađen godišnji plan i program
2.4.2.5.	Isticanje pozitivne prakse multikulturalne, multietničke i multinacionalne sredine	Grad Subotica, Nacionalni saveti, Kulturno umetnička društva, Mađarski kulturni centra «Nepker», Srpski kulturni centar, Hrvatski kulturni centar «Bunjevačko kolo», Biblioteka, Bunjevački kulturni centar, Edukativni centar Roma, Kulturni centar Roma, Rusinski kulturni centar, Srpska pravoslavna crkva, Katolička biskupija, Evangelistička crkva, Jevrejska opština, Islamska verska zajednica	2013-2018.	Grad Subotica	Broj održanih manifestacija
2.4.2.6.	Izrada skanzena (muzeja na otvorenom)	Grad Subotica, Gradski muzej, Međuopštinski zavod za zaštitu spomenika, Istoriski arhiv	2013-2018.	Grad Subotica	Tradicionalno opremljeni objekti

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
2.4.2.7.	Promocija kulturne baštine sa posebnim akcentom na secesiju – šetnja kroz grad	Grad Subotica, TOGS, Gradski muzej, Zavod za zaštitu spomenika, Istoriski arhiv	2013-2018.		Broj organizovanih šetnji i učesnika
2.4.2.8.	Podrška manifestacijama od nacionalnog značaja na teritoriji grada	Grad Subotica	2012-2022.	Grad Subotica	Broj podržanih manifestacija
2.4.2.9	Pretvaranje tavanskog prostora Gradskog muzeja u depoe i konzervatorske radionice	Grad Subotica, Gradski muzej Subotica	2014-2015.	10.785.000 Grad Subotica, PO	Depoi i konzervatorske radionice u okviru GM
Specifičan cilj: 2.4.3. Unapređenje kvaliteta provođenja slobodnog vremena dece i mladih na teritoriji Grada					
2.4.3.1.	Otvaranje omladinskog kulturnog centra	Grad Subotica, omladinske organizacije i udruženja			Otvoren omladinski centar
2.4.3.2.	Rekonstrukcija i izgradnja terena u MZ za sportsko-rekreativne aktivnosti mladih i igrališta za decu	Grad Subotica, Direkcija za izgradnju, mesne zajednice, Sportski savez	2013-2018.	1.000.000 Grad Subotica	Broj izgrađenih i rekonstruisanih igrališta i sportskih terena
2.4.3.3.	Otklanjanje tehničkih barijera na prilazu sportskim terenima i objektima na teritoriji Grada za osobe sa invaliditetom i decu	Grad Subotica, Direkcija za izgradnju, udruženja OSI, javne ustanove, investitori	2013-2018.	Grad Subotica, donatori	Broj otklonjenih tehničkih barijera
2.4.3.4.	Organizovanje poseta mladih iz ruralnih sredina kulturnim dešavanjima u Gradu	Mesne zajednice, škole, kulturne ustanove, Subotica-trans, roditelji	2013-2018.	Kulturne ustanove, roditelji, donatori	Broj organizovanih poseta
Strateški cilj: 2.5. Podizanje nivoa ravnopravnosti građana/ki kroz stvaranje mehanizama za uključivanje osetljivih grupa u svakodnevni život zajednice, očuvanja nacionalnih identiteta ali i promocija interkulturnosti i demokratskih vrednosti, kao i definisanje pronatalitete politike Grada					
Specifičan cilj: 2.5.1.Uvođenje politike rodne ravnopravnosti i rodnog budžetiranja					

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
2.5.1.1.	Formiranje Saveta za rodnu ravnopravnost	Predsednik skupštine, odbornici, UG, eksperti za pojedine oblasti	2014.		Donesena odluka Skupštine o formiranju Saveta za rodnu ravnopravnost
2.5.1.2.	Izrada Akcionog plana za rodnu ravnopravnost	Grad Subotica, Savet za rodnu ravnopravnost, zaštitnik građana, UG, javne ustanove	2014.		Izrađena strategija, a Skupština je usvaja
2.5.1.3.	Usklađivanje svih važećih propisa lokalne samouprave sa načelima rodne ravnopravnosti i stvaranje uslova za povećanje učešća žena i diskriminisanih grupa u predstavničkim telima na svim nivoima i u procesu odlučivanja	Grad Subotica, Savet za rodnu ravnopravnost	2013-2018.	Grad Subotica	Broj usklađenih propisa, doneti minimalni procesni standardi
2.5.1.4.	Senzibilizacija građana/ki o rodnoj ravnopravnosti kroz jačanje kapaciteta obrazovnog sistema za integraciju rodne ravnopravnosti u obrazovanju				
Specifičan cilj: 2.5.2. Podsticanje zapošljavanja, ženskog preduzetništva i samozapošljavanja radi poboljšanja položaja žena i višestruko diskriminisanih grupa na tržištu rada					
2.5.2.1.	Kreditni programi za podsticanje preduzetništva i svih oblika samozapošljavanja žena i diskriminisanih grupa kroz nove vrste poslova	Grad Subotica		Grad Subotica	Skupština donela odluku o formiranju Kreditnog fonda za podsticanje preduzetništva žena i diskrimisanih grupa od strane
2.5.2.2.	Uvođenje mera pozitivne akcije za pripadnice ženskog pola prilikom dodelje stipendija	Grad Subotica	2015.	Grad Subotica	Donošenje odluke o proširenju kriterijuma za dodelu studenskih stipendija

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
Specifičan cilj: 2.5.3. Senzibilizacija građana/ki o rodnoj ravnapravnosti kroz jačanje kapaciteta obrazovnog sistema za integraciju rodne ravноправности u obrazovanju					
2.5.3.1.	Izrada programskih sadržaja o rodnoj ravnopravnosti koje će se koristiti na času razredne nastave	Škole, Savet za rodnu ravноправност, UG	2014-2018.		Broj izrađenih programa
Specifičan cilj: 2.5.4. Podsticanje aktivne politike prema omladini					
2.5.4.1.	Formiranje Saveta za mlade	Grad Subotica, udruženja mladih, UG	2013.	Grad Subotica	Skupština donosi odluku o formiranju Saveta za mlade
2.5.4.2.	Otvaranje Kancelarije za mlade u okviru lokalne samouprave	Grad Subotica	2013.	Grad Subotica	Otvorena kancelarija za mlade
2.5.4.3.	Izrada i sprovođenje Lokalnog akcionog plana za mlade	Grad Subotica	2013.	Grad Subotica	Skupština usvaja lokalni akcioni plana za mlade
Specifičan cilj: 2.5.5. Podsticanje aktivne politike očuvanja nacionalnog identiteta					
2.5.5.1.	Obezbediti kontinuirano finansiranje manifestacija od značaja za nacionalne savete iz posebnih pozicija u budžetu Grada	Grad Subotica, Nacionalni saveti	2013-2022.	Grad Subotica	Definisana posebna pozicija u budžetu Grada
2.5.5.2.	Obezbeđivanje kontinuirane medijske promocije manifestacija od značaja za nacionalne savete	Grad Subotica, Nacionalni saveti, medijske kuće	2013-2022.	Grad Subotica, Nacionalni saveti	Broj manifestacija koje Grada medijski prati
Specifičan cilj: 2.5.6. Podsticanje nataliteta					
2.5.6.1	Izrada Akcionog plana za podsticanje nataliteta	Grad Subotica	2013-2018	200.000 Grad Subotica, PO, RO, javna preduzeća i ustanove	Skupština usvaja lokalni Aкциони плана за podsticanje nataliteta

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
2.5.6.2	Uvođenje sistema beneficija za porodice sa više dece	Grad Subotica	2013-2022.	5.000.000 Grad Subotica, Donatori	Gradsko veće donosi odluke o beneficijama za porodice sa više dece

ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

Vizija: Subotica je grad koji prepoznae vrednost prirodnog kapitala i u njega investira kroz proizvodnju zasnovanu na «zelenim», ekološki podobnim tehnologijama, reciklaži i ulaganju i korišćenju obnovljivih izvora energije. Uređenje grada se bazira na usklađenosti graditeljskog nasleđa, prirodnog nasleđa i ekonomije, pri čemu harmonija ova tri elementa doprinosi održivosti urbanog razvoja. Grad je okružen prirodnim dobrima povezanim u ekološke mreže, sa razvojem baziranim na tradicionalnim vrednostima i održivom korišćenju resursa, sa razvijenim obrazovnim i rekreativnim sadržajima. Subotica je grad sa razvijenom saobraćajnom infrastrukturom i logistikom, prilagođenom potrebama privrede i građanstva, uz mogućnosti negovanja zdravih stilova života, a posebno biciklizma

PRIORITET : 3. ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

Strateški cilj: 3.1. Obezbeđivanje održivog razvoja kroz prostorno i urbanističko planiranje, optimalno korišćenje radom stvorenih vrednosti i upravljanje prirodnim resursima i zaštićenim područjima, otpadom, podsticanjem uvođenja „zelenih“ tehnologija, primenom najboljih dostupnih tehnoloških i tehničkih rešenja u proizvodnim procesima koja osiguravaju ostvarenje visokog nivoa **zaštite zdravlja ljudi i unapređenja životne sredine**

Specifičan cilj: 3.1.1. Obezbeđivanje upravljanja, sprovođenja i postupanja na osnovu usvojenih prostornih i urbanističkih planova

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
3.1.1.1.	Formiranje baze podataka o prostoru kao resursu i predeonim elementima	Grad Subotica, Direkcija za izgradnju grada, javna preduzeća „Zavod za javno zdravlje” –Subotica , Pokrajinski Zavod za zaštitu prirode-Novi Sad,UG	2013-2015.	Grad Subotica,međunarodni konkursi	Broj unetih parametara (slojeva)
3.1.1.2.	Razvijanje mehanizma o primeni metoda za uspostavljanje održivog prostornog i urbanističkog planiranja	Direkcija za izgradnju grada Subotica, JP „Zavod za urbanizam”,Grad Subotica	2014-2017.	Grad Subotica, međunarodni konkursi	Stepen usklađenosti izrađenih planova sa principima održivog razvoja
3.1.1.3.	Uspostavljanje mehanizama za primenu metodologije za proveru ostvarenja usvojenih planova	Grad Subotica Subotica,UG , MZ,zainteresovani pojedinci	2013-2017.	Grad Subotica, međunarodni konkursi	Odnos površine realizovane u skladu sa Planom prema ukupnoj površini
3.1.1.4.	Evidentiranje lokacija,vrednovanje statusa ugroženosti životne sredine i klasifikacija radi utvrđivanja prioriteta sanacije	Direkcija za izgradnju grada Subotica, JP Zavod za urbanizam,Grad Subotica,ovlaštene laboratorije	2013-2017.	Grad Subotica , donacije, međunarodni konkursi	Broj evidentiranih lokacija
Specifičan cilj: 3.1.2. Obezbeđivanje integralnog i racionalnog korišćenja vodnog resursa					

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
3.1.2.1.	Preispitivanje studije o koncepciji kanalisanja i vodosnabdevanja na teritoriji Grada Subotica (prigradska naselja), stanovništva i drugih korisnika - Razmatranje izgradnje sistema za dovođenje površinskih voda na teritoriju grada kako bi se očuvali postojeći vodni resursi i sprečile nestašice vode u budućnosti	JKP „Vodovod i kanalizacija“ Grad Subotica,Vode Vojvodine, Građevinski fakultet, stručne institucije	2013-2018.	5.000.000 Grad Subotica,donacije	Izrađena studija
3.1.2.2.	Realizacija sistema vodosnabdevanja: -na Vodozahvatu I bušenjem i opremanjem bunara, -na Vodozahvatu II izgradnjom kompleksa i poveznih vodova kao i u naseljima prema određenim grupama	Grad Subotica,JKP”Vodovod i Kanalizacija”, Pokrajinski sekretarijat za poljoprivredu	2013-2022. kontinuirano	2.385.488.368 Grad Subotica, donacije,EBRD, JKP “ Vodovod i kanalizacija”	Završeni projekti
3.1.2.3.	Izgradnja i opremanje kolektorske mreže (II i VII)	Grad Subotica, JKP”Vodovod i kanalizacija”	2013-2018.	1.039.600.000 EBRD,Budžet, JKP “Vodovod i kanalizacija”, fondovi i donatori	Glavni projekt završen
3.1.2.4.	Uredaj za prečišćavanje otpadnih voda Bajmok sa crpnjom stanicom i glavnim vodom do uređaja	Grad Subotica, JKP”Vodovod i kanalizacija”	2013-2015.	287.500.000,00 Grad Subotica,JKP”Vodovod i Kanalizacija”,fondovi i donatori	Završen projekt

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
3.1.2.5.	Izgradnja potisnog kanalizacionog voda Subotica Palić sa crpnom stanicom i retenzijom na UPOV-u	Grad Subotica, JKP "Vodovod i kanalizacija"	2013-2017.	230.000.000 Grad Subotica, JKP "Vodovod i kanalizacija", fondovi i donatori	Završena izgradnja
3.1.2.6.	Izrada Generalnog rešenja za atmosferske vode na delu sliva VII,VIII i na potezu između Subotice i Palića kao i atmosferske i upotrebljene vode na delu sliva O do zapadne granice građevinskog reona	Grad Subotica, JKP "Vodovod i kanalizacija"	2013-2014.	10.000.000 Grad Subotica, JKP "Vodovod i kanalizacija" fondovi i donatori	Izrađeno rešenje
3.1.2.7.	Zacevljenje otvorenog dela kolektora III od Bajnatske ulice do UPOV Subotica; Izrada Glavnog projekta; Revizija Generalnih rešenja slivova 0,I,II,III,IV,V i VI	Grad Subotica, JKP "Vodovod i kanalizacija"	2013-2014.	16.000.000,00 Grad Subotica, JKP "Vodovod i kanalizacija", fondovi i donatori	Urađena planska dokumentacija
3.1.2.8.	Realizacija i razrada odabranog pilot projekta na Vodozahvatu I i II	Grad Subotica, JKP "Vodovod i kanalizacija"	2013-2015.	2.500.000,00 Grad Subotica, JKP "Vodovod i kanalizacija", fondovi i donatori	Realizovan projekat
3.1.2.9.	Uspostavljanje sistemske kontrole kvaliteta vode za piće i usklađivanje kvaliteta vode sa standardima	JKP „Vodovod i kanalizacija”, Grad Subotica, ovlašćene laboratorije/ Zavod za javno zdravlje Subotica	2013-2018.	2.000.000,00 godišnje Grad Subotica	Broj domaćinstava snabdevenih vodom u skladu sa standardima

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
3.1.2.10.	Uspostavljanje mehanizama racionalne potrošnje i višekratnog korišćenja vode u tehnološkim procesima industrije i njihovih većih korisnika	Grad Subotica, JKP „Vodovod i kanalizacija”, predstavnici industrije	2013-2018.	Grad Subotica, korisnici vode	Udeo višekratnog korišćene vode u odnosu na ukupnu potrošnju Smanjenje ukupne količine vode potrošene u industrijskim procesima
3.1.2.11.	Uspostavljanje mehanizama racionalnog korišćenja vode u domaćinstvu (individualno i kolektivno stanovanje)	Grad Subotica, JKP „Vodovod i kanalizacija”, stanovništvo, medijske kuće	2013-2018.	Grad Subotica, korisnici vode	Smanjenje ukupne potršene vode u domaćinstvima
3.1.2.12.	Sprovođenje kontrolisanog prihvatanja i prečišćavanja otpadnih voda svih potrošača na teritoriji Grada	RO, Grad Subotica,korisnici	2013-2018.	Grad Subotica, korisnici vode,konkursi	% prečišćenih voda u odnosu na ukupne otpadne vode
3.1.2.13.	Povećanje stepena obuhvaćenosti javnim kanalizacionim sistemima na teritoriji grada	Grad Subotica, JKP”Vodovod i kanalizacija”,korisnici	2013-2018.	Grad Subotica, korisnici vode,konkursi,donacije	Broj korisnika priključenih na kanalizacioni sistem
3.1.2.14.	Prilagođavanje kvaliteta vode za kupanje standardima	Grad Subotica, JP ”Palić-Ludaš”, DOO”Park Palić”, JKP „Vodovod i kanalizacija”, ovlašćene laboratorije,vlasnici i korisnici okolnih parcela	2013-2018.	Grad Subotica,korisnici	Fizičko-hemijski, biološki i mikrobiološki pokazatelju stanja vode

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
3.1.2.15.	Obezbeđivanje adekvatnih tretmana, ponovne upotrebe ili odlaganje mulja sa uređaja za prečišćavanje	JKP „Vodovod i kanalizacija”, JP”Čistoća i zelenilo”, DOO”Regionalna deponija”	2013-2018.	Grad Subotica,konkursi	% smanjenja količine nastalog mulja u procesu prečišćavanja
3.1.2.16.	Uređenje i održavanje vodotoka i vodoprivrednih objekata (otvoreni kanali koji su deo odvođenja sa teritorije Grada)	Grad Subotica, JVDP „Vode Vojvodine”	2013-2018.	Grad Subotica	Dužina uređenih tokova
3.1.2.17.	Izrada katastra podzemnih i površinskih voda i njihovih većih korisnika	Grad Subotica, JVDP „Vode Vojvodine, Građevinski fakultet, Direkcija za izgradnju, nadležne naučno-istraživačke kuće	2013-2018.	Grad Subotica, konkursi	Izrađen katalog
Specifičan cilj: 3.1.3. Obezbeđivanje kvaliteta vazduha i nivoa komunalne buke					
3.1.3.1.	Unapređenje programa monitoringa ambijentalnog vazduha uključivanjem 1.automatskih stanica, 2.praćenjem emisije iz mobilnih izvora, 3 praćenjem emisije iz sektora industrije, 4.suzbijanjem biljnih vrsta sa aeroalergenim svojstvima	Grad Subotica, PO, ovlašćene laboratorije, institucije saobraćaja	2013-2015.	1.000.000 /godišnje Grad Subotica	Uspostavljen rad automatske stanice i evidentiran kvalitet vazduha
3.1.3.2.	Podsticanje smanjenja emisije štetnih gasova uvođenjem čistijih energenata u javnom saobraćaju, kao i poboljšanje kvaliteta javnog saobraćaja sa ciljem smanjenja korišćenja individualnih vozila	Državni organi i institucije saobraćaja, Grad Subotica	2013-2015.	1.000.000/godišnje Grad Subotica	Procenat smanjenja štetnih gasova

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
3.1.3.3.	Unapređenje monitoringa buke kroz: 1.Povećanje broja i učestalosti merenja, 2.Grafičko prikazivanje podataka na mapama	Grad Subotica, ovlašćene laboratorije,javna preduzeća	2013-2015.	500.000 / godišnje Grad Subotica	Rezultati merenja
3.1.3.4.	Podsticanje smanjenja buke poreklom od saobraćaja kroz izmeštanje teretnog i tranzitnog saobraćaja, poboljšanje kvaliteta javnog saobraćaja, podizanje svesti sa ciljem smanjenja zloupotrebe zvučne signalizacije, kontrolu drugih izvora buke	Grad Subotica,JP, JP”Putevi Srbije”, MUP,udruženja građana, mediji	2013-2018.	Grad Subotica, konkursi, donacije	% smanjenja nivoa buke
Specifičan cilj: 3.1.4. Zaštita zemljišta					
3.1.4.1.	Izrada baze podataka – Uspostavljanje monitoringa zemljišta u urbanim prostorima i urbanim zonama radi utvrđivanja prisustva zagadjujućih materija (degradirana zemljišta, područja pod rizikom, kontaminirane lokacije, industrijski devastirane lokacije)	Grad Subotica, ovlašćena laboratorija	2013-2018.	Grad Subotica, konkursi	Izrađena baza podataka
3.1.4.2.	Uspostavljanje monitoringa količine eolskih nanosa, podizanje poljozaštitnih pojaseva, podizanje i rekonstrukcija vetrozaštitnih pojaseva	Grad Subotica,nadležne naučno-istraživačke institucije,šumske uprave, registrovani rasadnici	2013-2015.	41.500.000,00-2013. Grad Subotica, donacija,konkursi	Uspostavljen monitoring i smanjena količina eolskih nanosa

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
3.1.4.3.	Podrška razvoju organske proizvodnje - pilot projekti kroz: - uvođenje organske poljoprivrede, - očuvanje biodiverziteta – autohtonih rasa domaćih životinja, - razvoj programa prerade organskih sirovina u porodičnim gazdinstvima, - revitalizacija salaša	Grad Subotica , RO,Pokrajinski zavod za zaštitu prirode, udruženja građana	2013-2022. kontinuirano	Grad Subotica,konkursi	Realizovani projekti
3.1.4.4.	Uređenje, rekonstrukcija i proširenje javnih, zelenih i parkovnih površina i pošumljavanje	Grad Subotica, JKP"Čistoća zelenilo", Direkcija,JP "Zavod za urbanizam",JP"Palic-Ludaš", šumske uprave, registrovani rasadnici, udruženja građana	2013-2018. kontinuirano	Grad Subotica, konkursi	% površina rekonstruisanih i novoozelenjenih lokacija
Specifičan cilj: 3.1.5. Unapređenje stanja zaštićenih prirodnih dobara i sprovođenje mera aktivne zaštite na zaštićenim područjima u okolini Subotice					
3.1.5.1.	Sanacija i remedijacija jezera Ludaš – Izrada Studije i projektne tehničke dokumentacije	RO, PO ,Grad Subotica, Pokrajinski Zavod za zaštitu prirode, JP „Palic Ludaš”, JVDP”Vode Vojvodine”, Naučno-istraživačke institucije	2013-2018. Studija sanacije	7.000.000 Grada Subotica,PO,RO	Izrađena Studija i dokumentacija
3.1.5.2.	Završetak izgradnje regionalnog sistema vodosнabdevanja severne Bačke	Grad Subotica,JVDP „Vode Vojvodine”	2013-2018.	Grad Subotica,PO	Izgrađen sistem
3.1.5.3.	Izrada Studije predela regiona Subotice	Pokrajinski zavod za zaštitu prirode, Nadležne naučno-istraživačke institucije	2013-2015	500.000,00 Grad Subotica, donacije	Izrađena Studija

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
3.1.5.4.	Utvrđivanje stanja vodnog resursa	Grad Subotica,JVP „Vode Vojvodine”, naučno-istraživačke institucije	2013-2018.	Grad Subotica, donacije	Evidentirano stanje
3.1.5.5.	Studija unapređenja stanja hidroresursa	Grad Subotica, JVP „Vode Vojvodine”, Pokrajinski zavod za zaštitu prirode	2013-2018.	Grad Subotica, donacije	Izrađena studija
3.1.5.6.	Studija o korišćenju poljoprivrednog otpada za grejanje na teritoriji Grada Subotice	Grad Subotica,zainteresovani subjekti	2013-2018.	Grad Subotica, donacije	Izrađena studija
3.1.5.7.	Pilot projekat iz Studije	Grad Subotica,projektno-tehnički biro	2013-2018.	Grad Subotica, donacije	Implementirani projekat
3.1.5.8.	Uspostavljanje biološkog koridora između jezera Palić i Ludaš (zaštitni pojas oko kanala Palić i Ludaš)	Grad Subotica, JP”Palić Ludaš”, DOO”Park Palić”,nadležne naučnoistraživačke ustanove, JVDP „Vode Vojvodine”, UG	2013-2022.	Grad Subotica, konkursi	Uspostavljen zaštitni pojas oko kanala Palić i Ludaš
3.1.5.9.	Preispitivanje programskih aktivnosti u vezi sa kvalitetom i stanjem jezera Palić (izgradnja i povezivanje kanalizacije Palića, formiranje zaštitnog pojasa oko jezera, sanacija i remedijacija mulja iz jezera Palić, unapređenje rada gradskog prečistača, edukacija poljoprivrednika, izgradnja bioloških prečistača na salašima)	Grad Subotica, JP”Palić Ludaš”, DOO”Park Palić”,nadležne naučnoistraživačke ustanove, JVDP „Vode Vojvodine”, UG	2013-2022.	200.000.000,00 dinara godišnje Grad Subotica, konkursi	Parametri održivosti na zaštićenom dobru

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
3.1.5.10.	Zaštita i sanacija Velikog parka na Paliću	Grad Subotica,JP"Palic Ludaš",Pokrajinski zavod za zaštitu prirode,JVDP „Vode Vojvodine“ nadležne naučno-istraživačke institucije	2013-2018.	20.000.000,00 Grad Subotica,konkursi	Stanje dendroflore Velikog parka
3.1.5.11.	Očuvanje stepskih i peščarskih staništa, povećanje brojnosti populacija strogo zaštićenih vrsta na zaštićenim područjima u okolini Subotice	Grad Subotica,JP"Palic Ludaš",Pokrajinski zavod za zaštitu prirode,nadležne naučno-istraživačke institucije	2013-2018.	Grad Subotica, RO, PO	Ekološko stanje predmetnih lokacija
3.1.5.12.	Revitalizacija staništa prirodnih retkosti u Predelu izuzetnih odlika «Subotička peščara»	Grad Subotica,JP"Palic Ludaš",Pokrajinski zavod za zaštitu prirode,nadležne naučno-istraživačke institucije	2013-2018.	Grad Subotica, RO, PO	Ekološko stanje predmetnih lokacija
3.1.5.13.	Sprečavanje širenja invazivnih vrsta (ambrozija, cigansko perje) kroz organizovanu saradnju sa lokalnim stanovništvom i udruženjima građana	Grad Subotica,JP"Palic Ludaš", lokalno stanovništvo, UG, mediji	2013-2018.	Grad Subotica	% smanjenja površine pod invazivnim vrstama
3.1.5.14.	Uspostavljanje sistema mera eksploatacije peska na području PIO «Subotička peščara» i radovi na revitalizaciji Majdana	Grad Subotica, JP"Palic Ludaš",nadležna ministarstva, naučno-istraživačke institucije	2013-2018.	Grad Subotica	Uspostavljen sistem kontrole

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
3.1.5.15.	Unapređenje vodoprivrednog režima za sливно područje Palić-Ludaš	Nadležna ministarstva, JVDP "Vode Vojvodine", Grad Subotica, JP "Palić Ludaš", Pokrajinski zavod za zaštitu prirode, ovlašćenje naučno-istraživačke institucije	2013-2018.	Grad Subotica, RO, PO	Uspostavljen režim u skladu sa potrebama zaštite prirode
3.1.5.16.	Održivo korišćenje poljoprivrednog zemljišta na zaštićenim područjima Subotice	Grad Subotica, JP "Palić Ludaš", vlasnici i korisnici parcela na zaštićenom području, UG	2013-2018.	Grad Subotica, konkursi	Usklađenost korišćenja sa Planovima upravljanja zaštićenim područjima
3.1.5.17.	Uvođenje starih rasa stoke na pašnjake i livade zaštićenih područja Subotice, naročito Subotička peščara	Grad Subotica, JP "Palić Ludaš", lokalno stanovništvo, Pokrajinski zavod za zaštitu prirode, UG	2013-2018.	Grad Subotica, konkursi	Ekološko stanje livada i pašnjaka
3.1.5.18.	Pilot projekat jačanja autohtonih šumskih fragmenata	Grad Subotica, JP "Palić Ludaš", Pokrajinski zavod za zaštitu prirode, JP "Vojvodina šume", naučno-istraživačke institucije	2015-2018.	Grad Subotica, konkursi	Realizovan projekat
3.1.5.19.	Pilot projekat organske proizvodnje na pojedinačnim zaštićenim područjima Subotice	Grad Subotica, JP "PL", Pokrajinski zavod za zaštitu prirode, naučno-istraživačke institucije, UG	2015-2018.	Grad Subotica, konkursi	Realizovan projekat
Specifičan cilj: 3.1.6. Monitoring i promocija prirodnih vrednosti i edukacija lokalnog stanovništva iz oblasti zaštite biodiverziteta i prirodnih resursa					

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
3.1.6.1.	Letnji radni kampovi na zaštićenim područjima	Grad Subotica,JP"Palic Ludaš",UG, volonterski servisi	kontinuirano	Grad Subotica, konkursi, participacije učesnika	Broj organizovanih kampova i broj učesnika
3.1.6.2.	Istraživački kampovi na zaštićenim područjima	Grad Subotica,JP"Palic Ludaš", obrazovne ustanove, UG, studenti	kontinuirano	Grad Subotica, konkursi, participacije učesnika	Izveštaji o rezultatima istraživanja
3.1.6.3.	Monitoring vlažnih staništa u specijalnom rezervatu prirode «Ludaško jezero»	JP „Palic-Ludaš”, Pokrajinski zavod za zaštitu prirode, nadležne naučno-istraživačke institucije, UG	kontinuirano	Grad Subotica, PO, konkursi i donacije	Izveštaji o rezultatima istraživanja
3.1.6.4.	Završetak uređenja kompleksa Vizitorskog centra Ludaš, uređenje izložbene postavke i unapređenje programa edukacije školske omladine o zaštiti prirode	Grad Subotica, JP „Palic-Ludaš”,nadležne obrazovne ustanove,UG	2013-2015.	Grad Subotica, konkursi i donacije	Završeni radovi
3.1.6.5.	Uređivanje posetilačkih staza i Vizitorskog info centra u PIO "Subotička peščara"	JP „Palic-Ludaš”	2013-2018.	Grad Subotica ,RO, PO, konkursi i donacije	Uređene staze
Specifičan cilj: 3.1.7. Revitalizacija prirodnih staništa					
3.1.7.1.	Otkup i revitalizacija parcela u SRP "Ludaško jezero"	Nadležna ministarstva, JP „Palic-Ludaš”	2013-2018.	Grad Subotica ,RO, PO, konkursi i donacije	Broj otkupljenih i revitalizovanih parcela i njihova površina
3.1.7.2.	Zaštita hidroloških celina	Nadležna ministarstva, nadležne naučno-istraživačke ustanove, Grad Subotica, JVDP „Vode Vojvodine”, JP „Palic-Ludaš”	kontinuirano	Grad Subotica ,RO, PO, konkursi i donacije	Opšti ekološki uslovi staništa

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
3.1.7.3.	Formiranje i održavanje ekoloških i zelenih koridora duž toka Kireša	Grad Subotica, JVDP „Vode Vojvodine”, JP „Palić-Ludaš”	2013-2020.	Grad Subotica ,RO, PO, konkursi i donacije	Stanje koridora
Specifičan cilj: 3.1.8. Saradnja u okviru nacionalne i regionalne mreže zaštićenih područja, uz uspostavljanje ekoloških koridora i mreža					
3.1.8.1.	Formiranje ekoloških mreža regiona Subotice	Nadležna ministarstva, Grad Subotica, JP „Palić-Ludaš”, Pokrajinski Zavod za zaštitu prirode	2013-2015.	Grad Subotica ,RO, PO, konkursi i donacije	Formirane mreže
3.1.8.2.	Stvaranje zajedničkog prekograničnog zaštićenog područja „Rečica Kireš“ – Kőrös-ér	Nadležna ministarstva, Grad Subotica, JP „Palić-Ludaš”, prekogranični partneri	2013-2018.	Grad Subotica ,RO, PO, konkursi i donacije	Uspostavljeno prekogranično područje
Specifičan cilj: 3.1.9. Uspostavljanje sistema upravljanja otpadom					
3.1.9.1.	Studija izbora tehničko-tehnološkog rešenja za upravljanje otpadom iz nadležnosti lokalne samouprave	Grad Subotica,JKP"Čistoća i zelenilo",Naučno-istraživačke institucije, UG, DOO „Regionalna deponija”	2013-2014.	Grad Subotica	Izrađena Studija
3.1.9.2.	Uređivanje upravljanja opasnim otpadom iz domaćinstva	Grad Subotica,JKP"Čistoća i zelenilo", DOO „Regionalan deponija”,korisnici,UG	2014-2022. kontinuirano	500.000/godišnje Grad Subotica, Zainteresovani operateri,RO	Doneta Odluka
3.1.9.3.	Unapređenje odabranog rešenja u sistemu upravljanja komunalnim otpadom	Grad Subotica,JKP"Čistoća i zelenilo”, DOO „Regionalna deponija” korisnici,mediji, UG	2014-2016.	Grad Subotica,RO	Uređeniji sistem Pozitivne ocene građana

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
3.1.9.4.	Obezbeđivanje opreme za upravljanje otpadnim vozilima nepoznatih vlasnika	Grad Subotica, mediji,UG	2013-2015. kontinuirano	Grad Subotica donatori	Nema otpadnih vozila na javnim površinama
3.1.9.5.	Analiza izbora tretmana biorazgradivog otpada na teritoriji grada Subotica	Grad Subotica, JKP „Čistoća i zelenilo”,Naučno- istraživačke institucije,DOO “Regionalan deponija”	2013-2015.	Grad Subotica,RO	Izrađena analiza i odabran način tretmana
3.1.9.6.	Podsticanje odabrane/og (tehnologije) rešenja za tretman biorazgradivog otpada	Grad Subotica,JKP ”Čistoća i zelenilo”,potencijalni korisnici	2013-2018.	Grad Subotica,RO	Smanjen udio biorazgradivog otpada na deponiji
3.1.9.7.	Izgradnja regionalnog sistema upravljanja otpadom	Grad Subotica, JKP”Čistoća i zelenilo”,DOO “Regionalna deponija”	2014-2018.	DOO „Regionalna deponija”, Budžeti opština potpisnica Sporazuma	Uspostavljen sistem upravljanja otpadom*
3.1.9.8.	Sistemsко rešavanje uređivanja komercijalnog i industrijskog otpada	Grad Subotica, Predstavnici industrijskog sektora	2013-2018.	Grad Subotica	Uređen sistem
3.1.9.9.	Usklađivanje i provera načina odlaganja u sistemu organizovanog sakupljanja komunalnog otpada u podzemne kontejnere (mreža podzemnih kontejnera)	Grad Subotica	2013-2014.	Grad Subotica	Izveštaj

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
3.1.9.10.	Realizacija projekta Sanacije deponije «Aleksandrovačka bara»	Grad Subotica,JKP "Čistoća i zelenilo",projektni biroi, odabrani izvođači radova	2013-2016.	Grad Subotica, RO,PO	Sanirani prostor/Realizovan projekat
3.1.9.11.	Sanacija divljih deponija na teritoriji Grada	Grad Subotica,JKP "Čistoća i zelenilo" MZ,građani	2013-2018.	Grad Subotica	Broj očišćenih deponija godišnje
Specifičan cilj: 3.1.10. Razvoj ekološke svesti građana u vezi sa upravljanjem otpadima kroz primenu podsticanja uvođenja "zelenih tehnologija					
3.1.10.1.	Izrada baze podataka postojećih javnih objekata (njihovih energetskih pasoša) sa podacima o aktuelnim energetskim sistemima i njihovim kapacitetima	Grad Subotica,JP,ustanove i institucije,projektni biroi, UG	2013-2018.	Grad Subotica	Izrađena baza
3.1.10.2.	Izrada studije/projekta unapređenja energetske efikasnosti postojećih javnih objekata	Grad Subotica,JP,projektni biroi	2013-2015.	Grad Subotica,, konkursi, donacije	Izrađena Studija
3.1.10.3.	Uspostavljanje evidencije o karakteristikama projektovanim i realizovanim sistemima iskorišćenja geotermalnih potencijala (sonde, bunari, ...)	Grad Subotica, projektni biroi, korisnici sistema geotermalnih potencijala	2013-2015.	Grad Subotica	Izrađena dokumentacija
3.1.10.4.	Studija izbora potencijalnih lokacija za korišćenje energije veta	Grad Subotica, JP, ustanove,projektni biroi	2014-2016.	Grad Subotica	Izrađena Studija
3.1.10.5.	Projektovanje sistemskih rešenja za iskorišćenje energije sunca, kolektorima odnosno fotonaponskim celijama za primenu u javnom sektoru (škole, bolnice, dečje ustanove, zdravstvene ustanove...sportski objekti)	Grad Subotica, Predstavnici institucija, javnih preduzeća	2014-2016.	Grad Subotica	Broj objekata u kojima je realizovano rešenje

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
3.1.10.6.	Analiza isplativosti poljoprivredne proizvodnje radi primene biomase u energetskim sistemima i primene biodizela u proizvodnim procesima	Grad Subotica, predstavnici poljoprivrede i proizvodnih delatnosti. nadležno ministarstvo,mediji	2013-2018.	Grad Subotica	Izrađena analiza
Strateški cilj: 3.2. Uspostavljanje modernog saobraćajnog sistema radi smanjenja negativnih uticaja na životnu sredinu i javno zdravlje razvojem integrisanog i održivog urbanog plana mobilnosti, kreiranjem atraktivnih alternativa pristupačnih svima, povećanjem udela putovanja javnim prevozom, pešačenjem i biciklom					
Specifičan cilj: 3.2.1. Izgradnja i revitalizacija saobraćajne-putne infrastrukture kroz smanjenje preopterećenosti saobraćaja u centru grada i unapređenje kvaliteta lokalne putne mreže koja povezuje postojeće radne i poslovne zone sa glavnim putnim koridorima					
3.2.1.1.	Održavanje i dalji razvoj mreže biciklističkih staza	Grad Subotica, Direkcija i JP, Zavod za urbanizam	2013-2018.	Grad Subotica, konkursi	Dužina i broj staza
3.2.1.2.	Završetak eksproprijacije zemljišta za Y-krak	RO,Grad Subotica,,Direkcija za izgradnju grada Subotica, Zavod za urbanizam	2013-2018.	Grad Subotica	Izvršena eksproprijacija
3.2.1.3.	Realizacija saobraćajnice velikog kapaciteta oko centra grada	Grad Subotica,Direkcija za izgradnju grada Subotica, Zavod za urbanizam,Suboticatrans	2013-2018.	Grad Subotica	Izgrađena saobraćajnica
3.2.1.4.	Ostvariti planirane prodore preko železničkih pruga	Grad Subotica,JP "Železnice Srbije"	2014-2018.	Grad Subotica	Izgrađeni prodori
3.2.1.5.	Rekonstrukcija i revitalizacija lokalnih puteva	Grad Subotica	kontinuirano	50 eura /m ² Grad Subotica	Dužina revitalizovanih puteva

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
3.2.1.6.	Izgradnja i revitalizacija ulica u stambenim zonama	Grad Subotica, Direkcija za izgradnju grada Subotica, Zavod za urbanizam	kontinuirano	20 eura /m ² Grad Subotica	Dužina revitalizovanih puteva
3.2.1.7.	Rekonstrukcija i izgradnja lokalnih, magistralnih i regionalnih puteva II reda	Grad Subotica,Direkcija za izgradnju grada Subotica, Zavod za urbanizam	2013-2018.	60-70 eura/m ² Grad Subotica	Dužina revitalizovanih puteva
3.2.1.8.	Izgradnja putne infrastrukture radi boljeg regulisanja saobraćaja u prometnim saobraćajnim čvorишima	Grad Subotica, Direkcija za izgradnju grada Subotica, Zavod za urbanizam	2013-2018.	Grad Subotica	Broj regulisanih lokacija
3.2.1.9.	Izgradnja terminala za teretna vozila	Grad Subotica	2013-1018.	600-700eura/m ² Grad Subotica	Izgrađen terminal
Specifičan cilj: 3.2.2. Unapređenje sistema javnog saobraćaja u skladu sa dokumentom „Studija o javnom saobraćaju“ i povećanje bezbednosti saobraćaja					
3.2.2.1.	Uvođenje alternativnog vida javnog saobraćaja	Grad Subotica,Direkcija za izgradnju grada Subotica, Zavod za urbanizam (JP „Suboticatrans”, ŽTP Železnica Srbije	2013-2015.	Grad Subotica	Uspostavljen sistem javnog saobraćaja (bicikl-javni saobraćaj)

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
3.2.2.2.	Obezbeđivanje preduslova za izgradnju javnih garaža – realizacija planiranih	Grad Subotica,Direkcija za izgradnju grada Subotica, Zavod za urbanizam (JP „Suboticatrans”, ŽTP Železnica Srbije, Carinska zona, JP” PTP”)	2013 -2016.	600-700 e /m ² za 5.000m ² Grad Subotica	Izgrađena javna garaža
3.2.2.3.	Formiranje zona saobraćaja sa ograničenjima brzine	Grad Subotica,Direkcija za izgradnju Grada Subotica, Zavod za urbanizam,MUP	2014-2018.	Budžet	Uspostavljen rad zone
3.2.2.4.	Podizanje, sagledavanje bezbednosti u saobraćaju (pešački prelazi kod škola i predškolskih ustanova, semafori, ...)	Grad Subotica,Direkcija za izgradnju Grada Subotica, Zavod za urbanizam,MUP	2013-2022.	5.000.000 - 2013.	Izgrađeni bezbednosni elementi saobraćaja
Strateški cilj: 3.3. Obezbeđivanje održivog /Uređenje sistema urbanog razvoja izbegavanjem urbane rasplinutosti, ponovnom upotrebom i regeneracijom napuštenih područja i objekata, obezbeđivanjem odgovarajućeg očuvanja, obnavljanja i upotrebe urbanog kulturnog nasleđa (posebno arhitekture i secesije) i promovisanjem visokokvalitetne arhitekture i tehnologija građenja uz povećanje energetske efikasnosti					
Specifičan cilj: 3.3.1. Očuvanje, obnavljanje i upotreba kulturnog nasleđa – arhitekture secesije i drugo					
3.3.1.1.	Sprovođenje edukacije učenika u osnovnim i srednjim školama o lokalnoj istoriji i značaju graditeljskog nasleđa	Ministarstvo prosvete, Gradski muzej – Subotica, UG	kontinuirano	Fondovi,konkursi	Broj učenika sa poznavanjem graditeljskog nasleđa

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
3.3.1.2.	Formiranje staza secesije, povezivanje sa stazama secesije gradova u susednim državama	Grad Subotica, Međuopštinski zavod za zaštitu spomenika kulture, Gradska muzejska zgrada – Subotica, Građevinski fakultet – Subotica, UG	kontinuirano	Fondovi, konkursi	Uspostavljena staza
3.3.1.3.	Formiranje staza i priključivanje evropskim mrežama staza arhitekture ostalih stilova u kojima imamo značajne objekte u Subotici – staza barokne arhitekture, staza neorenesansne arhitekture, staza moderne arhitekture, staza međuratne arhitekture	Grad Subotica, Međuopštinski zavod za zaštitu spomenika kulture Subotica, Udržavanje građana	kontinuirano	Fondovi, konkursi	
3.3.1.4.	Postavljanje tabli koje obeležavaju objekte pod zaštitom kao nepokretna kulturna dobra, i sve druge značajne objekte za istoriju Subotice, a posebno za arhitekturu secesije	Grad Subotica, Međuopštinski zavod za zaštitu spomenika kulture Subotica UG	kontinuirano	Fondovi, konkursi	Postavljeno obeležje
3.3.1.5.	Priključivanje Subotice evropskoj mreži secesijskih gradova "Reseau Art Nouveau Network"	Grad Subotica, Međuopštinski zavod za zaštitu spomenika kulture Subotica UG	2013.	Fondovi, konkursi	Evidencija na spisku
3.3.1.6.	Organizovanje edukativnih šetnji sa obilaskom značajnih zgrada u Subotici i na Paliću	Grad Subotica, Međuopštinski zavod za zaštitu spomenika kulture Subotica UG	2013.	Fondovi, konkursi	Broj organizovanih obilazaka Broj zainteresovanih građana

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
3.3.1.7.	Edukacija turističkih vodiča o značajnim građevinama i istoriji Subotice	Grad Subotica,Međuopštinski zavod za zaštitu spomenika kulture Subotica UG	2013.	Fondovi, konkursi	Obučeni vodiči Održana obuka
3.3.1.8.	Izrada veb sajtova koji promovišu Suboticu i njenu okolinu, kao i graditeljsko i prirodno nasleđe	Grad Subotica,Međuopštinski zavod za zaštitu spomenika kulture Subotica UG	2013.	Fondovi, konkursi	Izrađen veš sajt
3.3.1.9.	Izrada edukativnih i promotivnih filmova o Subotici i njenoj okolini	Grad Subotica,Međuopštinski zavod za zaštitu spomenika kulture Subotica UG	2013-2015.	Fondovi, konkursi	Izrađen i prikazan film
3.3.1.10.	Štampanje edukativnog materijala o kulturnom nasleđu Grada za potrebe školske dece i studenata	Grad Subotica,Međuopštinski zavod za zaštitu spomenika kulture Subotica,UG	2013.	Fondovi, konkursi	Broj štampanih primeraka
3.3.1.11.	Nova valorizacija istorijskih objekata na teritoriji Grada, prema najsvežijim rezultatima istraživanja sa tendencijom očuvanja svih vrednih objekata i urbanih celina, a ne samo onih koji su do sada zaštićeni zakonom	Grad Subotica, Međuopštinski zavod za zaštitu spomenika kulture Subotica, Gradski muzej, UG	2013-2015.	Fondovi, konkursi	
3.3.1.12.	Organizovanje radionica za edukaciju zanatskih majstora za obavljanje poslova restauracije, odnosno sprovođenje autentične restauracije istorijskih objekata a ne stvaranje njihove replike od savremenih materijala	Ovlašćena institucija,Međuopštinski zavod za zaštitu spomenika kulture Subotica, UG	2013.	Fondovi, konkursi	Broj osposobljenih majstora

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
3.3.1.13.	Restauracija odabranog objekta kao pilot projekat restauracije istorijskog objekta prema svetskim i evropskim standardima – vila Bagoljvar na Paliću	Međuopštinski zavod za zaštitu spomenika kulture Subotica, UG	2013-2018.	Fondovi, konkursi	Završena restauracija objekta
3.3.1.14.	Uspostavljanje standarda restauracije spomenika kulture XIX veka u Subotici	Međuopštinski zavod za zaštitu spomenika kulture Subotica, UG	2013.	Fondovi, konkursi	Prihvaćena i izrađena dokumentacija o standardu
Specifičan cilj: 3.3.2. Urbana obnova grada					
3.3.2.1.	Istraživački projekti istorije urbanog razvoja i arhitekture Subotice	UG	2013-2018.	Grad Subotica, donacije, domaći i međunarodni fondovi	Izrađen projekat
3.3.2.2.	Organizovanje međunarodne kampanje za prikupljanje sredstava za revitalizaciju ugroženih istorijskih objekata na teritoriji Subotice	UG	kontinuirano	donatori	Iznos prikupljenih sredstava
3.3.2.3.	Projekat restauracije i revitalizacije Sinagoge kao najznačajnijeg subotičkog objekta svetske kulturne baštine	UG	2013-2015.	Grad Subotica, konkursi međunarodni fondovi, donatori	Izrađen projekat
3.3.2.4.	Revitalizacija jednog očuvanog seoskog objekta na teritoriji grada kako bi se i ovaj segment istorije arhitekture u Subotici očuvao za budućnost	UG	2015-2016.	Grad Subotica, konkursi međunarodni fondovi, donatori	Revitalizovan objekat
3.3.2.5.	Revitalizacija salaša	UG	kontinuirano	Grad Subotica, konkursi međunarodni fondovi, donatori	Revitalizovan salaš
3.3.2.6.	Rekonstrukcija pruge Segedin - Subotica, organizovanje i promovisanje turističkog saobraćaja šinobusom kao atrakcije, umesto tramvaja, čime bi se mogla povezati dva grada Subotica i Segedin, sa odmaralištima na Paliću i Horgošu	UG	2015-2018. kontinuirano	Budžet, konkursi međunarodni fondovi, donatori	Broj organizovanih saobraćajnih tura

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
3.3.2.7.	Usvajanje i implementacija "Subotičke deklaracije o zaštiti kulturnog nasleđa u okvirima urbanističkog razvoja"	UG	2014.		Usvojena deklaracija
3.3.2.8.	Organizovanje seminara sa stručnjacima iz oblasti urbanog i prostornog planiranja kao i iz oblasti zaštite kulturnog nasleđa sa temom definisanja mogućnosti urbane obnove Subotice	UG	kontinuirano	Učesnici	Broj organizovanih seminara i učesnika
3.3.2.9.	Pilot projekat urbana obnova jednog urbanog bloka ili jedne ulice u Subotici u skladu sa secesijom	UG	2015.	Grad Subotica, konkursi međunarodni fondovi, donatori	Završena obnova urbanog bloka
3.3.2.10.	Izrada strategije održivosti graditeljskog nasleđa Subotice u skladu sa evropskim i svetskim standardima, sa predlozima mera koje će doprineti očuvanju, održivosti i prilagođavanju graditeljskog nasleđa Subotice savremenim potrebama	UG	2015.		Izrađena strategija
3.3.2.11.	Uspostavljanje vertikalne i horizontalne koordinacije između različitih nivoa odlučivanja u oblasti zaštite spomenika kulture u okvirima urbanističkog razvoja	UG	kontinuirano		
3.2.2.12.	Pilot projekat aktivnog uključivanja građana u očuvanju graditeljskog nasleđa	UG	kontinuirano		
3.3.2.13.	Umrežavanje Subotice sa sličnim gradovima kako bi se razmenila iskustva u vezi sa čuvanjem graditeljskog nasleđa u okvirima urbanističkog razvoja	Grad Subotica, UG	kontinuirano		
3.3.2.14.	Severnobačke transferzale (put I reda) Subotica/Y krak-Bajmok-Sombor-Bezdan, vezni pravac koridora Xb i Vc	Putevi Srbije, Grad Subotica			Izgrađen put

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
Specifičan cilj: 3.3.3. Racionalno korišćenje građevinskog zemljišta i investiciono održavanje objekata uz unapređenje energetske efikasnosti korišćenja obnovljivih izvora energije					
3.3.3.1.	Analiza statističkih podataka u cilju definisanja trendova				
3.3.3.2.	Povećanje energetske efikasnosti na novoizgrađenim objektima za 20% i stariim objektima za 10%				
3.3.3.3.	Izrada energetske karte grada i praćenje energetske efikasnosti bilansa uštede energije	Grad Subotica, EPS, NIS, JP "Toplana", JP "Suboticagas"			
3.3.3.4.	Povećanje učešća obnovljivih energija u odnosu na postojeće u skladu za zakonskom regulativom	Grad Subotica, EPS, NIS, JP "Toplana", JP "Suboticagas"	2013.	Grad Subotica	
3.3.3.5.	Izgradnja informacionog sistema za upravljanje energijom	EPS ,Grad Subotica	2013.	Grad Subotica	Uspostavljen sistem
3.3.3.6.	Izgradnje kogenerativnog postrojenja za proizvodnju električne i toplotne energije na bazi goriva od biomase	Grad Subotica,naučno-istraživačke institucije, Elektrovojvodina, Toplana,poljoprivredne institucije	2013-2022.	Grad Subotica	Izgrađeno postrojenje
3.3.3.7.	Pilot modeli korišćenja solarne energije	Grad Subotica	2013.	Grad Subotica, konkursi donacije	Realizovan projekat
3.3.3.8.	Izrada katastra podzemnih i nadzemnih instalacija	Grad Subotica, JP i JKP			
3.3.3.9.	Sinhrono planiranje infrastrukturnog opremanja Grada	Grad Subotica,JP, JKP	kontinuirano	Grad Subotica	
3.3.3.10.	Investiciono održavanje objekata od javnog interesa	Grad Subotica,Direkcija za izgradnju Grada,Zavod za urbanizam	kontinuirano	Grad Subotica	

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
3.3.3.11.	Inventar JP i ostalih entiteta u okviru svoje nadležnosti na javnim površinama (katastara)				

OBLAST: " DOBRA UPRAVA"

Vizija: Subotica je grad u kojem ljudi vole da žive, biznis teži da se locira, a turisti žele da ga posete.

PRIORITET: 4. DOBRA UPRAVA

Strateški cilj: 4.1. Funkcionisanje odgovorne uprave uz participativno učešće koje počiva na konsenzusu

Specifičan cilj: 4.1.1. Povećanje nivoa usluga lokalne samouprave i potpornih organizacija u cilju razvoja zajednice

4.1.1.1.	Uvođenje sistema kvaliteta u rad uprave	Grad Subotica, PO	2015.	10.000.000 Grad Subotica, PO	Broj optimalizovanih procesa
4.1.1.2.	Održivost kao kriterijum javne nabavke	Grad Subotica, PO	2013.	PO	Broj optimalizovanih procesa

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
4.1.1.3.	Sveobuhvatna evidencija projekata na teritoriji grada	Grad Subotica, PO	2013.	1.500.000 Grad Subotica, PO	Ažurna baza projekata
4.1.1.4.	Unapređenje upravljanja ljudskim resursima	Grad Subotica, PO,donatori	2013.-2022.	300.000 godišnje Grad Subotica, PO i drugi izvori	Podignut nivo efikasnosti i efektivnosti
4.1.1.5.	Pilotiranje programskog budžetiranja	Grad Subotica, PO, JP, JKP, Korisnici budžeta	2014.	200.000 Grad Subotica, PO	Planski dokument budžeta
4.1.1.6.	Razrada interdisciplinarnih mehanizama i njihovo praćenje, praćenje obavljaju definisani nosioci razvoja grada	Grad Subotica, JP, JKP, Korisnici budžeta	2013-2022.	100.000 godišnje Grad Subotica	Definisani procesi
4.1.1.7.	Vođenje evidencije nosilaca razvoja grada	Grad Subotica	2013–2022.	100.000 godišnje Grad Subotica	evidencija
4.1.1.8.	Godišnje zasedanje Partnerske skupštine	Grad Subotica	2013–2022.	100.000 godišnje Grad Subotica	Zapisnik sa sednice

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
4.1.1.9.	Održavanje gradskog mobilijara i saobraćajne infrastrukture/URBANA OBNOVA	Grad Subotica, Direkcija za izgradnju	2013 –2022.	200.000.000 Grad Subotica	Broj intervencija
4.1.1.10.	Izrada studije opravdanosti formiranja gradskih opština	Grad Subotica	2013.	200.000 Grad Subotica	Izrađena studija
Strateški cilj: 4.2. Obezbeđivanje efektivnih i efikasnih usluga građanima i privrednim subjektima uz odgovornost u svakoj prilici					
Specifičan cilj: 4.2.1. Uključivanje u procese evropskih integracija partnera iz svih sektora zajednice					
4.2.1.1.	Iniciranje obrazovnih programa u cilju sticanja praktičnih znanja i veština u implementaciji EU projekata	Grad Subotica, Otvoreni univerzitet	2013-2022.	200.000 godišnje Grad Subotica, donatori	Održane obuke
Strateški cilj: 4.3. Zalaganje za vladavinu pravu, pravičnost i inkluzivnost uz transparentnosti u procesu rada i rezultata u cilju promovisanja dobre uprave					
Specifičan cilj: 4.3.1. Unapređenje promocije Grada					
4.3.1.1.	Promotivni materijal grada	Grad Subotica	2013-2022.	2.000.000 godišnje Grad Subotica	Broj brošura, filmova, fascikli - specifikacija promo materijala

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
4.3.1.2.	Definisanje privrednog, turističkog, kulturno-istorijskog, sportskog i gastronomskog identiteta grada	Grad Subotica, TOGS	2013-2022.	100.000 godišnje Grad Subotica, TOGS, donatori	brošure
4.3.1.3.	Podrška brendiranju novih proizvoda	Grad Subotica, donatori	2013-2022.	100.000 godišnje Grad Subotica, donatori	Broj sertifikata
4.3.1.4.	Razvoj koncepta lokalnih brendova	Grad Subotica	2013-2022.	100.000 godišnje Grad Subotica	Operativni plan
4.3.1.5.	Formiranje zdravstveno – ekološkog identiteta grada	Grad Subotica	2013-2022.	100.000 godišnje Grad Subotica	Prepoznatljiv zdravstveno- ekološki identitet
Specifičan cilj: . 4.3.2. Promocije u cilju privlačenja investicija i otvaranja novih radnih mesta					
4.3.2.1.	Sertifikovanje grada kao okruženja sa povoljnom poslovnom klimom, NALED sertifikat	Grad Subotica, NALED, RO	2013 – 2022.	100.000 godišnje Grad Subotica, NALED	Sertifikat
4.3.2.2.	Unapređenje biznis portala i internet prezentacije grada	Grad Subotica	2013 – 2022.	300.000 godišnje Grad Subotica	Internet prezentacije
4.3.2.3.	Unapređenje marketing plana promocije Subotice	Grad Subotica	2013.	200.000 Grad Subotica	plan

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
4.3.2.4.	Nastupi na sajmovima investicija i nekretnina	Grad Subotica	2013 – 2022.	2.000.000 godišnje Grad Subotica	Broj sajamskih nastupa
4.3.2.5.	Podrška organizovanju sajmova	Grad Subotica	2013 – 2022.	2.500.000 godišnje Grad Subotica, drugi izvori finansiranja, privredni subjekti	Broj sajmova
Specifičan cilj: . 4.3.3. Unapređenje informisanosti građana					
4.3.3.1.	Izrada promotivnih filmova o gradu	Grad Subotica, mediji	2015.	2.500.000 Grad Subotica, drugi izvori finansiranja, privredni subjekti	Izrađeni i distribuirani promotivni filmovi i
4.3.3.2.	Razrada (akcionog) plana informisanja po uzrastima i grupama (mediji, televizijske emisije, škole)	Grad Subotica, mediji	2015.	1.500.000 Grad Subotica, drugi izvori finansiranja, institucije i ustanove	Akcioni plan
4.3.3.3.	Informisanje o radu uprave preko interneta-trojezično	Grad Subotica, mediji	2013.	100.000 godišnje Grad Subotica, drugi izvori finansiranja	Informisani građani

Broj	Projekat	NOSILAC/ PARTNERI	Vreme	Iznos u RSD i izvori finansiranja	INDIKATORI
4.3.3.4.	Plan i razvoj aktivnog dijaloga između lokalne samouprave i građana	Grad Subotica, mediji, Otvoreni univerzitet	2013.	100.000 godišnje Grad Subotica, drugi izvori finansiranja	Aktivna društvena zajednica

Legenda:

UG -Udruženje građana

RO- Republički organi

PO- Pokrajinski organi

TOGS-Turistička organizacija grada Subotica

NSZ-Nacionalna služba za zapošljavanje

JPP-Javno-privatno partnerstvo

CSR-Centar za socijalni rad

Napomena: Cene su bazirane na projekciji troškova drugih, sličnih projekata po kursu 120 RSD/EUR.

Aneks 1: Učesnici u izradi SLOR

- odbornici Grada Subotice (gradonačelnik, zamenik gradonačelnika)
- članovi Gradskog veća
- pomoćnici gradonačelnika
- načelnik Gradske uprave
- sekretari Sekretarijata
- zaposleni u Gradskoj upravi

i predstavnici:

- republičkih i pokrajinskih organa vlasti;
- nacionalnih i verskih zajednica,
- mesnih zajednica,
- obrazovnih, zdravstvenih, socijalnih i kulturnih institucija,
- organizacija, udruženja
- javnih i komunalnih preduzeća,
- privrednih i poljoprivrednih asocijacija-subjekata,
- finansijskih institucija,
- nevladinih i humanitarnih organizacija
- sportskih i omladinskih organizacija,
- medija

i svi zainteresovani za razvoj grada Subotice

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Grad Subotica
Gradonačelnik
Broj: II-021-105/2012
Dana: 29.XI 2012.
Trg slobode 1.
S u b o t i c a

Na osnovu člana 50. Statuta Grada Subotica («Službeni list Opštine Subotica», br. 26/08, 27/08-ispravka i «Službeni list Grada Subotice», br. 46/11) i Odluke o pokretanju procesa izrade Strategije lokalnog održivog razvoja Grada Subotice za period 2012-2021. godine («Službeni list Grada Subotica», br. 32/11),

Gradonačelnik Grada Subotice dana 29.XI 2012. godine, donosi

R E Š E N J E
o obrazovanju i imenovanju Koordinacionog tima za izradu
Strategije lokalnog održivog razvoja (SLOR)

I

Za pokretanje i monitoring, odnosno praćenje procesa izrade Strategije lokalnog održivog razvoja Grada Subotice za period 2012-2021. godine, obrazuje se Koordinacioni tim za izradu Strategije lokalnog održivog razvoja (SLOR) (u daljem tekstu: Koordinacioni tim).

II

Predsednik Koordinacionog tima je Gradonačelnik.

Za članove Koordinacionog tima imenuju se:

1. zamenik Gradonačelnika i član Gradskog veća zadužen za privredu – Blaško Stantić,
2. član Gradskog veća zadužen za međunarodnu i regionalnu saradnju – Marta Dobo,
3. član Gradskog veća zadužen za kulturu – Miloš Nikolić,
4. član Gradskog veća zadužen za zdravstvo, socijalnu zaštitu i zaštitu životne sredine – Atila Čengeri,
5. član Gradskog veća zadužen za obrazovanje – Etela Jerinkić,
6. član Gradskog veća zadužen za sport – Nemanja Simović,
7. član Gradskog veća zadužen za investicije – Dragi Vučković,
8. član Gradskog veća zadužen za poljoprivredu – Šime Ostrogonac,
9. član Gradskog veća zadužen za turizam – Vjekoslav Ostrogonac,
10. član Gradskog veća zadužen za informisanje – Oto Buš,
11. pomoćnik Gradonačelnika za oblast imovinskih i ekonomskih odnosa – Nemanja Komazec,
12. pomoćnik Gradonačelnika za oblast razvoja preduzetništva – Ljuben Hristov,
13. pomoćnik Gradonačelnika za oblast mesnih zajednica – Olivija Urban,
14. pomoćnik Gradonačelnika za oblast investicija i komunalnog uređenja – Nebojša Janjić,
15. načelnik Gradske uprave, sekretar Sekretarijata za opštu upravu i zajedničke poslove – Marija Ušumović Davčik,
16. sekretar Sekretarijata za lokalni ekonomski razvoj, privredu, poljoprivredu, komunalne poslove i zaštitu životne sredine – Suzana Dulić,
17. sekretar Sekretarijata za finansije – Dubravka Rodić,
18. sekretar Sekretarijata za društvene delatnosti – Franjo Horvat,
19. sekretar Sekretarijata za građevinarstvo i imovinu – Ana Lacković,
20. sekretar Sekretarijata za inspekcijsko-nadzorne poslove – Zoran Prčić.

III

Koordinacioni tim ima sledeću ulogu i zadatke:

- organizovanje i učešće u izradi predloga objedinjenog strateškog plana održivog razvoja,
- praćenje i procena realizacije projekata, projektnih zadataka i realizacije i primene strateškog plana,
- organizovanje i učešće u izradi predloga godišnjeg akcionog plana za implementaciju Strategije lokalnog održivog razvoja, koji se dostavlja Gradskom veću Grada Subotica na razmatranje,
- predlaganje izmena i dopuna postojećeg strateškog plana održivog razvoja kao i akcionog plana,
- nadzor i opšta koordinacija procesa izrade SLOR-a,

- podrška i očuvanje interesa u izradi SLOR-a,
- uzajamno informisanje i povezivanje (pomoću Koordinatora i Tima za izradu Strategije) Gradskog veća, Skupštine Grada Subotica i partnerskog foruma,
- participacija i ulazne informacije od tehničkog osoblja SLOR-a radnim grupama,
- vođenje i koordinacija sistemom upravljanja u toku faze sprovođenja Strategije,
- podnošenje godišnjeg izveštaja Skupštini Grada Subotica.

IV

Koordinaciono telo, po potrebi, inicira angažovanje stručnih lica i predstavnika iz odgovarajućih oblasti i delatnosti.

V

Stupanjem na snagu ovog rešenja prestaje da važi Rešenje o obrazovanju i imenovanju Koordinacionog tima za izradu Strategije lokalnog održivog razvoja (SLOR) broj II-021-48/2012 od 13. jula 2011. godine.

VI

Ovo rešenje stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u «Službenom listu Grada Subotice».

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Grad Subotica
Gradonačelnik
Broj: II-021-48/2011
Dana: 13.07.2011. godine
Trg slobode 1.
S u b o t i c a

Na osnovu člana 50. Statuta Grada Subotica («Službeni list Grada Subotica», br. 26/08, 27/08-ispravka) i Odluke o pokretanju procesa izrade Strategije lokalnog održivog razvoja Grada Subotice za period 2012-2021. godine («Službeni list Grada Subotica», br.32/11), Gradonačelnik donosi

R E Š E N J E
O OBRAZOVARANJU I IMENOVANJU KOORDINACIONOG TIMA ZA IZRADU
STRATEGIJE LOKALNOG ODRŽIVOOG RAZVOJA (SLOR)

I

Za pokretanje i monitoring, odnosno praćenje procesa izrade Strategije lokalnog održivog razvoja Grada Subotice za period 2012-2021. godine, obrazuje se Koordinacioni tim za SLOR (u daljem tekstu: Koordinacioni tim).

Koordinacioni tim obrazuje se na period od 2012-2021. godine.

II

Predsednik Koordinacionog tima je Gradonačelnik.

Za članove Koordinacionog tima imenuju se:

1. Zamenik gradonačelnika - Pero Horvacki
2. Član Gradskog veća, zadužen za privredu - Laslo Karai
3. Član Gradskog veća, zadužen za međunarodnu i regionalnu saradnju - Erika Kudlik
4. Član Gradskog veća, zadužen za komunalne delatnosti i zaštitu životne sredine - Suzana Dulić
5. Član Gradskog veća, zadužen za socijalnu zaštitu i zdravstvo - Marija Biači
6. Član Gradskog veća, zadužen za obrazovanje i kulturu - Slobodan Čamprag
7. Član Gradskog veća, zadužen za sport, omladinu i turizam - Nemanja Simović
8. Pomoćnik gradonačelnika za investicije i razvoj - Duško Guslov
9. Pomoćnik gradonačelnika za infrastrukturu - Jasmin Šečić
10. Pomoćnik gradonačelnika za oblast razvoja kulturno-prosvetne delatnosti i racionalizaciju školske mreže - Ljubica Kiselički

11. Pomoćnik gradonačelnika za oblast marketinga i promociju potencijala grada Subotice
- Aleksandar Grubor
12. Načelnik Gradske uprave, sekretar Sekretarijata za opštu upravu i zajedničke poslove
- Marija Ušumović Davčik
13. Sekretar Sekretarijata za lokalni ekonomski razvoj, privredu, poljoprivredu,
komunalne poslove i zaštitu životne sredine - Matilda Seker
14. Sekretar Sekretarijata za finansije - Dubravka Rodić
15. Sekretar Sekretarijata za društvene delatnosti - Franjo Horvat
16. Sekretar Sekretarijata za građevinarstvo i imovinu - Ana Lacković
17. Sekretar Sekretarijata za inspecijsko-nadzorne poslove - Zoran Prćić.

III

Koordinacioni tim ima sledeću ulogu i zadatke:

- organizovanje i učešće u izradi predloga objedinjenog strateškog plana održivog razvoja,
- praćenje i procena realizacije projekata, projektnih zadataka i realizacije i primene strateškog plana,
- organizovanje i učešće u izradi predloga godišnjeg akcionog plana za implementaciju Strategije lokalnog održivog razvoja, koji se dostavlja Gradskom veću Grada Subotica na razmatranje,
- predlaganje izmena i dopuna postojećeg strateškog plana održivog razvoja kao i akcionog plana,
- nadzor i opšta koordinacija procesa izrade SLOR-a
- podrška i očuvanje interesa u izradi SLOR-a
- uzajamno informisanje i povezivanje (pomoću Koordinatora i Tima za izradu Strategije) Gradskog veća, Skupštine Grada Subotica i partnerskog foruma
- participacija i ulazne informacije od tehničkog osoblja SLOR-a radnim grupama
- vođenje i koordinacija sistemom upravljanja u toku faze sprovođenja Strategije
- podnošenje godišnjeg izveštaja Skupštini Grada Subotica

IV

Koordinaciono telo, po potrebi, inicira angažovanje stručnih lica i predstavnika iz odgovarajućih oblasti i delatnosti.

Aneks 2: SWOT tabele

SWOT analiza: Ekonomski razvoj

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - geosstrateški položaj - Jezero Palić, kao turistička destinacija - plodno poljoprivredno zemljište - pojedini sektori poljoprivrede - organska proizvodnja - potencijali prerađivačke industrije - postojanje uslužno-zanatskog sektora - korpus usluga – mala privreda - obratiti veću pažnju na postojeće privredne subjekte –MSP - dobra komunalna i saobraćajna infrastruktura gradskog jezgra - institucije podrške (agencije, komora, BIS, PTP i Park Palić) - industrijska zona, Slobodna zona, klasteri - konkurentna cena radne snage - dobra ponuda obrazovnih institucija - kvalitetno osnovno obrazovanje - tradicija stručnosti radne snage - očuvana tradicionalna znanja - spremnost i otvorenost ka inovacijama - odgovorna, vredna, odana radna snaga, dobre radne navike - multietničnost i višejezičnost - prepoznatljivi brendovi - međunarodni projekti - poslovnost i efikasna uprava - internacionalne kompanije - proces integracije EU - planska dokumentacija - dobra reputacija grada - studentski grad - kulturna ponuda-međunarodna kulturna saradnja i manifestacije 	<ul style="list-style-type: none"> - visoka nezaposlenost - loša privatizacija i loša struktura - odliv mozgova, emigracija - nepovoljna starosna struktura - nedovoljno poznavanje stranih jezika - infrastruktura – nedovoljna, i neadekvatno održavanje - Palić - stanje jezera – kvalitet vode - lanac vrednosti u poljoprivredi - zastoj u investicijama - nedovršeni kapitalni projekti, nedostatak finansijskih sredstava - skupe komunalne usluge - netransparentnost i nekonsultativnost pri promeni planova GP, PDR... - saradnja među institucijama (neusaglašenost) - smeštajni kapaciteti - Palić - nepostojanje sektora zasnovanih na znanju - neusaglašenost potreba privrede i obrazovnog sistema - neefikasne procedure prilagođavanja obrazovnog sistema privredi - neodgovarajući obrazovni kadar (u slučaju inovativnih tehnologija) - nedostatak praktičnog znanja u obrazovanju - sistem edukacije u preduzeću, nedostatak sektorske obuke, praktičnog znanja - neprepoznavanje tradicionalnih znanja - saradnja – povezivanje teorije i prakse - nedovoljna saradnja sa malim i srednjim preduzećima iz okruženja (integracija malih privrednika ka velikim sistemima) - slaba saradnja i uticaj između građanstva (nosilaca privrede) i vlasti - neadekvatna saradnja između politike i struke - prekomerna administracija

	<ul style="list-style-type: none"> - odnos javnih preduzeća i budžeta grada - ograničeno radno vreme (institucije, servisi, obdaništa) - loše sistemsko rešenje zaduživanja pojedinih JKP - neefikasnost gradskog pravosuđa
MOGUĆNOSTI	PRETNjE
<ul style="list-style-type: none"> - gestrateški položaj – razvoj pratećih usluga vezano za saobraćaj - neiskorišćeno poljoprivredno zemljište (peščara) - koncept ruralnog razvoja kao princip - organska i integralna poljoprivreda - gradsko jezgro, prigradska naselja i Palić – svi segmenti turizma - PTP i Park Palić - industrijska tradicija grada - jačanje klastera - IT tehnologije - ekonomski aspekt iskorišćenosti alternativnih izvora energije (usluge) - geotermalne vode - jača povezanost obrazovnog sistema sa potrebama privrede - postojanje neformalnog obrazovanja - bolja povezanost baze NSZ (nezaposlenih) - pristup donatorskim izvorima i fondovima - proces integracije i približavanja EU - pripadnost euroregionu (DKMT) - partnerstvo sa drugim gradovima i opština - tradicionalne višečlane porodice - vazdušni saobraćaj 	<ul style="list-style-type: none"> - bela kuga - beda i siromaštvo - materijalna bezbednost – ugrožena (loša zakonska regulativa – previsok prag primenjivosti krivičnog zakona) - visok stepen nesigurnosti i nestabilnosti - nepovoljna obrazovna struktura nezaposlenih - centralizacija – u sistemu upravljanja, ka Novom Sadu - politika i struka (neodgovarajući odnos) - konkurenција (industrijske zone u blizini) - zakoni koji preferiraju nerazvijena područja – neadekvatna kategorizacija - nedovoljno usaglašeni mehanizmi - zastupljena konvencionalna poljoprivreda - lanac vrednosti u poljoprivredi

SWOT analiza: Društveni razvoj

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - Stručno znanje, veštine i iskustvo - Postojanje velikog broja institucija - Infrastruktura (objekti, oprema) - Zastupljena je široka lepeza usluga u svim oblastima društvene zajednice - Geografski položaj grada - Multikulturalnost i etnička raznolikost - Poljoprivreda, tradicija turizma - Visok stepen senzibiliteta za potrebe marginalizovanih grupa - Bogata kulturna baština - Interkulturnalnost - Jak obrazovni kadar - Postojanje seoskih škola - Razvijen NVO sektor - Razvijena građanska svest - Kulturna ponuda - Visok stepen socijalne kulture građana (poštovanje pravila, normi i reda u svakodnevnom životu) 	<ul style="list-style-type: none"> - Odlazak velikog broja mladih, zbog nemogućnosti zapošljavanja i rešavanja stambenih problema - Nepostojanje strategije u svim oblastima, loša implementacija i transparentnost postojećih - Nedovoljno sagledavanje sopstvenih slabosti - Nedovoljna građanska inicijativa - Neusklađenost između ekonomske opravdanosti i potreba stanovništva - Veliki uticaj politike i nacionalnih saveta u donošenju odluka i izboru prioriteta - Nefunkcionalno ulaganje sredstava - Nepostojanje pronatalitete politike - Nepostojanje omladinske politike - Nepostojanje strategije predškolskog obrazovanja i ekonomskog razvoja - Nekontinuiranost strategije obrazovnog sistema - Neinstitucionalni status nevladinih organizacija - Republike i Pokrajine - Nesistematzovana saradnja - Nije jasno definisna potreba tržišta za određenim zanimanjima i znanjima, a time je prisutna i neusklađenost obrazovnog sistema sa potrebama tržišta - Nepostojanje kancelarije za rodnu ravnopravnost - Nepostojanje univerziteta - Neodržavanje objekata i opreme - Nepostojanje i nepripremljenost kadrova za visoke tehnologije - Nedovoljna informisanost građana o pravima i uslugama koje mogu ostvariti - Nedovoljno sredstava za promociju - Opterećenost nezaraznim bolestima (dijabetes, kardio bolesti) - Broj i raspored objekata u zdravstvenom sektoru nije usklađen

	<p>sa potrebama stanovništva</p> <ul style="list-style-type: none"> - Broj i veličina objekata predškolske ustanove nisu usklađeni sa potrebama - Zastoj u investicijama na svim nivoima (Problem obezbeđivanja sredstava za rad za promociju zdravlja) - Neusklađenost u geografskom rasporedu institucija - Neopremljenost škola i domova zdravlja - Mali iznos za roditeljski dodatak (1 dete) - Zbog malog broja učenika po odeljenjima manji je iznos transfera iz Republike i Pokrajine - Nepostojanje sigurne kuće - Nepovezanost NVO institucija - Prevelik broj KUD-a
MOGUĆNOSTI	PRETNJE
<ul style="list-style-type: none"> - Partnerski pristup lokalne samouprave - Informacione tehnologije - Stručno znanje, veštine i iskustvo i bolje iskorišćavanje stručnog znanja i potencijala u cilju unapređivanja kvaliteta rada - Usklađivanje kadrovske i finansijskih potencijala sa karakteristikama regiona - Da se na rukovodeće položaje i organe upravljanja biraju stručni ljudi - Da se na osnovu kvaliteta rada ostvari veći deo sredstava iz Pokrajine i Republike - Multisektorska saradnja i primena primera dobre - Nastavak evropske integracije - Unapređivanja kvaliteta rada kroz stručne edukacije i obuke - Razvijanje javno-privatnog partnerstva 	<ul style="list-style-type: none"> - Centralizacija sredstava - Ekonomski kriza, siromaštvo i visoka nezaposlenost - Vlast zastupa lični interes - Nepostojanje zakonske regulative u određenim oblastima - Zakonska regulativa; (Nacionalni saveti i njihov značaj i uticaj u oblasti obrazovanja i kulture) - Neusklađenost zakonske regulative sa praksom - Rigidnost sistema - Neusklađenost broja zaposlenosti i prisutne patologije –broj zaposlenih se određuje po broju stanovnika - Prisutan sindrom sagorevanja stručnih radnika zbog obima i težine posla - Najavljeni model finansiranja primarne zdravstvene zaštite - Indiferentnost građana - Problem ilegalnih prelazaka graničnog prelaza

SWOT analiza: Zaštita životne sredine

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - znanje (visok stepen obrazovanosti), mreža obrazovanja - stručnost nevladinog sektora - postojanje prirodnih resursa(obradivo poljoprivredno zemljište, šumski pojas, resurs vode...) - postojanje zaštićenih prirodnih dobra (Palić, Ludaš, Selevanj, Subotičke peščare) i racionalnog korišćenja prirodnih resursa - očuvanost ruralnog prostora - geografski položaj - nepostojanje velikih industrijskih zagađivača - braunfeld lokacije (Zorka, Sever, kasarna) - graditeljsko nasleđe - prečišćavanje otpadnih voda - organizovano odnošenje komunalnog otpada - Jezero Palić - tradicija proizvodnje u organskoj poljoprivredi - postojanje planskih dokumenata - biciklistički saobraćaj 	<ul style="list-style-type: none"> - slab nadzor nad zakonskom regulativom - netransparentnost i nekonsultativnost pri promeni projektnih rešenja, planova GP, PDR - neadekvatna eksploatacija vodnih resursa - nerešena nasleđena zagađenja - nerešeni otvoreni kanali za atmosferske vode - nerešeni otvoreni kanali za otpadne vode - brojna individualna ložišta sa lošim sagorevanjem i materijalima za loženje - nerešen tranzitni saobraćaj - zagađenje saobraćajem i aeroalergenima - neefikasnost javnog saobraćaja - energetska neefikasnost - nerešeno odlaganje mulja sa UPOV-a - nerešeno stanje kvaliteta vode jezera Palić - tačkasti zagađivači životne sredine - industrijska područja predviđena GP (Azohem...) - neadekvatno održavanje i nadzor šumskog pojasa - nezaokruženo upravljanje KČO i drugih tokova otpada - nedovoljna međusektorska saradnja struke i politike (npr. jezero Palić)
MOGUĆNOSTI	PRETNjE
<ul style="list-style-type: none"> - kongresni, edukativni i eko turizam - transparentnost svih aktivnosti i rešenja - reindustrializacija u skladu sa zelenim i resursno efikasnim 	<ul style="list-style-type: none"> - političke promene - nemensko i neracionalno korišćenje prostora - ugrožavanje prirodnih staništa - ograničeni vodni resursi

<p>tehnologijama</p> <ul style="list-style-type: none"> - graditeljsko nasleđe - usluge ekosistema - reciklaža upotrebljenih voda i regulisanje nivoa podzemnih voda - povećanje stepena organske proizvodnje - urbana obnova - sprovođenje energetske efikasnosti - poboljšanje javnog saobraćaja - izgradnja regionalne deponije - razvijanje reciklažnih aktivnosti - upotreba biomase i korišćenje geotermalne energije - razvijanje turizma na Paliću - usaglašavanje započetih i novih projekata - zaokruživanje sistema zaštite prirode - izrada odgovarajućih uputstava (u cilju racionalizacije potrošnje resursa) - političke promene - razvijanje biciklističkog saobraćaja 	<ul style="list-style-type: none"> - klimatske promene - Paličko jezero - neopravdano odstupanje od planskih rešenja na zahtev investitora - nekontrolisan razvoj industrije - nedostatak finansijskih sredstava - neusklađenost planske i tehničke dokumentacije - dugogodišnje neulaganje u biciklistički saobraćaj
--	--

Aneks 3: Indikatori održivosti

Indikator br. 1

TEMA: ŽIVOTNA SREDINA - VODA
INDIKATOR: Kvalitet površinskih voda

Prema rezultatima merenja kvaliteta površinskih i podzemnih voda, tokom 2011. godine, zahtevani kvalitet vode reke Kereš je II kategorija, dok je stvarna klasa VK stanje, odnosno najzagađenje i potpuno neupotrebljive vode. Među najveće industrijske zagađivače po količini otpadnih voda sapadaju: Fresh&Co, Pionir, Mlekara, Sever i Veterinarski zavod

Indikator br. 2

TEMA: ŽIVOTNA SREDINA - VODA
INDIKATOR: Upravljanje otpadnim vodama u gradskim sredinama

Upravljanje otpadnim vodama u gradskim sredinama	primarno	sekundarno i tercijerno	bez prečišćavanja
Republika Srbija 2007	1%	7%	92%
Grad Subotica 2011	23.040 m ³ 0,2%	11.351.532 m ³ 99,98%	-

UPOV u Subotici prečišćava otpadnu vodu pored primarnog i sekundarnog prečišćavanja i smanjenjem sadržaja N i P (tercijerno prečišćavanje) i to od ukupno pristigle vode na prečistač 11.351 523 m³, primarno je obrađeno 23.040 m³ (taloženjem 0,2%) a ostatak tercijerno.

Indikator br. 3

TEMA: ŽIVOTNA SREDINA - VAZDUH
INDIKATOR: Broj dana sa lošim kvalitetom vazduha

		2006	2007	2008	2009
S02	Srednja vrednost	2	5	5	3
	Broj dana > GVI (50µg/m ³)	0	0	0	0
	Maks. dnevna vrednost	37	83	26	25
Dim (Čađ)	Srednja vrednost	30	26	41	15
	Broj dana > GVI (50µg/m ³)	47	60	29	9
	Maks. dnevna vrednost	267	130	149	96
NO ₂	Srednja vrednost	23	23	35	14
	Broj dana > GVI (60µg/m ³)	0	1	0	0
	Maks. dnevna vrednost	85	100	81	37

Izvor – Agencija za zaštitu životne sredine: "Izveštaj o stanju životne sredine u Republici Srbiji za 2006. – 2009. godinu"

Na kvalitet vazduha u Gradu najveći uticaj ima prašina sa poljoprivrednih zemljišta koja nisu prekrivena višegodišnjom vegetacijom, a ne postoji i odgovarajući zaštitni zeleni pojas oko naseljenih mesta. I pored sve veće gasifikacije grada, sagorevanje fosilnih i drugih čvrstih goriva i dalje predstavlja značajan vid grejanja tokom zimskog perioda. Tranzitni saobraćaj prolazi kroz centar grada što, u toplim danima bez vetra, predstavlja ozbiljan izvor zagađenja vazduha. Kako još ne postoji katastar zagađivača, nije moguće utvrditi pojedinačna industrijska postrojenja koja imaju značajniju emisiju.

Indikator br. 4

**TEMA: ŽIVOTNA SREDINA – KORIŠĆENJE ZEMLJIŠTA I
BIODIVERZITET**
INDIKATOR: Zaštićene oblasti

Zaštićene oblasti	ha	%
Republika Srbija	522138	5.91
Grad Subotica	7083,04	7.03
Grad Subotica – sa zaštićenim zonama	12087,39	12.00

Na teritoriji Grada Subotice nalazi se dva specijalna rezervata prirode (SRP «Ludaško jezero», SRP «Selevenjske pustare»), jedan predeo izuzetnih odlika (PIO «Subotička peščara») i jedan park prirode (PP «Palić»). Područja su stavljena su pod zaštitu radi očuvanja biološke i predeone raznovrsnosti, očuvanja prirodnih i stvorenih vrednosti prostora i očuvanja ugroženih vlažnih, peščarskih, stepskih i zaslanjenih staništa Panonskog basena. Predstavljaju značajna mesta za gnezđenje, ishranu i odmaranje ptica na njihovom migratornom putu. Zbog svog geografskog položaja, imaju funkciju važnih prekograničnih ekoloških koridora.

(Napomena: u prikazane površine pod zaštitom u Specijalnom rezervatu prirode "Selevenjske pustare" uračunati su samo delovi na području grada Subotica, dok je površina koja pripada opštini Kanjiža izostavljena)

Indikator br. 5

TEMA: ŽIVOTNA SREDINA – KORIŠĆENJE ZEMLJIŠTA
INDIKATOR: Napušteno i zagađeno zemljište

Napušteno i zagađeno zemljište	ha	%
Republika Srbija		
Grad	132	1.31

"Zorka" – 57 ha

Deponija "Aleksandrovačka Bara" – 32 ha

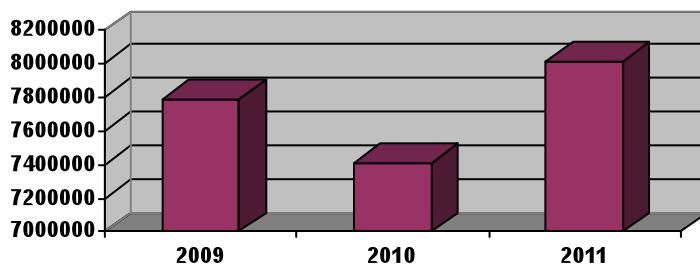
Divlje deponije – na 53 lokacije – 43 ha

Indikator br. 6

TEMA: ŽIVOTNA SREDINA – LOKALNI SISTEM PREVOZA
INDIKATOR: Javni prevoz

Javni prevoz	2009	2010	2011
Broj putnika u lokalnom putničkom saobraćaju	7.795.020	7.415.201	8.012.315

Broj putnika u lokalnom saobracaju

Ukupan broj putnika u lokalnom saobraćaju dosta oscilira iz godine u godinu. U 2010. godini ukupan broj putnika je opao za oko 380.000 u odnosu na 2009. godinu, dok je u 2011. godini porastao za oko 600.000 u odnosu na 2010. godinu.

U gradu postoji organizovan lokalni sistem prevoza putnika. Prevoz putnika vrši JP "Suboticatrans", čija mreža linija gradskog saobraćaja broji 9 linija, a mreža linija prigradskog i međumesnog saobraćaja broji 17 linija. Pored subotičkog prevoznika, međugradski prevoz putnika vrše mnogobrojni autoprevoznici kao što su: "Severtrans", "Nišekspres", "Lasta", "Autoprevoz Čačak", "Kulatrans" i dr.

U gradu postoji veoma razvijena mnogobrojna mreža taxi udruženja.

Indikator br. 7

TEMA: ŽIVOTNA SREDINA - OTPAD

INDIKATOR: Opštinski otpad po vrsti odlaganja

Opštinski otpad po vrsti odlaganja	Deponija, t i %	Spaljen otpad, t i %	Recikliran, t i %	Procena kolicine otpada koja zavrsava bez ikakvog upravljanja, %
Republika Srbija 2007	53828	-		
Opština 2010	56038	-	227t, 0.4%	55 811, 99,6%
Opština 2011	53468	-	750t, 1.4%	52 718, 98.6%

Količine otpada na postojećim divljim deponijama koje su registrovane na području grada Subotica nisu procenjene.

Kako je kolska vaga na ulazu u gradsku deponiju montirana 2011., količine otpada za prethodne godine su date na osnovu procene.

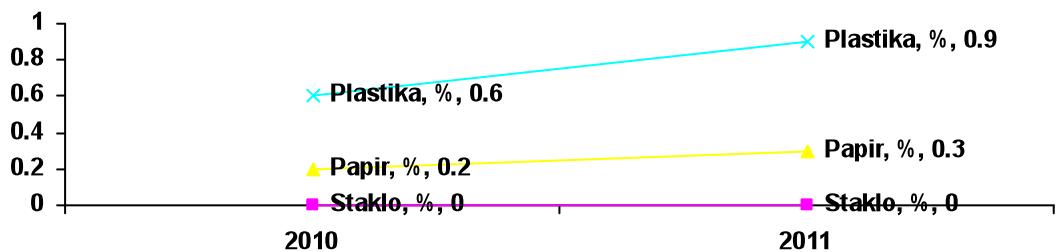
Indikator br. 8

TEMA: ŽIVOTNA SREDINA - OTPAD

INDIKATOR: Reciklirani otpad

Reciklirani otpad	Ukupno, t	Staklo, t i %	Papir, t i %	Plastika, t i %	Ostalo, t i %
Opština 2010	227		104t, 0.2%	123t, 0.6%	-
Opština 2011	750		272t, 0.3%	478t, 0.9%	-

Reciklirani otpad, %

Selektivni centar za ambalažni otpad počeo je s radom avgusta 2010.
Radi se na unapređenju primarne selekcije

Indikator br. 9

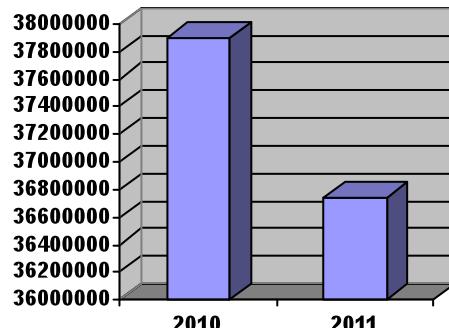
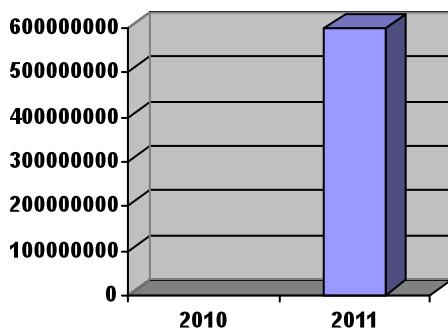
TEMA: ŽIVOTNA SREDINA

INDIKATOR: Ukupna potrošnja energije podeljena po vrsti goriva

Ukupna potrošnja energije podeljena po vrsti goriva	Struja, KWh	Gas, m3 (1-domaćinstva, 2-toplana, 3-ostalo)
Grad 2010		<ol style="list-style-type: none"> 1) 10 477 708 2) 13 094 000 3) 14 319 289 <p>ukupno: 37 890 997</p>
Grad 2011	597 256 173	<ol style="list-style-type: none"> 1) 10 106 565 2) 11 710 000 3) 14 919 872 <p>ukupno: 36 736 437</p>

struja, KW

gas, m³

Jedini podatak koji je moguće utvrditi sa potpunom tačnošću je potrošnja zemnog gasa. U odnosu na potrošnju zemnog gasa u 2010. godini, potrošnja gasa u 2011. godini je bila manja za 3,05%. Ukupna potrošnja zemnog gasa u 2011. godini je iznosila 36.736.437 m³. Od te količine, domaćinstva su potrošila 10.106.565 m³, Toplana 11.710.000 m³ a privreda 14.919.872 m³.

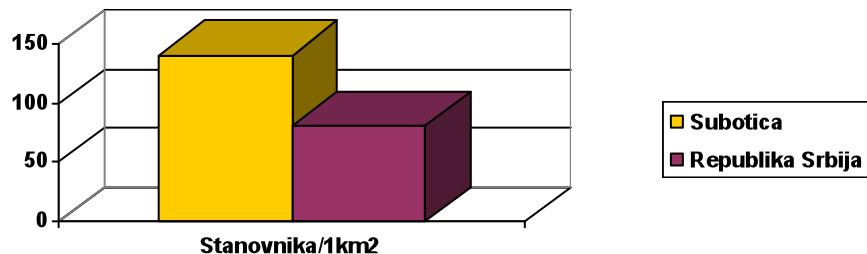
Indikator br. 10

TEMA: STANOVNIŠTVO, OBRAZOVANJE, KVALITET ŽIVOTA

INDIKATOR: Gustina naseljenosti

Opis	broj stanovnika - popis 2002.	Površina u km ²	Gustina naseljenosti u 2002. - br. stanovnika po 1 km ²
Republika Srbija	7.186.862	88361	81
Subotica	141.554	1007	141

Gustina naseljenosti u 2002.

Izvor: RSZ „Popis stanovništva, domaćinstava i stanova 2011. u Republici Srbiji – Stanovništvo: Knjiga 1 – Nacionalna pripadnost“

Poređenjem vrednosti na nivou Republike i grada, može se uočiti, da gustina naseljenosti u gradu Subotici premašuje republički prosek za 74%. Međutim, u skladu sa važećim klasifikacijom Grad spada u ruralna područja jer je gustina naseljenosti manja od 150 stanovnika/km².

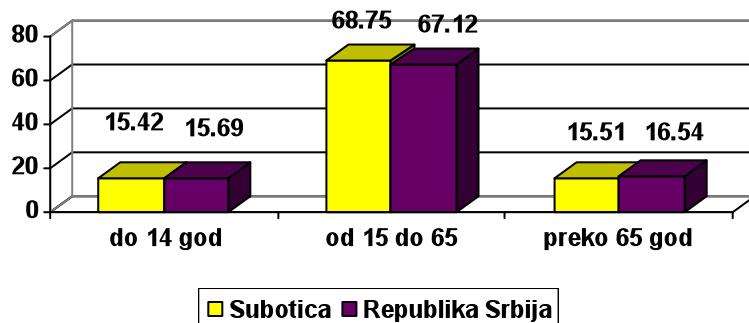
Indikator br. 11

TEMA: STANOVNOSTVO, OBRAZOVANJE, KVALITET ŽIVOTA

INDIKATOR: Stanovništvo prema starosti

God	Ukupno stanovništvo		Stanovništvo do 14 godina starosti		Stanovništvo od 15 do 65 godina starosti		Stanovništvo preko 65 godina starosti		Učešće stanovništva do 14 godina starosti (%)		Učešće stanovništva od 15 do 65 godina starosti (%)		Učešće stanovništva preko 65 godina starosti (%)	
	Su	RS	Su	RS	Su	RS	Su	RS	Su	RS	Su	RS	Su	RS
Po popisu 2002.	148401	7498001	22882	1176770	102020	5032805	23021	1240505	15,42	15,69	68,75	67,12	15,51	16,54

Procenat učešća stanovništva prema starosti

Izvor: RSZ „Opštine u Srbiji 2011.”; Tabela 3.2 – Osnovni kontigenti stanovništva po popisu 2002.; Tabela 3.13 – Osnovni kontigenti i indikatori stanovništva

Poredenjem vrednosti učešća određenih starosnih kategorija stanovništva u ukupnom broju na nacionalnom i lokalnom nivou, zaključuje se sledeće:

Učešće stanovništva do 14 god. starosti u gradu Subotici je manje od republičkog proseka za 0,27%.

Učešće stanovništva od 15 do 65 god. starosti u gradu Subotici je veće od republičkog proseka za 1,63%.

Učešće stanovništva preko 65 god. starosti u gradu Subotici je manje od republičkog proseka za 1,03%.

Navedeni indikatori ukazuju na negativan demografski trend, kako u gradu Subotici, tako i u Republici. Pored toga, u Subotici, prosečna starost iznosi 41,12 godina, dok indeks starenja iznosi 109,60. Indikativan je i podatak da se iz godine u godinu smanjuje broj novorođenih, dok broj umrlih ostaje na istom nivou.

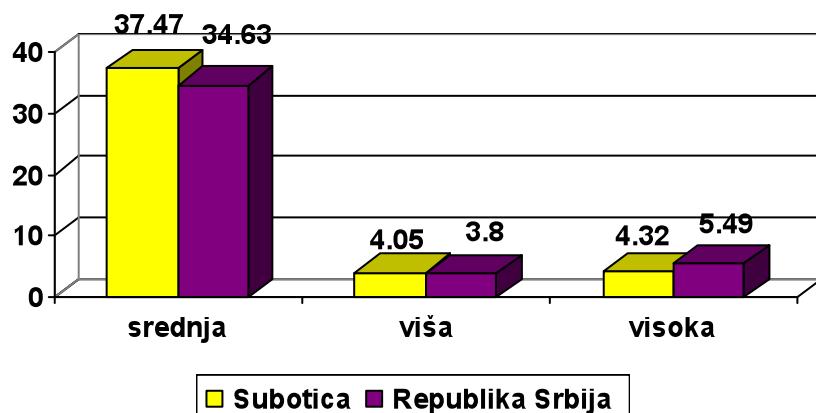
Indikator br. 12

TEMA: STANOVNOSTVO, OBRAZOVANJE, KVALITET ŽIVOTA

INDIKATOR: Udeo stanovnika sa završenom srednjom, višom i visokom školom

God	Ukupno stanovništvo		Stanovništvo sa srednjom školom		Stanovništvo sa visokom školom		Stanovništvo sa visokom školom		Učešće stanovništva sa srednjom školom (%)		Učešće stanovništva sa višom školom (%)		Učešće stanovništva sa visokom školom (%)	
	Su	RS	Su	RS	Su	RS	Su	RS	Su	RS	Su	RS	Su	RS
Po popisu 2002	148401	7498001	55608	2596348	6010	285056	6418	411944	37,47	34,63	4,05	3,80	4,32	5,49

Procenat učešća stanovništva prema stručnoj spremi

Izvor: RSZ – Popis 2002. Stanovništvo 4, Tabela 1

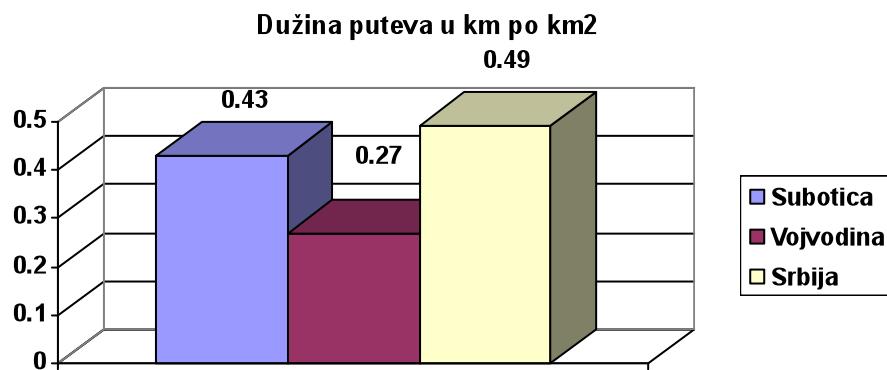
Poređenjem navedenih vrednosti na nacionalnom i lokalnom nivou utvrđuje se sledeće:
Učešće stanovništva sa srednjom školom u gradu Subotici je veće u odnosu na republički prosek za 2,84%.
Učešće stanovništva sa višom školom u gradu Subotici je veće u odnosu na republički prosek za 0,25%.
Učešće stanovništva sa visokom školom u gradu Subotici je manje u odnosu na republički prosek za 1,17%. Uzrok tome treba potražiti u tome što se mnogi mladi, po završetku studija, ne vraća u Suboticu.
Postojeći obrazovni kapaciteti (35 osnovnih, 10 srednjih, 2 više škole i 3 fakulteta), predstavljaju dobru osnovu za pozitivnu promenu „obrazovne slike“ grada.

Indikator br. 13

TEMA: INDIKATORI USLOVA ŽIVOTA I BLAGOSTANJA
INDIKATOR: Dužina puteva u km po km²

Opis	Dužina puteva u km	Površina km ²	Dužina puteva u km po km ²
Republika Srbija	43258	88407	0,49
Vojvodina	5924	21588	0,27

Subotica	435	1007	0,43
----------	-----	------	------

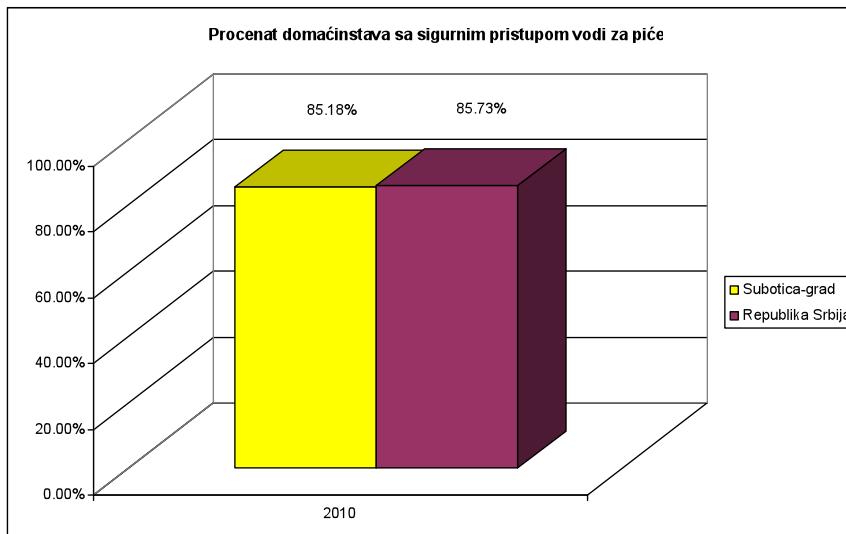

Izvor: RZS „Opštine u Srbiji 2011.“ Tabela 15.1

Poređenjem vrednosti na nacionalnom i lokalnom nivou može se videti da je dužina puteva u km/km² u Subotici manja za 12%. Međutim, bez obzira na dužinu puteva, ono što predstavlja prednost grada Subotice je njen geografski položaj, odnosno „kapija Evrope“. Naime, kroz teritoriju Subotice prolazi jedan od najvažnijih putnih pravaca tzv. Koridor X.

Indikator br. 14	TEMA: STANOVNIŠTVO, OBRAZOVANJE, KVALITET ŽIVOTA
	INDIKATOR: Procenat domaćinstava sa sigurnim pristupom vodi za piće

Region Oblast Grad	Ukupan broj domaćinstava (procena)	Broj domaćinstava priključenih na vodovodnu mrežu	Procenat domaćinstava sa sigurnim pristupom vodi za piće
Republika Srbija	2,451,733	2,101,766	85.73%
Subotica-grad	53,624	45,678	85.18%

Izvor: RSZ „Opštine u Srbiji 2011.“ – Tabela 11.1 Javni vodovod i kanalizacija

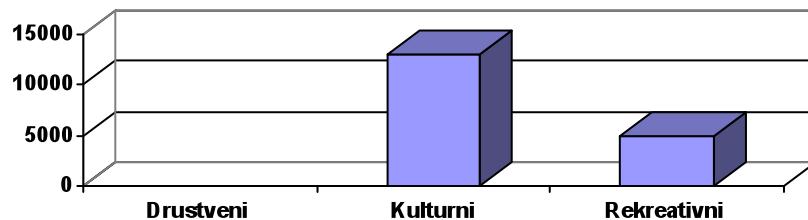
Napomena: Za broj domaćinstava na nacionalnom i lokalnom nivou korišćena je procena u kretanju broja domaćinstava u odnosu na zvaničan podataka iz 2002., tako što je uzeto kretanje u broju stanovništva i isti procenat smanjenja je primenjen na broj domaćinstava.

Indikator pokazuje da je procenat domaćinstava sa sigurnim pristupom vodi za piće manji od nacionalnog nivoa za svega 0,55%.

Indikator br. 15	TEMA: STANOVNISTVO, OBRAZOVANJE, KVALITET ŽIVOTA INDIKATOR: Broj stanovnika na jedan objekat društvenih, kulturnih, rekreativnih aktivnosti
-------------------------	--

Opština	Ukupan broj stanovnika	Broj društvenih objekata	Broj kulturnih objekata	Broj objekata za rekreaciju	Broj stanovnika na jedan društveni objekat	Broj stanovnika na jedan objekat kulture	Broj stanovnika na jedan rekreativni objekat
Subotica	141.554		11	29		12.868,5	4.881,2

Broj stanovnika na jedan društveni objekat, objekat kulture i rekreativni objekat

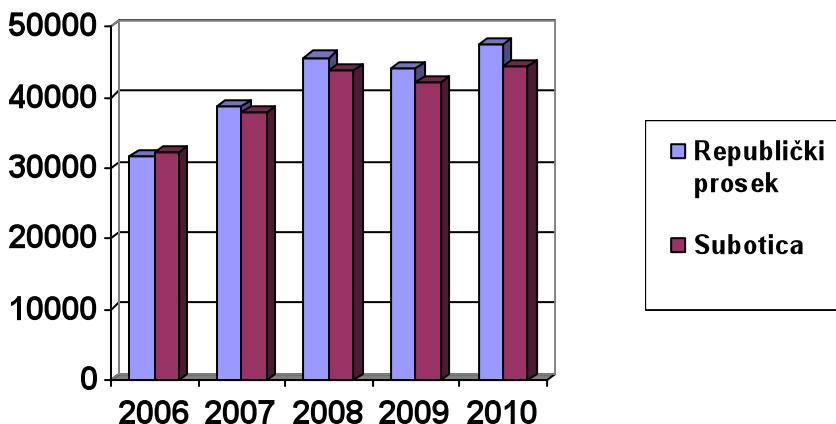
Stanje 2011. godine

Subotica ima 2 gradska stadiona, 7 sportskih centara, 7 ostalih sportskih otvorenih objekata, 13 fudbalskih terena koji su registrovani za takmičenje, kao i preko 150 sportskih klubova i strukovnih saveza.

Indikator br. 16	TEMA: EKONOMSKI RAZVOJ INDIKATOR: Prosečna bruto i prosečna neto zarada
-------------------------	--

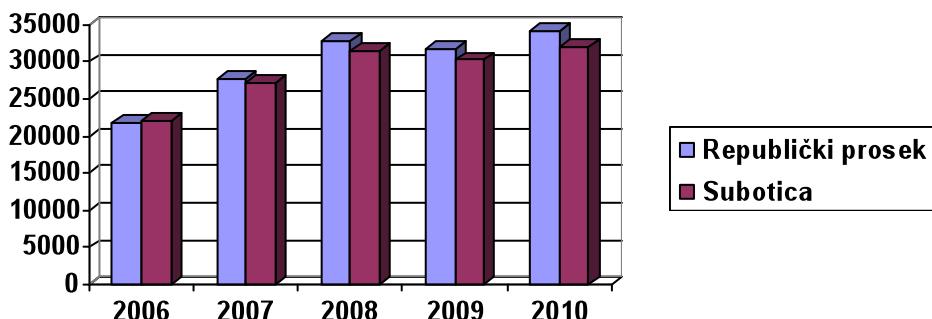
Prosečna bruto zarada u RSD	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Republika Srbija	31745	38744	45674	44147	47450
Subotica	32335	37894	43752	42254	44440

Prosečna bruto plata

Prosečna neto zarada u RSD	2006	2007	2008	2009	2010
Republika Srbija	21,707	27,759	32,746	31,733	34,142
Subotica - grad	22,097	27,264	31,487	30,269	31,942

Prosečna neto zarada

Izvor: RSZ „Opštine u Srbiji 2007-2011.“ – Tabela 4.5 Zarade

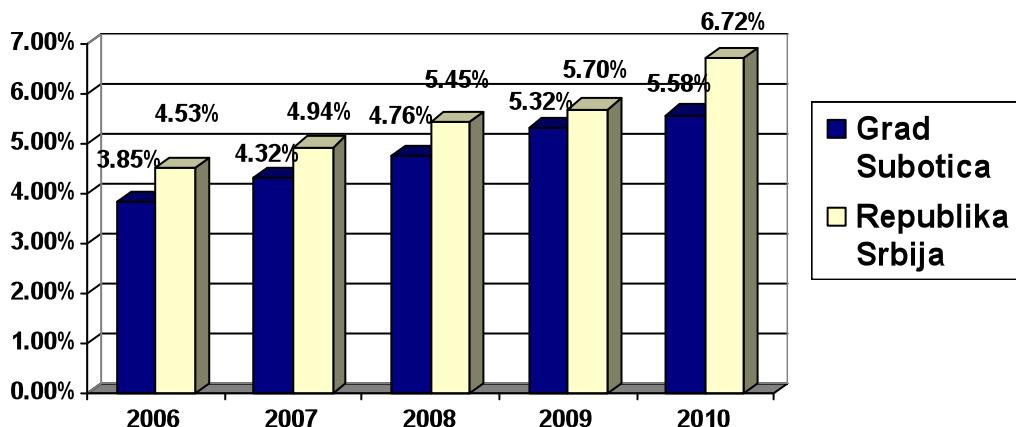
Relativno kretanje bruto i neto zarada, u odnosu na republički prosek, od 2007. godine beleži konstantno zaostajanje. Tokom 2006. godine, prosečna zarada u Subotici je bila za 1,8% iznad republičkog proseka. U 2007. godini, bruto plata je niža za 2,2% od republičkog proseka, dok je neto plata niža za 1,8%. Od 2007. godine započinje opadajući trend, tako da je u 2010. godini, bruto plata na lokalnom nivou niža za 6,3%, a neto plata je niža za 6,4% od republičkog nivoa.

Indikator br. 17	TEMA: STANOVNIŠTVO, OBRAZOVANJE, KVALITET ŽIVOTA					
	INDIKATOR: Učešće korisnika socijalne zaštite u ukupnom stanovništvu (%)					

Godina	Ukupan broj stanovnika		Broja korisnika socijalne zaštite		Ostvareno učešće (%)	
	RS	Subotica	RS	Subotica	RS	Subotica

2006	7,411,569	146,238	335,746	5,632	4.53	3.85
2007	7,381,579	145,752	364,750	6,294	4.94	4.32
2008	7,350,222	145,169	400,388	6,908	5.45	4.76
2009	7,320,807	144,540	417,335	7,689	5.70	5.32
2010	7,291,436	143,919	490,060	8,025	6.72	5.58

Učešće korisnika socijalne zaštite u ukupnom stanovništvu

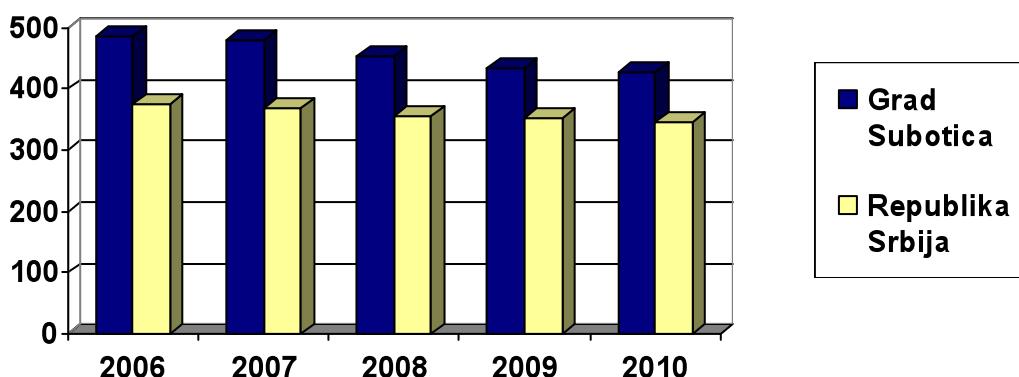
Izvor-RZS „Opštine u Srbiji 2007”, Tabele 20.1 i 20.2, „Opštine u Srbiji 2008-2011”, Tabele 19.1 i 19.2

Podaci RSZ pokazuju da je, u navedenom periodu od 2006. do 2010. godine, broj korisnika socijalne zaštite u gradu Subotici bio manji u odnosu na republički prosek. Negativna strana navedenih podataka je da je procenat korisnika socijalne zaštite u odnosu na ukupan broj stanovnika u gradu Subotici sa 3,85% u 2006. godini porastao na 5,58% u 2010. godini. Trend porasta broja korisnika socijalne zaštite u odnosu na ukupan broj stanovnika je primećen i na republičkom nivou.

Indikator br. 18	TEMA: STANOVNIŠTVO, OBRAZOVANJE, KVALITET ŽIVOTA
INDIKATOR: Broj stanovnika na jednog lekara	

Godina	Ukupan broj stanovnika		Ukupan broj lekara		Broj stanovnika na jednog lekara	
	RS	Subotica	RS	Subotica	RS	Subotica
2006	7,411,569	146,238	19,644	300	377	487
2007	7,381,579	145,752	20,066	303	368	481
2008	7,350,222	145,169	20,668	320	356	454
2009	7,320,807	144,540	20,825	332	352	435
2010	7,291,436	143,919	21,103	336	346	428

Broj stanovnika na jednog lekara

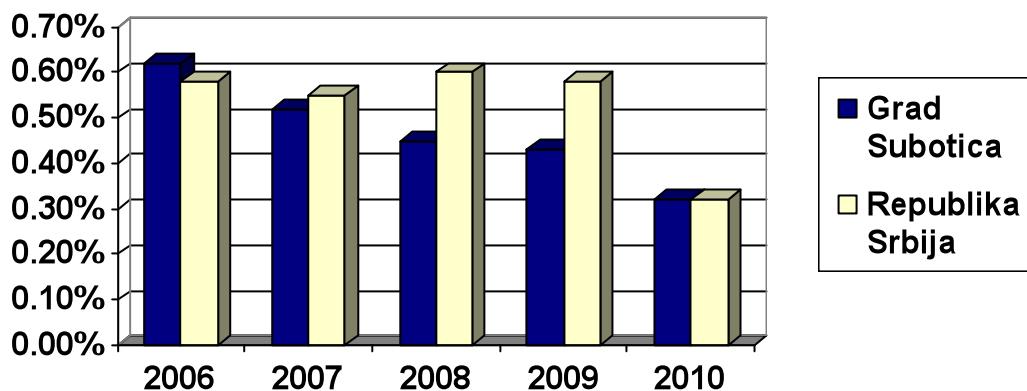
Izvor-RSZ „Opštine u Srbiji 2007”, Tabela 19.1; „Opštine u Srbiji 2008-2011”, Tabela 18.1

Poređenjem podataka o broju stanovnika na jednog lekara, na republičkom i lokalnom nivou, utvrđuje se da je taj odnos mnogo nepovoljniji za grad Suboticu. Naime, u 2006. godini na jednog lekara dolazi 377 stanovnika na republičkom nivou, dok na lokalnom dolazi čak 487 stanovnika. Taj odnos se malo popravlja pa je tokom 2010. godine na jednog lekara u gradu Subotici dolazilo 428 stanovnika, što je pre svega uslovljeno porastom ukupnog broja lekara u gradu kao i opadanjem ukupnog broja stanovnika na teritoriji grada Subotice.

Indikator br. 19	TEMA: STANOVNISTVO, OBRAZOVANJE, KVALITET ŽIVOTA INDIKATOR: Učešće pravosnažno osudjenih lica prema mestu izvršenja krivičnog dela u ukupnom stanovništvu
------------------	--

Godina	Ukupan broj stanovnika		Broj osuđenih lica prema mestu izvršenja krivičnog dela		Učešće pravosnažno osudjenih lica prema mestu izvršenja krivičnog dela u ukupnom stanovništvu	
	RS	Subotica	RS	Subotica	RS	Subotica
2006	7,411,569	146,238	42,988	910	0.58%	0.62%
2007	7,381,579	145,752	40,690	756	0.55%	0.52%
2008	7,350,222	145,169	44,367	647	0.60%	0.45%
2009	7,320,807	144,540	42,782	618	0.58%	0.43%
2010	7,291,436	143,919	23,321	458	0.32%	0.32%

Učešće pravosnažno osuđenih lica prema mestu izvršenja krivičnog dela u ukupnom stanovništvu

Izvor-RZS „Opštine u Srbiji 2007.“ Tabela 21.1; „Opštine u Srbiji 2008.-2011.“ Tabela 20.1

U posmatranom periodu od 2006. do 2010. godine, podaci u tabeli ukazuju na konstantno smanjenje broja osuđenih lica na teritoriji grada Subotice. Učešće pravosnažno osuđenih lica prema mestu izvršenja krivičnog dela u ukupnom stanovništvu na teritoriji grada Subotice je opalo sa 0,62% u 2006. godini na 0,32% u 2010. godini. Na republičkom nivou, podaci su malo drugačiji, jer je broj osuđenih lica rastao zaključno sa 2008. godinom, a trend opadanja je počeo tokom 2009. godine.

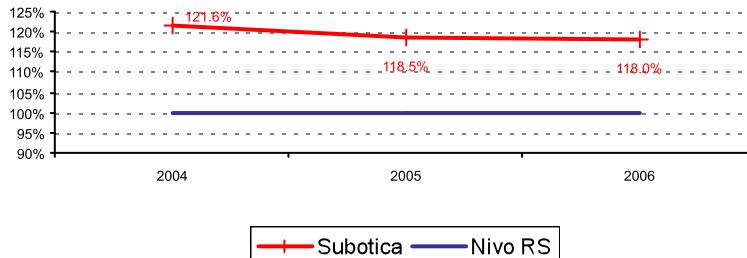
Indikator br. 20

TEMA: EKONOMSKI RAZVOJ

INDIKATOR: Nacionalni dohodak po glavi stanovnika

VREDNOSTI

Nacionalni dohodak po glavi stanovnika izražen u RSD	2003.	2004.	2005.
Republika Srbija	88283	118947	123473
Subotica	107342	140969	145680

Izvor-RZS „Opštine u Srbiji 2005-2006“ Tabela 5-1

Nacionalni dohodaka po glavi stanovnika na lokalnom nivou je bio viši od republičkog proseka u posmatranom periodu. U 2005. godini, nacionalni dohodak na lokalnom nivou je bio viši za 17,98% u odnosu na republički, mada trend ima blago silazni karakter. Sa druge strane, ovo je osnovni pokazatelj da Grad Subotica spada u red najrazvijenijih opština u Srbiji.

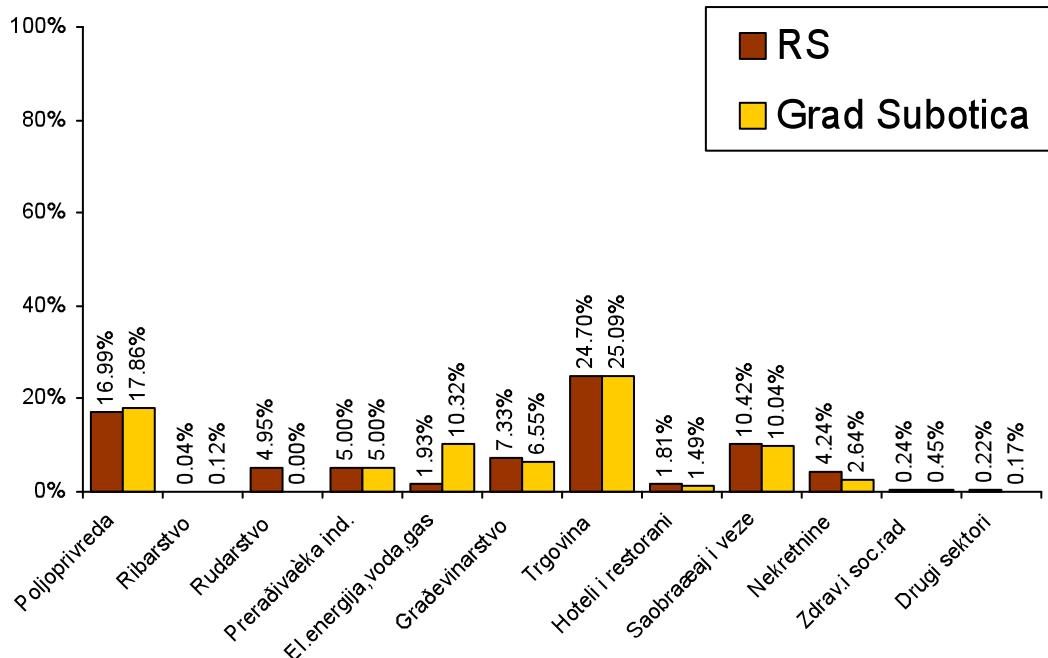
Indikator br. 21

TEMA: EKONOMSKI RAZVOJ

INDIKATOR: Struktura nacionalnog dohotka po delatnostima

Godina	Udeo poljoprivrede u % u nacionalnom dohotku		Udeo ribarstva u % u nacionalnom dohotku		Udeo rudarstva u % u nacionalnom dohotku		Udeo prerađivačke ind. u % u nacionalnom dohotku		Udeo proizvodnje el.energije, gase i vode u % u nacionalnom dohotku		Udeo građevinarstva u % u nacionalnom dohotku	
	RS	Opština	RS	Opština	RS	Opština	RS	Opština	RS	Opština	RS	Opština
2005.	16,99	17,86	0,04	0,12	4,95	-	27,15	25,26	1,93	10,32	7,33	6,55

Godina	Udeo trgovine na veliko i malo, opravka u % u nacionalnom dohotku		Udeo hotela i restorana u % u nacionalnom dohotku		Udeo saobraćaja, skladištenja i veza u % u nacionalnom dohotku		Udeo aktivnosti u vezi sa nekretninama, iznajmljivanje u % u nacionalnom dohotku		Udeo zdravstv. i socijalnog rada u % u nacionalnom dohotku		Udeo ostalih komun., društv. i ličnih usluga u % u nacionalnom dohotku	
	RS	Opština	RS	Opština	RS	Opština	RS	Opština	RS	Opština	RS	Opština
2005.	24,70	25,09	1,81	1,49	10,42	10,04	4,24	2,64	0,24	0,45	0,22	0,17

Izvor – RZS „Opštine u Srbiji 2006”, Tabela 5-3

U strukturi lokalne ekonomije, kao i u nacionalnoj ekonomiji, dominira trgovina na veliko i malo sa učešćem oko 25%. Zatim sledi poljoprivredna proizvodnja sa učešćem oko 17%. U lokalnoj ekonomiji, za razliku od nacionalne, ne postoji sektor vađenja ruda i kamena. Udeo proizvodnje i snabdevanja električne energije, gasa i vode u lokalnoj ekonomiji znatno je viši u odnosu na udeo tog sektora u nacionalnoj ekonomiji. Svi ostali sektori lokalne i nacionalne ekonomije su približno u istom nivou.

Indikator br. 22
TEMA: EKONOMSKI RAZVOJ
INDIKATOR: Lokacijski koeficijent zapošljavanja

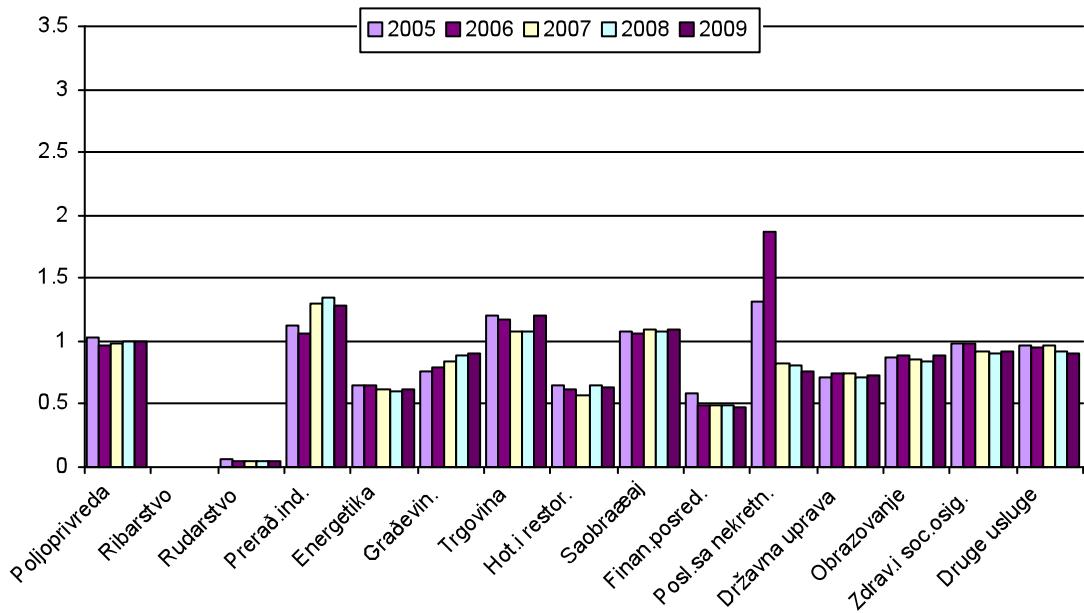
Godina	Poljoprivreda	Ribarstvo	Rudarstvo	Prerađivačka industrija	Proizvodnja el.energije, gasa i vode	Građevinarstvo
2005	1.024	-	0.061	1.127	0.648	0.768
2006	0.965	-	0.043	1.062	0.652	0.793
2007	0.981	-	0.046	1.299	0.618	0.840
2008	1.000	-	0.042	1.346	0.597	0.884
2009	0.996	-	0.045	1.289	0.612	0.902

Godine	Trgovina na veliko i malo, opravka	Hoteli i restorani	Saobraćaj, skladištenje i veze	Finansijsko posredovanje	Poslovi sa nekretninama, iznajmljivanje	Državna uprava i socijalno osiguranje
2005	1.202	0.643	1.083	0.585	1.307	0.709
2006	1.175	0.623	1.062	0.490	1.873	0.741
2007	1.081	0.573	1.086	0.492	0.819	0.743
2008	1.080	0.644	1.084	0.486	0.805	0.710
2009	1.203	0.635	1.092	0.478	0.760	0.733

Godine	Obrazovanje	Zdravstveni i socijalni rad	Druge komunalne, društvene i lične usluge
2005	0.868	0.985	0.963
2006	0.886	0.977	0.954
2007	0.863	0.922	0.962
2008	0.843	0.897	0.923
2009	0.882	0.925	0.906

Analiza lokacijskog koeficijenta za delatnosti na području grada Subotice, ukazuje na koncentraciju zaposlenosti u delatnostima prerađivačke industrije, trgovine i saobraćaja, pa i poljoprivrede čiji se koeficijent kreće oko 1.0. Sve ostale delatnosti imaju koncentraciju zaposlenih ispod prosečne koncentracije zaposlenosti u tim delatnostima u RS.

Zaposlenost u delatnosti hotela i restorana je minimalno 30% ispod prosečne zaposlenosti u ovoj delatnosti u RS. U delatnosti finansijskog posredovanja primetno je da je koncentracija zaposlenosti duplo niža od proseka RS.

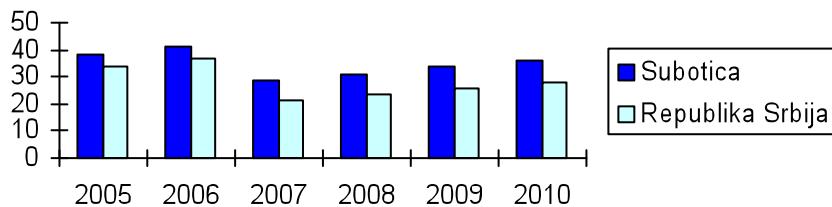
Posmatrajući lokacijske koeficijente zaposlenosti u periodu od 2005. do 2009. godine, primetan je dramatičan pad u delatnosti poslovanja sa nekretninama i iznajmljivanja, sa 1.873 u 2006. godini na svega 0.760 u 2009. godini. Sa druge strane, blagi ali konstantan rast se beleži u delatnosti građevinarstva sa 0.768 u 2005. godini na 0.902 u 2009. godini.

Izvor – RSZ „Opštine u Srbiji 2006-2010”, Tabela 4-2

Indikator br. 23	TEMA: EKONOMSKI RAZVOJ INDIKATOR: Broj registrovanih privrednih subjekata na 1000 stanovnika
------------------	---

Br. registrovanih privrednih subjekata na 1000 stanovnika	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Republika Srbija	34,14	36,76	21,63	23,52	25,83	27,64
Subotica	37,95	40,93	28,38	30,84	33,85	35,99

Broj registrovanih privrednih subjekata na 1000 stanovnika

Izvor-RSZ Saopštenje CP20 – Pravna lica u Republici Srbiji po okruzima

Analizirajući podatke o broju registrovanih preduzeća na 1000 stanovnika, može se zaključiti da u periodu od 2007. do 2010. godine, postoji trend povećanja broja registrovanih preduzeća kako na lokalnom tako i na nacionalnom nivou. Primetno je i da je broj registrovanih preduzeća na 1000 stanovnika na lokalnom nivou iznad republičkog proseka.

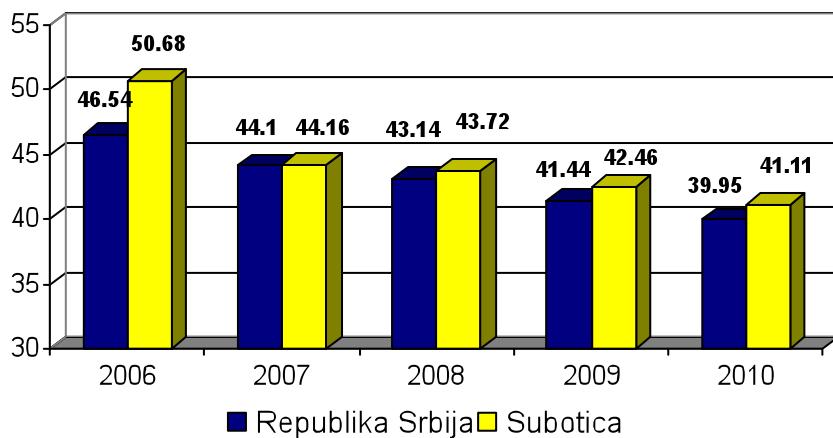
Indikator br. 24

TEMA: EKONOMSKI RAZVOJ

INDIKATOR: Ukupna aktivnost, stopa zaposlenosti i nezaposlenosti

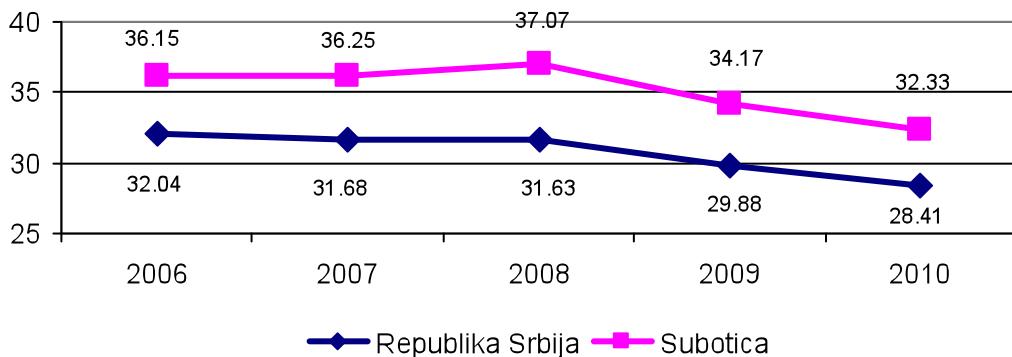
Stopa aktivnosti	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Republika Srbija	46,54	44,10	43,14	41,44	39,95
Subotica	50,68	44,16	43,72	42,46	41,11

Stopa aktivnosti

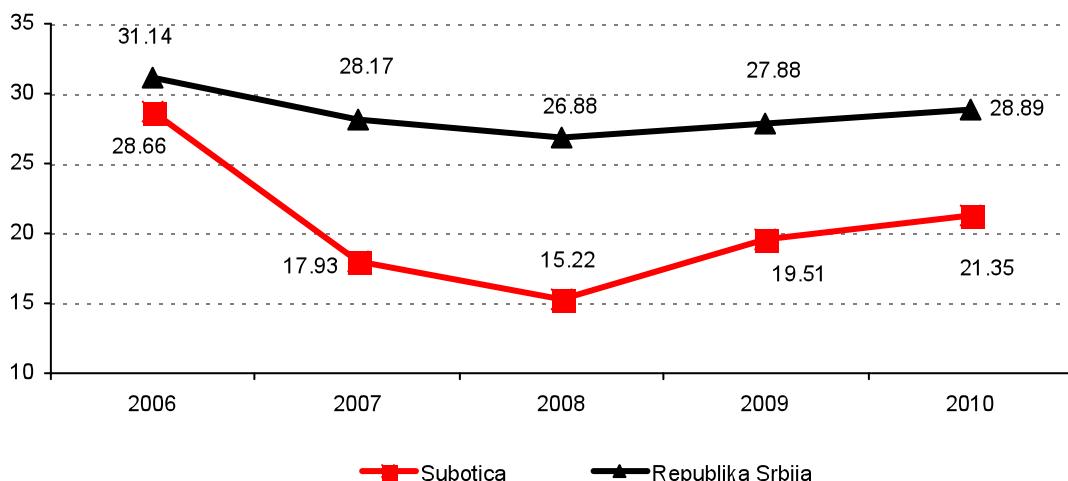
Stopa zaposlenosti	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Republika Srbija	32,04	31,68	31,63	29,88	28,41
Subotica	36,15	36,25	37,07	34,17	32,33

Stopa zaposlenosti

Stopa nezaposlenosti	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Republika Srbija	31,14	28,17	26,68	27,88	28,89
Subotica	28,66	17,93	15,22	19,51	21,35

Stopa nezaposlenosti

Stopa nezaposlenosti – Podaci su izračunati pomoću formule broj nezaposlenih/(broj zaposlenih + broj nezaposlenih)

Stopa zaposlenosti – Podaci su izračunati pomoću formule broj zaposleni/ukupan broj stanovništva od 15 i više godina (poslednji dostupan podatak je iz 2002. godine)

Stopa aktivnosti - Podaci su izračunati pomoću formule (broj zaposlenih + broj nezaposlenih)/ukupan broj stanovništva od 15 i više godina (poslednji dostupan podatak je iz 2002. godine)

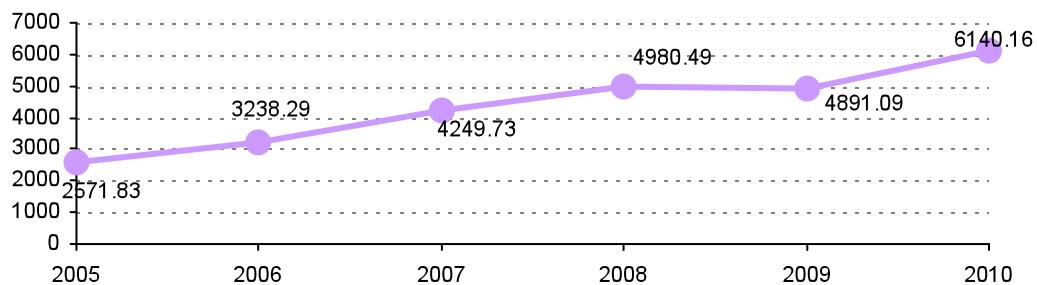
Izvor podataka je Publikacija Opštine u Srbiji

Posmatrajući stope aktivnosti, stope zaposlenosti i nezaposlenosti u periodu 2006-2010. godine, zaključuje se da su ovi pokazatelji za grad Suboticu boji od nacionalnog proseka. Naime, Subotica je u posmatranom periodu imala veću stopu aktivnosti i stopu zaposlenosti, a manju stopu nezaposlenosti u odnosu na RS. Međutim, ono što zabrinjava je da je od 2008. godine trend stope zaposlenosti u padu, dok je sa druge strane, trend stope nezaposlenosti u porastu.

		2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
1	Ukupno ostvarenje fiskalnih oblika izvornih prihoda	377.454.171	473.561.386	625.964.885	723.012.495	706.985.697	883.686.000
2	Broj stanovnika	146.765	146.238	145.752	145.169	144.540	143.919
3	Prihod po glavi stanovnika (1/2)	2571,83	3238,29	4249,73	4980,49	4891,09	6140,16

U tabeli se nalaze vrednosti na kraju posmatrane godine sa zvaničnim srednjim kursom NBS na dan 12.12.2011. koji iznosi 103,0788

Prihodi po glavi stanovnika

Do značajnog porasta prihoda po glavi stanovnika od 2006. godine, dolazi usled stupanja na snagu novog Zakona o finansiranju lokalnih samouprava, po kojem jedinicama lokalne samouprave pripadaju izvorni prihodi ostvareni na njenoj teritoriji. Pored toga, trend povećanja prihoda po glavi stanovnika je, sa jedne strane, rezultat ukupnog povećanja izvornih prihoda, ali je sa druge strane, došlo do smanjivanja ukupnog broja stanovnika u opštini.

